

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN OKUL ÖNCESİ
EĞİTİMİ DEĞERLENDİRMELERİ VE BU ALANDA
YAŞANILAN YÖNETİMSEL SORUNLAR**

Zeynep DEMİRCAN AYDIN

142035012

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ PROGRAMI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ebru OĞUZ

İSTENBUL, Nisan, 2017

ONAY

Zeynep DEMİRCAN AYDIN tarafından hazırlanan

“.....

.....” konulu bu çalışma, 14.04.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

TEZ DANIŞMANI:

JÜRİ ÜYESİ:

JÜRİ ÜYESİ:

ÖNSÖZ

Okul öncesi eğitim dönemi bir çocuğun doğumundan temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve sonraki hayatında önemli rol oynayan; bedensel, sosyal-duygusal, zihin ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği bir süreçtir. Bu nedenle, çocuğun öğrenme potansiyelinin yüksek olduğu okul öncesi eğitim döneminde uygun fiziksel ve sosyal çevre koşulları sağlandığı takdirde çocuklar daha hızlı ve başarılı bir gelişim gösterirler.

Okul öncesi eğitim kurumları; toplumun temel yapısını oluşturan saygı, sevgi, paylaşma, işbölümü, sorumluluk gibi değerlerin eğitimini de sağlayarak çocuğu geleceğe hazırlayan en güvenli ortamdır.

Okul öncesi eğitim ortamının tüm bu amaçlara hizmet edebilir olması için uygun koşulların sağlanması gerekmektedir. Bu konudaki başat unsur okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerdir. Bu çalışma yönetici ve öğretmenlerin yönetim süreçlerinde yaşadıkları problemleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmamın gerçekleşmesinde bana sürekli destek olan ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Ebru Oğuz'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca manevi olarak her zaman bana güç veren, desteğini ve dualarını hep arkamda hissettiğim biricik anneme de teşekkür ederim.

Zeynep DEMİRCAN AYDIN

Nisan, 2017

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

ONAY	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Sayıtlar.....	5
BÖLÜM 2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Okul Öncesi Eğitim.....	6
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları.....	8
2.3. Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri.....	9
2.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü.....	10
2.5. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Yönetimi.....	13
2.6. Yönetim Süreçleri.....	14
2.6.1. Karar Verme.....	14
2.6.2. Planlama Süreci.....	15
2.6.3. Örgütlenme.....	15
2.6.4. İletişim Süreci.....	16
2.6.5. Etkileme Süreci.....	16
2.6.6. Eş Güdüleme Süreci.....	17
2.6.7. Denetim Süreci.....	17
2.7. Eğitim Yönetiminin İşlevleri.....	17
2.7.1. Eğitim Programları Yönetimi.....	17
2.7.2. Öğrenci Hizmetleri Yönetimi.....	18
2.7.3. İş Gören Hizmetleri Yönetimi.....	19
2.7.4. Genel Hizmetler Yönetimi.....	19
2.7.5. Bütçe Hizmetleri Yönetimi.....	20
2.8. İlgili Araştırmalar.....	21
BÖLÜM 3 YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli.....	26
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	27
3.3. Verilerin Toplanması.....	31
3.4. Verilerin Analizi.....	32
BÖLÜM 4 BULGULAR VE YORUM	33
4.1. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri.....	33

4.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı	33
4.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	35
4.1.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması.....	36
4.1.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi.....	38
4.1.5. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri	40
4.1.6. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı	41
4.1.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar	43
4.1.8. Okul Bütçesi	45
4.1.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı	46
4.1.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar	47
4.1.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri.....	48
4.1.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması	49
4.1.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi	51
4.1.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği.....	52
4.1.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler.....	54
4.2. İlkokul Yöneticilerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri	55
4.2.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı	55
4.2.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	57
4.2.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması.....	58
4.2.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesine Etkisi.....	60
4.2.5. Okul Öncesi Eğitimle Alakalı Hizmet İçi Eğitim Görüşleri.....	62
4.2.6. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında İlkokul Yöneticilerinin Görüşleri	63
4.2.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar	63
4.2.8. Okul Bütçesi	66
4.2.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı	68
4.2.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar	69
4.2.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri.....	70
4.2.12. Okul Öncesinin Yaygınlaştırılması	71
4.2.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar ve Personelin Denetimi	74
4.2.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği.....	75
4.2.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler.....	77
4.3. İlkokulda Çalışan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri.....	79
4.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı	79
4.3.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	81
4.3.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması.....	82
4.3.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi.....	84
4.3.5. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri	86
4.3.6. 2013'te Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı	87
4.3.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar	89
4.3.8. Okul Bütçesi	91
4.3.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı	92
4.3.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar	93
4.3.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri.....	95
4.3.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması	95

4.3.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi	97
4.3.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği.....	98
4.3.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler.....	99
4.4. Bağımsız Anaokulunda Çalışan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri.....	101
4.4.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı	101
4.4.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	103
4.4.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması.....	105
4.4.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi.....	107
4.4.5. Okul Öncesi Eğitimle Alakalı Hizmet içi Eğitim Görüşleri.....	109
4.4.6. 2013'te Güncellenen Eğitim Okul Öncesi Eğitim Programı	111
4.4.7. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Fiziki Koşullar	113
4.4.8. Okul Bütçesi	115
4.4.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı ...	116
4.4.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar	117
4.4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri.....	118
4.4.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması	119
4.4.13. Okul Öncesi Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi	120
4.4.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği.....	122
4.4.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler.....	123
BÖLÜM 5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	126
5.1. Sonuç.....	126
5.2. Tartışma.....	130
5.3. Öneriler	132
KAYNAKÇA.....	134
EKLER	137
EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	137
EK 2: GÖRÜŞME SORULARI.....	138
ÖZGEÇMİŞ	139

ÖZET

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ DEĞERLENDİRMELERİ VE BU ALANDA YAŞANILAN YÖNETİMSEL SORUNLAR

Bu araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokullarında ve ilkokullara bağlı anasınıflarında yaşanan yönetsel sorunları yönetici ve öğretmenlerin bakış açısından; genel hizmetler; iş gören hizmetleri, eğitim programı, öğrenci hizmetleri, bütçe hizmetleri ve denetimini de kapsayan eğitim yönetiminin işlevleri çerçevesi altında incelemektir. Bu çalışmada nitel yöntem kullanılmış ve amaçlı örneklem seçilmiştir. Araştırmanın verileri 10 bağımsız anaokulu yöneticisi ve bu okullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni ile 10 ilkokul yöneticisi ve bu okullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmenine olmak üzere toplam 40 kişiye uygulanan görüşme formu ile elde edilmiştir.

Bu çalışmada görüşme yapılan öğretmenlerin ve yöneticilerin okul öncesi eğitim sürecinde karşılaştıkları yönetsel sorunların çalıştıkları kurum çerçevesinde değiştiği görülmüştür. Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler yönetsel açıdan ilkokullara bağlı anasınıflarında çalışan öğretmenlere kıyasla daha az sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada yönetsel sorunların okul öncesi eğitim sürecine yansımaları inceleniyorken alt başlık olarak yönetsel sorunlar kapsamında uygulanan eğitim programı, eğitim sistemi, denetim, fiziki koşullar, kararlara katılım, işbirliğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verileri analiz etmek için nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen veriler tablolastırılarak yorumlanmıştır.

Bu araştırma kapsayan bulgular sonucunda bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin ve yöneticilerin ilkokullara kıyasla okul öncesi eğitim sürecine bilgi, program, mesleki yeterlilik açısından daha hâkim oldukları, daha çok iş birliği içinde çalıştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, yönetim süreçleri, okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticisi

Tarih: Nisan, 2017

ABSTRACT

PRE-SCHOOL EDUCATION EVALUATIONS OF TEACHERS AND ADMINISTRATORS AND ADMINISTRATIVE PROBLEMS EXPERIENCED IN THIS AREA

The purpose of this research is to analyze administrative problems in kindergartens of primary schools and independent kindergartens of Ministry of National Education according to the functions of education administration including process services, training programs, student services, budget service and audit from the point of view of administrators and teachers. Qualitative method is used and purposeful sampling is chosen in this research. The data of the study is obtained from the a total of 40 interview forms applied in 10 independent kindergartens with 10 kindergarten administrators and 10 kindergarten teachers and in 10 primary schools with 10 primary school administrators and 10 kindegarten teachers.

In this study, it is observed that administrative problems in the pre-school education faced by administrators principal and teachers change according to the type of education institution. The teachers working for independent kindergartens told that they face fewer administrative problems than kindergarten teachers who work in primary schools. In the study, in order to analyze the effects of administrative problems on the pre-school education, questions with the sub headings of curriculum educational system, auditing, physical conditions, participation in decisions and collaboration have been asked. In order to analyze the data from the interviews, content analysis method is used as a qualitative analysis technique. The data derived from the content analysis method have been interpreted with tables.

As a result of the findings, it can be concluded that the teachers and administrators working in independent kindergartens are better than their colleagues in the primary school in terms of knowledge, program, professional competence related with pre-school education processes and they work more collaboratively.

Key Words: Pre-school education, administrative process, kindergarten teachers, school administrator

Date: April, 2017

KISALTMALAR LİSTESİ

AÖK	: Anaokulu öğretmen kadın
AÖE	: Anaokulu öğretmen erkek
AYK	: Anaokulu yönetici kadın
AYE	: Anaokulu yönetici erkek
ERG	: Eğitim reformu girişimi
İÖE	: İlkokul öğretmen erkek
İÖK	: İlkokul öğretmen kadın
İYE	: İlkokul yönetici erkek
İYK	: İlkokul yönetici kadın
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
PİSA	: Program for international student assessment
TED	: Türk eğitim derneği
TÖDER	: Tüm özel öğretim kurumları derneği
TÜSİAD	: Türk sanayicileri ve iş adamları derneği

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 2.1. Okul Öncesi Net Okullaşma Oranları Ve Öğrenci Sayıları.....	12
Tablo 4.1. Okul Yöneticilerinin Kişisel Bilgileri.....	28
Tablo 4.2. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
Tablo 4.3. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Amacına Yönelik Görüşleri	33
Tablo 4.4. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri	35
Tablo 4.5. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler.....	38
Tablo 4.6. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler.....	38
Tablo 4.7. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Seminerleri	40
Tablo 4.8. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri	41
Tablo 4.9. Anaokullarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri	43
Tablo 4.10. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Bütçesi Hakkındaki Görüşleri.....	45
Tablo 4.11. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerin Karar Alma Süreçlerine Katılımı Hakkındaki Görüşleri	46
Tablo 4.12. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri.....	47
Tablo 4.13. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri Hakkındaki Görüşleri.....	487
Tablo 4.14. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri	49
Tablo 4.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin Ve Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri	50
Tablo 4.16. Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği Konusunda Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri	52
Tablo 4.17. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri.....	54
Tablo 4.18. İlk Okul Yöneticilerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı	55
Tablo 4.19. İlk Okul Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri	576
Tablo 4.20. Okul Öncesinin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler.....	59
Tablo 4.21. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler	60
Tablo 4.22. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında İlkokul Yöneticilerinin Görüşleri	64
Tablo 4.23. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri	698
Tablo 4.24. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri Hakkındaki Görüşleri	709

Tablo 4.25. İlkokul Yöneticilerinin Okul Öncesinin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri	72
Tablo 4.26. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda İlkokul Yöneticilerinin Görüşleri	74
Tablo 4.27. İlkokul Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri	77
Tablo 4.28. İlk Okula Bağlı Anasınıfı Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı.....	79
Tablo 4.29. İlk Okula Bağlı Anasınıfı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri	80
Tablo 4.30. Okul Öncesinin Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler.....	82
Tablo 4.31. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler	84
Tablo 4.32. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri.....	86
Tablo 4.33. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Anasınıfı Öğretmenlerinin Görüşleri	87
Tablo 4.34. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Anasınıfı Öğretmenlerinin Görüşleri	89
Tablo 4.35. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri	94
Tablo 4.36. Anasınıfı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri.....	96
Tablo 4.37. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin ve Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda İlkokulda Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri	97
Tablo 4.38. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği Açısından Öğretmen Görüşleri.....	99
Tablo 4.39. İlkokullarda Çalışan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri.....	100
Tablo 4.40. Bağımsız Anaokulu Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı.....	100
Tablo 4.41. Bağımsız Anaokullarında Çalışan Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri	103
Tablo 4.42. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler.....	105
Tablo 4.43. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler	108
Tablo 4.44. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Seminerleri	109
Tablo 4.45. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Bağımsız Anaokulu Öğretmenlerinin Görüşleri.....	111
Tablo 4.46. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Bağımsız Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri	113
Tablo 4.47. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri	117
Tablo 4.48. Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri	119
Tablo 4.49. Okul Öncesi Kurumlarında Personelin Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri	121
Tablo 4.50. Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği Konusunda Bağımsız Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri	122

Tablo 4.51. Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Buldukları Kurumdaki Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri	123
Tablo 5.1. Görüşme Formu İle Elde Edilen Sonuçlar	126

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Eğitimin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitim dönemi; çocuğun yüksek öğrenme potansiyeline sahip olduğu bir dönem olarak görülmektedir. Sağlıklı bir şekilde oluşturulan, çocukların iyi etkileşim kurabileceği fiziksel ve sosyal çevre koşullarında, çocuklar daha hızlı ve başarılı bir gelişim süreci yaşarlar.

Bu süreç; çocuğun temel eğitime başlama dönemine kadar geçen yılları kapsar ve çocukların bedensel, sosyal-duygusal, bilişsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği bir süreçtir.

Okul öncesi eğitim süresince çocuklar temel eğitim ve öğretim hayatlarına hazırlanırken, paylaşmayı, sosyalleşmeyi ve birlikte çalışmayı öğrenirler. Okul öncesi eğitimin amacı çocuğun var olan yeteneklerini ortaya çıkarmaktır.

Yeteneklerinin bilincinde ve sağlıklı çocuklar yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda gereksinimlerinin neler olduğunu bilmeye bağlıdır. Bu sebeple okul öncesi eğitim sadece anne babanın yalnız başına başarabileceği bir konu olmaktan çıkmıştır.

Başarılı bir okul öncesi eğitim diğer eğitim basamakları gibi, öğrenci-öğretmen-veli birlikteliğinden oluşmaktadır. Bu birliktelik ne kadar bilinçli ve sağlıklı yönetilirse, okul öncesi eğitim alan çocuklar da o kadar sağlam bir kişilik kazanırlar. Okul öncesi eğitim alanındaki öğrenci-öğretmen-veli birlikteliğinin iyi olması bu süreci kapsayan tüm unsurların iyi yönetimiyle alakalıdır. Bu unsurlar; öğrencilere sunulan hizmetler, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan tüm personel, uygulanan eğitim programı, kurumlardaki denetim yapısı ve bütçe planlamasıdır.

Türkiye’de okulöncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimin kalitesi; bu süreçteki unsurların yönetimiyle alakalı olarak farklılaşmaktadır. Yani mevcut olan resmi ve özel kurumların nitelikleri farklılık göstermektedir ve bunun nedeni yönetsel olarak okul öncesi eğitim sürecinin tüm unsurlarının bir bütün halinde yönetilememesidir.

Yapılan bu çalışma kapsamında incelemesinde resmi ve özel farklı okul öncesi kurumlarında yönetimsel süreçler ele alınarak incelenmiş ve okul öncesi eğitim niteliğinin artırılmasına katkı sağlaması için hem yöneticilerin hem de öğretmenlerin gözünden yaşanan sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Okulöncesi eğitim, çocuğun gelecekteki hayatını şekillendirecek çok önemli bir süreçtir. Eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmalar ve uygulamalar göstermiştir ki donanımlı, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip nesilleri yetiştirmek için eğitime küçük yaşlarda başlanılmalıdır (Cömert ve Güleç, 2004).

0-6 yaş dönemi çocuğun her türlü gelişim alanı açısından kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuk, çevreden gelen tüm uyaranlara açık vaziyettedir. Bu nedenle bu dönemde verilecek eğitim de çocuk açısından çok önem taşımaktadır. Bu eğitim süreci çocuğun bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanaklarını sağlayan aynı zamanda da toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda çocuğu yönlendiren, onun doğumundan ilkokulun başlangıcına kadar olan yıllarını içine alan bir süreçtir (Çalışandemir, 2002).

Okulöncesi dönemde kolaylıkla kazandırılan davranışlar gelecekte değiştirilmesi zor olabilecek kalıcı kişilik özelliklerine dönüşür. Bu sebeple de okulöncesi dönemde çocuğa verilecek eğitimin çok nitelikli olması gerekmektedir. Çocuğun doğru davranışları, iyi alışkanlıkları kazanması, bütün gelişimlerinin olumlu şekilde ilerletilmesi bu dönemin verimli değerlendirilmesi ile alakalıdır. Ayrıca okul öncesi dönemde her alanda verilen eğitimin niteliği ve içeriği ilerideki temel eğitime zemin oluşturması bakımından da önemlidir. Tüm bunların yanı sıra sosyo-ekonomik açıdan kültür düzeyleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında oluşan eğitim farklılıklarını en aza indirmek, toplumun her kesimindeki çocuklara daha iyi bir gelişim ortamı sağlamak açısından da okulöncesi eğitim büyük önem arz etmektedir (Çalışandemir, 2002).

Türkiye’de yuva, kreş, anaokulu, anasınıfı gibi farklı kurumlar vasıtasıyla okul öncesi eğitimi verilmektedir. Bunların içinde ilkokullara bağlı anasınıfları ve anaokulları okul öncesi eğitimi veren en yaygın okul öncesi eğitim kurumlarıdır.

Günümüzde okul öncesi kurum yöneticilerinin örgütsel amaçları yerine getirebilmeleri için bu eğitim basamağından ve çevre dinamiklerinden haberdar olmaları gerekmektedir. Oysa bu çalışma kapsamında incelenen araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, Türkiye’de okul öncesi eğitim veren ağırlıklı kurum olan anasınıflarının okul müdürlerinin neredeyse tamamına yakını okul öncesi eğitim alanının dışındadır. Tok’un (2002) araştırmasına göre bu durum karşılaşılan yönetim sorunlarında öğretmenler ve yöneticiler arasında soruna yaklaşım açısından farklılık oluşturmaktadır. Topaloğlu’nun (2009) yaptığı araştırmada da örgütsel amaçların gerçekleştirilme düzeyini okul öncesi kurum öğretmenlerinin yöneticilerine göre daha yüksek düzeyde algıladıkları görülmüştür.

Eğitim süreci kapsamında bireylerin yaş seviyesi küçüldükçe öğretmenlik mesleği daha fazla özveri ve fedakarlık istemektedir. Bu durum öğretmen için daha titiz bir çalışma süreci gerektirmektedir. Çocuk eğitimi söz konusu olduğunda önemli olan okulöncesi eğitim kurumunda uygulanacak eğitim programı ve programı uygulayacak öğretmenin yeterliliğidir. Bu yüzden ki, okulöncesi öğretmenlerinin diğer öğretmenlerden daha nitelikli ve yeterli olması gerekmektedir.

Okulöncesi eğitim konusunda kendi ekolünü oluşturmuş olan Montessori’ye göre de, çocuğun eğitiminde iki şey çok önemlidir. Bunlardan biri eğitim materyalleri ve uygulamalarını içeren çevre diğeri ise bu çevreyi hazırlayan öğretmendir (Çalışandemir, 2002).

Bütün bu görüşler, çocuğun eğitiminde, eğitim programını hazırlayan ve uygulayan öğretmenin ve de okul öncesi kurumunun tüm yönetsel süreçlerinden sorumlu olan yöneticinin önemli rol oynadığını göstermiştir. Bu bağlamda araştırmada bağımsız anaokulları ve bünyesinde anasınıfı bulunan okulların yöneticileri ve öğretmenlerinin yaşadıkları yönetsel sorunlar kapsamında tüm eğitim sürecine yönelik görüşleri ele alınacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokullarında ve ilkokullara bağlı anasınıflarında yaşanan sorunları yönetici ve öğretmenlerin bakış açısından; genel hizmetler; iş gören hizmetleri, eğitim programı, öğrenci hizmetleri,

bütçe hizmetleri ve denetimini de kapsayan eğitim yönetiminin işlevleri çerçevesi altında incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan yenilikler toplum ve aile yapısını da değiştirmektedir. Değişen toplum yapısı içinde aileler, sosyal ve kültürel açıdan çocuklarının tüm ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamamaktadır. Özellikle çevredeki uyaranlara karşı çok duyarlı olunan 0-6 yaş döneminde, aile tarafından verilen eğitim tek başına yetersiz kalmaktadır. Özellikle annenin çalışmadığı ailelerde; genellikle anneler ya da çocukla ilgilenen diğer yetişkinler, geçirdikleri eğitim tecrübelerine dayanarak çocuklarını yetiştirmektedir. Ancak yetişkinin eğitim tecrübesi günümüz eğitim anlayışıyla çoğu zaman bağdaşmamaktadır (Seven, 2014).

Okul öncesi eğitimin amacı çocukların büyüme ve gelişmelerine destek olmak ve bu amaçla bakımlarını sağlamaktır. 0-6 yaş aralığı her alanda gelişimin (bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel, disel, öz bakım) en hızlı olduğu yıllardır. Çocuklar doğuştan genetik olarak bir potansiyelle doğarlar. Ancak bu potansiyeli en üst seviyeye çıkarmak çocuğun çevresinin, gelişimi için ona sunduğu imkânlarla yakından ilgilidir. Okul öncesi eğitim çocuğa uyarıcı bir çevre sağlayarak gelişimini olumlu yönde desteklemektedir (TÜSİAD, 2005).

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi ilgili istatistiklerde okul öncesi alanındaki okullaşma oranı önemli bir göstergedir. Çeşitli nedenlerden dolayı bu oran ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ülkemizde okul öncesi eğitime verilen değer gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 2000 yılından sonra okul öncesi okullaşma oranı artmaya başlamış ve bu oran 2014-2015 yılı için % 50'ye yaklaşmıştır (Bkz: Tablo 2.1). Ancak bu oran gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük kalmaktadır. OECD ülkelerinde ise 3 yaş için okullaşma oranı %70 iken Avrupa ülkelerinde bu oran %80'dir. 5-6 yaş için OECD ülkelerinin neredeyse tamamında okullaşma oranı %100'dür (Aslanargun ve Tapan, 2015).

Ekonominin en önemli temel kaynağı insandır. Küçük yaşlarda eğitimsel açıdan insana yapılan yatırımın geri dönüşü gerek ekonomik gerekse sosyal yönden yüksek olmaktadır. Kaytaç'ın (2005) Türkiye'de okul öncesi eğitim fayda-maliyet analizi çalışmasına göre okul öncesi eğitime yapılan her bir birimlik yatırımın, ülke

ekonomisine 6.37 TL tutarında bir getiri sağladığı belirlenmiştir. Benzer bir çalışma olan TÜSİAD (2005) tarafından yayınlanan “Doğru Başlangıç: Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim” isimli raporuna göre de okul öncesi eğitime yatırılan her 1 dolar için en az 4.35 dolar getiri sağlandığı ifade edilmiştir. Yine TÜSİAD ile TÖDER tarafından desteklenen, Şirin ve Vatanartıran (2014) tarafından PISA (The Programme for International Student Assessment) olarak anılan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı 2012 sonuçlarının ele alındığı bir başka çalışmada da 2012 yılında yapılan PISA sonuçlarından elde edilen verilerle, PISA’da başarılı olan ülkelerin ortak özelliklerinden birinin de, bu ülkelerin okul öncesi eğitimi yaygın bir şekilde ve kaliteli olarak verdikleri tespit edilmiştir.

Tüm bu araştırmalar ışığında son yıllarda okul öncesi eğitime olan ihtiyaç giderek artmıştır. Bu da okul öncesi eğitim ile ilgilenenlerin daha kaliteli program ve eğitim ortamları oluşturmaları için zorlayıcı bir faktör olmuştur. Okul öncesi eğitimin, ihtiyacı karşılayabilecek şekilde ve kalitede yapılması için arge çalışmaları yapılmaktadır. Bu çerçevede okul öncesi eğitimin temel unsurlarından biri olan öğretmen görüşleri de önemli hale gelmiştir.

Okul öncesinin yaygınlaştırılmasına katkı sağlaması amacıyla ana okul ve anasınıfı yöneticilerinin okul öncesi eğitim hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi ve bu alandaki eğitim sürecinin vazgeçilmez temel unsuru öğretmenlerin bakış açısıyla karşılaşılan sorunların belirlenmesi açısından yapılacak araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılı içinde örnekleme yer alan İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı on tane bağımsız anaokulunun ve on tane bünyesinde anasınıfı bulunan ilkokulun yöneticisi ve okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde verilen cevaplarla sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Araştırma kapsamında görüşlerine başvuru alan okul yöneticileri ve öğretmenleri görüşme sorularını içtenlikle cevaplandırmış ve gerçek düşüncelerini belirtmişlerdir.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; çocuğun tüm gelişim alanlarında ilk basamağı oluşturmaktadır. 0-6 yaş dönemini kapsayan bu eğitim basamağı; aslında bireyin ileriki yaşamının temelini oluşturmaktadır.

Okul öncesi eğitimi ya da bazı kaynaklarda “Erken Çocukluk Eğitimi” olarak da adlandırılan bu eğitim basamağı, çocuğun doğumundan, ilkokula başlamasına kadar geçirdiği yılları kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim hem ailede hem de kurumlarda verilmektedir. Ancak çocuğun gelişiminde ilk yıllarda aile çevresi birinci derecede etkili olmakla birlikte daha sonraki yıllarda aile çevresi çocuğun tüm gelişim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalabilir. Bu durumda devreye, çocukların akranlarıyla birlikte gelişimlerini en sağlıklı, en doğal biçimde yasayabilecekleri bir ortam sağlayan okul öncesi eğitim girmektedir (Kıldan, 2010).

Okul öncesi eğitimi, çocukların hayatının ilk dönemlerini kapsayan ve fiziksel, zihinsel, sosyal gelişimleriyle birlikte beslenme, sağlıklı gelişim ve de sosyal iletişim için gerekli tüm aktiviteleri içermektedir (İlgar, 2013). Bir başka deyişle okul öncesi eğitim, çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bilişsel, psikomotor, sosyal-duygusal, özbakım ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Oktay,1999)

Okul öncesi eğitim; On Dördüncü Milli Eğitim Şurası’nda “0-77 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı ve çevre imkânları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, onları toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde

yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim süreci” olarak tanımlanmıştır (Altay, 2011).

Bu eğitim süreci, çocuğun benlik kavramını, kendini ifade etmesini sağlayacak ortamlar sunarak öz denetiminin gelişmesini aynı zamanda da özgüveni oluşmuş bağımsız bir kişilik kazanmasını destekler, çevrede uyaranlar oluşturarak çocuğun akıl yürütme yeteneğine, yaratıcılığına ve hayal gücünün gelişimine katkı sağlar (Aral ve Yaşar, 2010).

Yapılan araştırmalarda bu dönemde çocuğun karşılaştığı uyaranlar beyinde yeni sinaptik bağlar kurmakta ve dentrit dallanmasını oluşturmaktadır. Uyarılmayan ve bunun sonucunda kullanılmayan nöronlar ise yok olmaktadır. Bu dönemde çocuğun edindiği tecrübeler dil, sosyal, fiziksel ve duygusal gelişimi için de çok önemlidir (Altun ve Erden, 2011).

Öyle ki 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin % 50’sinin 4 yaşına kadar, % 30’unun ise 4 yaşından 8 yaşına kadar oluştuğu, 18 yaşına kadar gösterilen okul başarılarının % 33’ünün 0-6 yaşına kadar alınan eğitimle alakalı olduğu ortaya çıkmıştır (Koçak, 2001). Bloom’un araştırma sonuçlarına göre de insan öğrendiklerinin %80’ini 8 yaşına kadar kazanmaktadır (akt: Tok, 2002).

Okulöncesi eğitimden yararlanan bir çocuk, henüz okula başlamadan renkleri ayırt etmeyi, büyüklük-küçüklük, uzunluk-kısalık, nitelik ve nicelik kavramlarını seviyesine uygun olarak öğrenmektedir. Öğretmenin anlattıklarını, okuduklarını dinlemeyi ve dinlediklerini anlatabilme yeteneğini geliştirmektedir. Ayrıca, doğa olaylarını gözlemlemeyi, bir konuda karara varmayı, şarkı söylemeyi, resim yapmayı öğrenmektedir. Tüm bu etkinlikler de ilkokul için temel oluşturmaktadır (Başal ve Taner, 2005).

Okul öncesi eğitimi almış çocukların daha sonraki akademik yaşamları incelendiğinde ilkokul birinci sınıfta, okul öncesi eğitim almayan öğrencilere oranla ilişkiyi başlatma ve sürdürme, grup içerisinde çalışma, özdenetimini sağlama, okula gelmede daha istekli olma, eşyalarını paylaşma, okul ve sınıf içi kurallara uyma, nezaket ve görgü kurallarına uyma konularında daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Sosyal gelişim alanlarındaki bu katkıları dışında öz bakım alanında da el-yüz yıkama, tuvalet ihtiyaçlarını giderme, kaza ve tehlikelerden kendini koruma, giysilerini giyip çıkarma gibi becerileri bağımsız yapabildikleri saptanmıştır. Yaratıcılık ve kendini ifade

etme açısından da daha ileri de olan okul öncesi eğitim almış çocukların almayanlara oranla okuma yazmaya daha önce geçtiği gözlenmiştir (Altun ve Erden, 2011).

2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okulöncesi eğitim, çocukların var olan hazır bulunuşluklarını, yeteneklerini yukarıya taşımak ve görecekları farklı öğretim programlarının verimliliğini arttırmaya da destek olması açısından çok önemlidir. Okulöncesi eğitimin amaçları genel olarak toplumsal, eğitsel ve gelişimsel olmak üzere üç ana başlıkta toplanabilir (Aktan ve Akkutay, 2014): Bunlar toplumsal, eğitici ve gelişimsel amaçlardır. Toplumsal amaçlar; çalışan annelere destek vermek, her çocuğun bireysel farklılıklarını göz önüne alarak, çocukların sosyal, zihinsel, duygusal, fiziksel, cinsel vb. gelişim aşamalarında geleneksel eğitimin boşluklarını telafi etmektir.

Eğitici amaçlar, çocuğun duygularını eğitmek, çocuğun çevresiyle iletişimini sağlayarak, çocuğun duyarlı davranışlarını geliştirmektir.

Gelişimsel amaçlar ise, çocuğun doğal gelişimini temel alarak, kendi vücudunu kontrol etmesini (özdenetim) sağlamak, öğrenme, dil vs. gibi becerilerinin gelişimini sağlamaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı ise 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; okul öncesi eğitimin amaçlarını şöyle gruplandırmıştır (WEB_1, 2016):

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitimin amaçlarını; çocukların psiko-motor, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimlerini desteklemek ile çocuğa bundan sonraki okul dönemi için akademik alt yapı oluşturmak ve çocukların var olan hazır bulunuşluklarını eşitlemek adına bir gruplama yapmıştır.

2.3. Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri

0-6 yaş döneminde çocuklardaki öğrenme hızı çok yüksektir. Bu yaş aralığında genel gelişim özellikleri her çocuk için ortak olmasına rağmen bazen çocukların kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır. Çocukların gereksinimlerine uygun olarak ancak her çocuğun da farklı olduğu kabul edilerek hazırlanan okul öncesi eğitimi programı için dayanak olan bu görüşler ışığında Milli Eğitim Bakanlığı 2013 yılında güncellenen yeni programa göre okul öncesi eğitimin temel ilkelerini şöyle belirtmiştir (WEB_1, 2016):

1. Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.

13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.

14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.

15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.

16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.

17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.

18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

Okul öncesi eğitimin temel ilkelerine bakıldığında çocuğun merkeze alınarak bir eğitim sürecinin planlandığı görülmektedir. Çocukların gelişim alanlarının desteklenmesinin yanı sıra paylaşma, hoşgörü, sevgi, saygı gibi değerlerin öğretimi ile öz bakım, öz güven, öz denetim gibi çocuğun bireysel olarak kendine yetebilmesi de amaçlanmıştır. Dikkat edilmesi gerek nokta; bu ilkeler çerçevesinde hazırlanan eğitim programının aile ve çevre özelliklerine uygun olarak hazırlanması gereğidir. Ayrıca eğitim programı için bir diğer önemli husus da öğretmenin gözlemci, çocuğun daha aktif olması, kendi deneyimleyerek öğrenmesini temel almaktır.

2.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü

Türkiye’de küçük yaştaki çocukların eğitimi düşüncesi Cumhuriyet öncesinde Fatih Sultan Mehmet dönemine (1451-1481) kadar gitmektedir. O dönemde yer alan “Sıbyan Mektepleri” bir anlamda okul öncesi alanında açılmış ilk kurumlardır (Doğan, 2012).

Sıbyan mektepleri (mahalle mektepleri) 5-6 yaş çocuklarını kabul ediyor ve burada çocuklara 3-4yıl boyunca dini eğitim veriliyordu. Bazı veliler daha küçük yaşta olan çocukları da gönderebiliyorlardı. Ayrıca kimsesiz çocukların yetiştirilmesi ve korunması amacıyla açılan ıslahhane ve Daruleytamlarda 2-7 yaş arasındaki çocukların barındırılıp eğitilmesi için bazı anasınıfları da oluşturulmuştur. (Çelik ve Gündoğdu, 2007).

Eğitimci Satı Bey 2. Meşrutiyetin Başlangıç Tarihi 1908’in öncesinde bazı illerde daha çok, yabancı ve azınlıklara ait ana mekteplerinin açıldığını ancak resmi olarak bu tarzdaki okulları Balkan savaşları sonrası açıldığını söyler (Gül, 2008).

Eğitimci Satı Bey'in İstanbul Beyazıt'ta açtığı özel bir çocuk yuvası da o dönemin okulöncesi eğitim alanındaki gelişmelerinden biridir. Ayrıca yine dönemin eğitimcilerinden Kazım Nami Duru, Avusturya-Macaristan ziyaretinde anaokulu öğretmeni yetiştiren okulları gezmiş ve döndüğünde Selanik'te bir anaokulu sınıfı açmıştır. Bu okullar bugünkü okul öncesi eğitim kurumlarına benzer örnekler sayılabilirler (Özdemir, Bacanlı ve Sözer, 2007).

1913 yılında çıkarılan "Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkati" yani ilköğretim geçici kanunu ile anaokulları, ilkokulların bir basamağı sayılmış ve bu okulların yurdun her yerinde açılması hükmü getirilmiştir. 1915 yılında da Ana Mektepleri Nizamnamesi yani ana okulları tüzüğü yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur (Derman ve Başal, 2010).

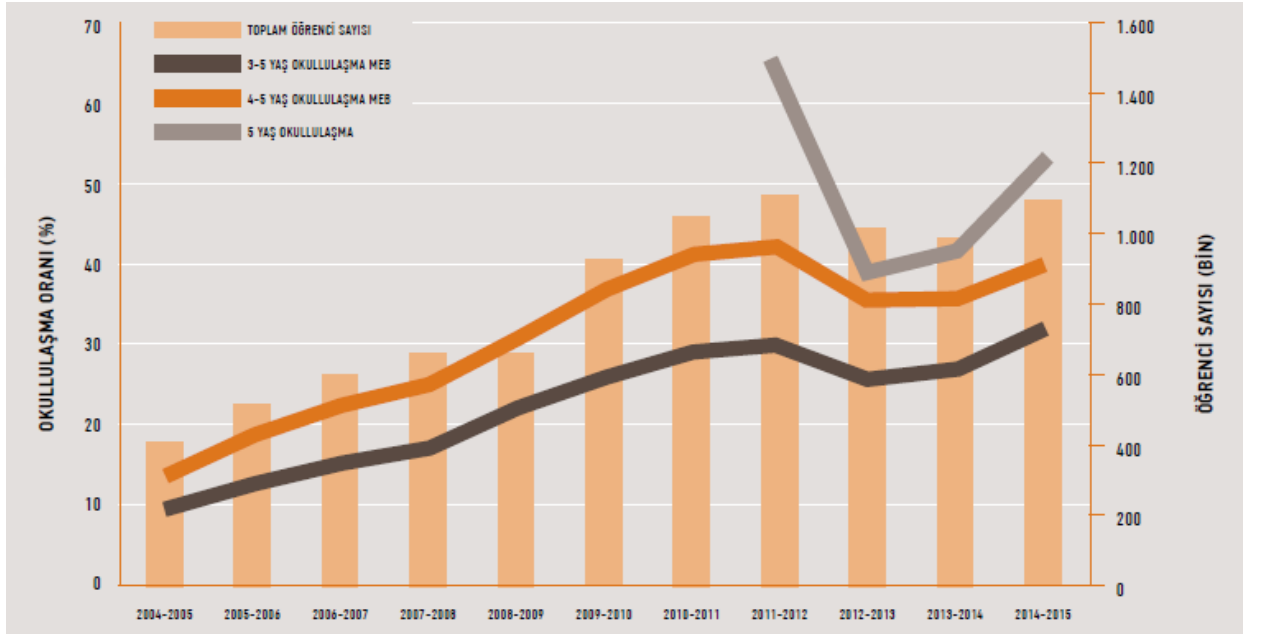
Cumhuriyetin ilan edildiği tarih olan 1923'teki okul öncesi ile alakalı bilgilere bakıldığında 80 anaokulunda 5580 çocuğun eğitim görmüş ve 136 öğretmenin istihdam edilmiştir. Ayrıca 1927'de Ankara'da öğretim süresi iki yıl olan "Ana Öğretmen Okulu" açılmıştır (Çelik ve Gündoğdu, 2007).

Türkiye'de okulöncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler 1960 yılından sonra daha çok dikkat çekmektedir. 1960'da bu alanda öğretmen yetiştirmek için Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü açılmıştır. 1961 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Kanununda okul öncesi eğitime yer verilmiş ve 1962 yılında da "Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği" çıkarılmıştır. Bundan sonraki dönemlerde de hükümet programlarında, kalkınma planlarında, komisyon ve şuralarda bu konu ele alınmıştır (Halavuk, 2013).

Osmanlı Devleti döneminde okul öncesi eğitim; sıbyan mekteplerinde ve azınlıkların kendi tebaasına açtığı okullarda yapılmaktaydı. Ancak 1910'dan sonra çıkarılan kanunlarla okul öncesi eğitim resmîyet kazanmıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte okul öncesi eğitim ilköğretimden önce bir eğitim kademesi olarak günümüze kadar devam etmiştir.

Bugün itibarıyla ülkemizde okul öncesi alanda ulaşılan istatistikî veriler Tablo 2.1'de verilmiştir (WEB_2, 2016):

Tablo 2.1. Okul Öncesi Net Okullaşma Oranları Ve Öğrenci Sayıları

Tablo 2.1’de yer alan bilgilere göre MEB 2010-2014 Stratejik Planı’nda hedeflenen okul öncesi eğitimde okullaşma oranına ulaşamamıştır. Şöyle ki; MEB 2010-2014 Stratejik Planı’nda, 48-72 ay net okullulaşma oranının 2014 yılında % 70’e ulaşması hedeflenmesine karşın bu oran %50’ye yaklaşabilmiştir. 2012-13’te “4+4+4” yasasıyla güncellenen okula başlama yaşı doğrultusunda, okul öncesi eğitimde öncelikli yaş grubu 48-66 ay olarak yeniden düzenlenmiş, bu yaş grubu için hedeflenen net okullulaşma oranı 2013 yılı için % 55, 2014 yılı içinse % 70 olarak belirlenmiştir. Buna karşın, 2013 yılında yayımlanan Onuncu Kalkınma Planı’nda 4-5 yaş için 2018 yılı sonunda % 70 brüt okullaşma oranına ulaşılması hedeflenmiştir.

Tablo 2.1’de yer alan verilere göre okul öncesi eğitimde, 2010-11 ve 2012-13 yılları arasında bir duraksama olduğunu, sonraki yıllarda da okullulaşma oranlarındaki artışın önceki yıllara göre yavaşladığını görülmektedir.

“4+4+4” sonrası 5 yaş grubunda ise; okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %40’tan fazla azalma göstermiş ve en son 2014-2015 yılında %53.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, aradan geçen 3 yıla rağmen 2011 yılında elde edilen %65.7’lik erişimin uzağında kalmaktadır (Oral, 2016).

2.5. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Yönetimi

Eğitim, bir yönü ile toplumsal bir eylem alanı, bir yönü ile bu alanı kendisine inceleme nesnesi yapmış uygulamalı bir bilim dalıdır. Eğitim bilimlerinin yönetsel süreçler içermesi gerekliliği hızlı sanayileşme ve buna bağlı olarak ortaya çıkan hızlı kentleşme ile ortaya çıkmıştır. Sanayileşme ve kentleşme eğitim kurumlarının sayısında artışa neden olmuştur. Bu gelişmenin bir sonucu olarak eğitim kurumlarının planlı ve örgütlü bir yapıda yönetilmesi ihtiyacı belirginleşmiştir. Bu noktada devreye giren eğitim yönetimi ise eğitsel amacın başarılmasına dönük insan ve madde kaynaklarının kullanılması olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2011). Bir başka deyişle eğitim yönetimi; eğitim örgütlerini belirlenmiş amaçlara ulaştırmak için insan ve diğer gerekli tüm kaynakları temin ederek ve bunları en etkili şekilde kullanarak belirlenmiş politika ve alınmış kararları uygulamaktır (Sarpkaya, 2014). Bir uzmanlık alanı olan eğitim yönetimi amaçsal ve fonksiyonel bakımından diğer yönetim alanlarından farklılıklar içerir. Eğitim yönetimini farklı kılan ise tüm toplumsal kurumların üstlendiği sorumlulukların eğitsel boyutunu ele almasıdır. Toplumsal kurumları var eden insanı etkileme kapasitesi bu boyutu oluşturmaktadır (Aydın, 2014).

Yönetim kavramı da insan ve madde kaynakları aracılığı ile belli bir amacı gerçekleştirme ya da bir işi başarma eylemi olarak tanımlanmaktadır (Topaloğlu, 2009). Erdoğan (2014) ise yönetimi, örgütün amaçlarına ulaşması için sorun çözme, planlama, örgütlenme, koordinasyon ve değerlendirme gibi işlevlerine ilişkin ilke, kavram, teori, model ve tekniklerin sistematik ve de bilinçli olarak uygulanmasıyla ilgili çalışmalar bütünü olarak tanımlamaktadır. Yani ona göre yönetim, bilimsel temeli var olan bir süreçtir. Bu süreçler ise; karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim, eş güdümlenme, etkileme ve değerlendirmedir (Can, 2013).

Okul öncesi kurumlarında bu süreçler kapsamında yaşanan ilişkiler daha direkt, açık ve sade olmalıdır, çünkü çocukların aile ortamından sonra girdikleri ilk farklı ortam okul öncesi kurumudur (Zembar,1994).

Bu bağlamda okul öncesi eğitim dönemi çocuklarının yönetimi söz konusu ise yönetim süreçleri, okul öncesi eğitim kurumlarında işlerken mutlak dahil olması gereken öge işbirliğidir. Çocukların eğitim ortamına alışması ve eğitimin verimliliği açısından karar alma , planlama, örgütlenme, değerlendirme ve diğer tüm süreçlerde yönetici ve öğretmenlerin ortak hareket etmesi ve tüm bu süreçlerin birbiriyle bağlantılı olması gerekmektedir.

2.6. Yönetim Süreçleri

Yönetim, farklı süreçlerden oluşmaktadır ve tüm bu süreçler birbiriyle bağlantılıdır. Her süreçte izlenen yolları daha anlaşılır kılmak için yönetim süreçlerini sınıflama yoluna gidilmiştir. Bu sınıflama aşağıdaki 7 süreci kapsamaktadır (Sağlam, 2013).

2.6.1. Karar Verme

Yönetim süreçlerindeki ana unsur karar sürecidir. Çünkü tüm örgüt üyelerinin işbirliği içinde verimli çalışmaları ortak karar alabilmelerine bağlıdır. (Keskinkılıç, 2007)

Karar, bir konuda varılan kesinleşmiş bir yargıdır. Karar vermezse; bir konuda var olan çeşitli görüşler içerisinden en uygunu seçerek sonuca dair bir yargıya varmaktır. Bu açıdan örgüt açısından verilen kararlarda gerek toplumsal gerek bireysel tüm değişkenlerin hesaba katılarak örgüt açısından en faydalı kararın verilmesi gerekmektedir. Bu da karar verme sürecini açıkça bir sistematığe bağlamaktadır (Sağlam, 2013). Buna göre karar verilirken belli aşamalar takip edilmelidir. Bu aşamalar şöyle sıralanmaktadır (Sarpkaya, 2014):

- 1.** Öncelikle sorunun saptanması ile karar verme süreci başlar. Ortada çözüm bekleyen bir sorun vardır ve var olan çözüm yollarından kuşku duyulmaktadır.
- 2.** Soruna ilişkin bilgi toplanarak bu duruma yol açan etmenler ortaya konmaya çalışılır.
- 3.** Soruna ilişkin toplanan bilgiler gözden geçirilir ve gruplanır, gereksizler ayklanır. Bu aşama bilginin çözümlenmesidir.

4. Çözüm ulaştırabilecek tüm seçenekler bu aşamada değerlendirilir.
5. Değerlendirilen seçeneklerden en uygun olanına karar verilir.
6. Karar verilen çözüm seçeneği uygulanır.
7. Uygulanan çözüm seçeneği yani verilen karar objektif olarak değerlendirilir, aksayan yönler ortaya konulur.

2.6.2. Planlama Süreci

Daha öncesinden oluşturulmuş amaçlara ulaşmak için yapılacak tüm çalışmaların seçilmesi işine planlama denir. Bu sayede kararsızlık ortadan kalkar ve amaç üzerinde odaklanma gerçekleşir, harcamalar konusunda tasarruf gerçekleştirir, süreci denetim hususunda kolaylık sağlar. Planlama yapılırken; 4 temel “ne” sorusuna cevap bulmak önemlidir. Bunlar; neyi, ne zaman, neyle, nasıl yapacağımızdır (Sarpkaya, 2014).

Planlama; yapmanın örgüt açısından faydalarının yanı sıra bazı durumlarda zararları da olabilmektedir. Örneğin; iyi bir plan hazırlamak ciddi derecede zaman ister, planlamada yapılabilecek sayısal hatalar olumsuz sonuçlara yol açabilir, gelecekte ulaşılmak istenen amaçlara dâhilinde plana fazla odaklanmak şimdiki zamanın göz ardı edilmesine yol açabilir, planı uygulayıcılar arasında iletişim kopukluğu olabilir (Sağlam, 2013). Bu açıdan iyi bir plan; esnek olmalı yani değişikliklere açık olmalı, katılım oranı yüksek olmalı ve en başından hedefler ve uygulama seçenekleri iyi değerlendirilmelidir (Sarpkaya, 2014).

2.6.3. Örgütlenme

Belli bir amacı gerçekleştirmek için iki veya daha çok kişinin birleşmesiyle oluşan yapıya örgüt denir. Bu insanların belli bir amacı gerçekleştirmek için belirli çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu amaçla yapılan çalışmaların yapılandırılması ve düzenlenmesi için yapılan tüm işleri kapsayan süreç de örgütlenmedir. Bu süreç dâhilinde hangi işlerin, nasıl ve kim tarafından yapılacağı belirlenir (Sağlam, 2013)

Örgütlenme süreci ulaşılmak istenilen amaçların belirlenmesi ve bu amaçlar dâhilinde uygulanacak planlara karar verilmesiyle başlar. Bu aşamadan sonra yapılacak tüm işler,

bu işlerin kimlerce ve nasıl yapılacağıının saptanması gereklidir. İşte örgütlenme bir çalışma planı ortaya koymaktır (Sarpkaya, 2014)

2.6.4. İletişim Süreci

İletişim; Düşünce, duygu ve çeşitli bilgilerin, iki yahut daha fazla bireyce paylaşılmasıdır. Belli bir amaç etrafında toplanan bireylerin bilgi, duygu ve düşünceler hususunda ortak bir payda da buluşturulmasıdır (Can, 2013).

İletişim sürecinde 5 temel öge söz konusudur. Bunlardan ilki süreci başlatan kaynak, kaynaktan alıcı ya da alıcılara gönderilen tüm bilgi, duygu ve düşüncelerden oluşan ileti, bu iletinin alıcıya gönderildiği yol ya da araç olan kanal, bu kanal yoluyla iletinin ulaştırılmak istendiği kişi ya da kişiler de alıcıdır. Son olarak da değerlendirme yani alıcının iletiyi aldıktan sonra kaynağa verdiği dönüttür. Dönüt iletişim sürecini tek yönlü olmaktan çıkarması yani alıcı ve kaynak arasında bir bağ oluşturması açısından önemlidir (Can, 2013). Değerlendirme aşaması ulaşılmak istenen amaca ne ölçüde varıldığını belirlemeye yarar. Bu sayede, süreç dâhilinde yapılan tüm çalışmalardaki yetersizlikler veya güçlü yanlar ortaya çıkarılabilir (Aydın, 2014).

2.6.5. Etkileme Süreci

Belirlenmiş amaçlar doğrultusunda örgütteki tüm kişi ve kaynakları yönetme ve yönlendirmeye etkileme denir. Örgütteki yöneticiler belirlenen amaçlara ulaşabilmek adına grup üyelerini yönlendirebilmelidirler. Bu açıdan yöneticinin etkileme kabiliyeti çok önemlidir. Yöneticiler örgüt üyelerini etkilemek adına bazı itici faktörlerden destek alırlar. Bunlar; maddi ödüller verme, fiziki şartlarda iyileştirme ve kişisel olarak yüceltici fırsatlar sağlamadan oluşan nesnel iticiler ile hizmet içi eğitimler, işten atma, ücret kesme gibi korkutucu koşullar ileri sürme ve ikna etme yöntemini de kapsayan öznel iticilerdir (Sarpkaya, 2014). Ayrıca örgüt üyelerinin amaçlar etrafında bütünleşmesini sağlamak açısından şu hususlara da dikkat etmek gereklidir; örgüt amaçlarının daha çekici hale getirilmesi, personelin becerilerine vurgu yapılması, olumlu sonuçlanan bireysel tecrübelerle imkân verilmesi, örgüt bağlılığının sağlanması, fayda sağlayacak önerilerde bulunulması, bireysel gelişimin dikkate alınması, gerekli bilgi akışının tüm üyelerce sağlanması (Aydın, 2014).

2.6.6. Eş Güdümleme Süreci

Belirlenen amaçlar dâhilinden var olan tüm insan ve kaynakların sağladığı faydaları bütünleştirmeye eş güdümlene denilir. Yani bireylerin örgütün ortak amacı için yaptığı tüm çalışmalarda ve zamanlamada birliğin sağlanmasıdır (Aydın, 2014).

Eşgüdümün sağlanmasında önemli olan araçlar denetim ve örgütlemedir. Denetim vasıtasıyla gösterilen belirlenerek aralarındaki uyum tespit edilebilir ve örgütleme sayesinde de üyelerin işlevleri ve yetkileri belirlenerek aralarındaki uyum sağlanabilir (Sarpkaya, 2014).

2.6.7. Denetim Süreci

Belirlenen amaçlar doğrultusunda yapılan tüm örgütsel faaliyetlerin, saptanan ilke ve kurallara uygunluğunun belirlenmesi sürecine denetim denir (Erdoğan, 2014). Denetim süreci kapsamında örgütsel amaçlara ne kadar yaklaşıldığı anlaşılmalı çalışılır, yanlışlar ve eksik yapılanlar belirlenmeye çalışılır, daha iyiye ulaşmak için çalışmalar geliştirilebilir (Sarpkaya, 2014). Bu süreç üç aşama dâhilinde gerçekleşir. İlk olarak belirlenen amaç ve elde edilen sonucun uygunluğunu belirlemek için veri toplanarak var olan durumun saptandığı kontrol aşaması, ikinci olarak da çıkan sonuçla hedeflenenin karşılaştırılarak bir gelişmeye gidildiği değerlendirme aşamasıdır. Bu iki aşamadan sonra elde edilen verilerle düzeltme-geliştirme aşamasına geçilir. Burada daha iyi bir süreç ve sonuç için gerekli öneri ve uygulama çalışmaları yapılır (Sarpkaya, 2014).

2.7. Eğitim Yönetiminin İşlevleri

Başaran'a göre (1996) eğitim yönetiminin işlevleri; eğitim programının yönetimi, öğrenci hizmetlerinin yönetimi, iş gören hizmetlerinin yönetimi, genel hizmetlerin yönetimi ve eğitim bütçesinin yönetimi şeklinde sıralanmaktadır. Bu işlevler kısaca şöyle açıklanabilir:

2.7.1. Eğitim Programları Yönetimi

Eğitim programları yönetimi; programın zamanlaması, kapsamı ve uygulanmasını içermektedir. Bir eğitim programı yapılırken her şeyden önce programın öğretim yılı ve bu yıl içindeki iş takvimi göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Öğretim yılı, bir

sene içinde öğretime ayrılan çalışma günleridir ve öğretim yılı eylülde başlayıp, haziranda biter; başlama ve bitiş günlerini ise valilik tarafından belirlenir. İş takviminde ise; okullardaki etkinlik, anma, kutlama gibi çalışmaların tarihi belirlenir (Tok, 2002). Bunların dışında haftalık ders programları, öğretmenlere sınıf ve ders dağılımının yapılmasının yanı sıra eğitim hedeflerine destek olacak rehberlik çalışmaları, sosyal faaliyetler, okul-çevre bağlantısını sağlama gibi tüm planlamalar da programa dahil edilmelidir(Meriç ve Memduhğolu, 2012).

Aydın'a (2014) göre bir eğitim öğretim programı geliştirilirken öncelikle hedefler belirlenmeli sonra buna göre içerik oluşturulmalıdır. Oluşturulan içeriği aktarmak için gerekli personel, donanım, kaynaklar sağlanmalı ve zamanlama yapılmalıdır. Tüm bunlardan sonra denetim olmalı ve öğretim personelinin hizmet içi eğitimi sağlanmalıdır.

Bu süreçte en önemli görev okul yöneticisi olan okul müdürüne düşmektedir. Çünkü eğitim lideri olarak okulu yönetmek aslında eğitim programını yönetebilmekten geçmektedir. Müdür; ders içi ve ders dışı tüm eğitim programını oluşturmak, bu programlar için gerekli maddi destekleri ve insan kaynaklarını bulmak, ekip çalışması oluşturmak ve de ekibinin de mesleki gelişimine destek olmaktan sorumludur (Doğan, 2012).

2.7.2. Öğrenci Hizmetleri Yönetimi

Bir okulun yönetimindeki asli unsur, eğitim sorumluluğunu üstlendiği öğrencilerdir. Bu nedenle de okul yönetiminin esas görevi öğrencilerin nitelikli hizmet almalarını sağlamaktır (Can, 2013). Okulda yürütülen faaliyetlerin tamamı da bu amaca hizmet etmektedir. Bir öğrencinin kaydının yapılması ile okula başlaması, özlük işlemleri, tüm eğitim hizmetlerinden yararlanması öğrenci hizmetlerini oluşturmaktadır. Bu hizmetleri öğrencinin kaydı, devamlılık, sınıf geçme, okul değiştirme gibi özlük işleri ile öğrenci sorunlarını çözmeye yönelik olarak rehberlik hizmetleri, disiplin, sağlık, beslenme, özel eğitim şeklinde iki grupta toplamak gerekmektedir (Meriç ve Memduhğolu, 2012). Eğitim ve öğretimin kalitesi açısından özlük işlemleri dışında kalan öğrenci hizmetlerinin üzerinde durulmalıdır. Bireyi bulunduğu ortama ve kendi yaşamına daha uyumlu hale getirmeye yönelik olarak disiplin çalışmaları, okul hijyeninin sağlanması ve sağlıklı yaşama ilişkin becerilerin çocuklara kazandırılması, doğru beslenme

ortamının oluşturulması ve buna yönelik alışkanlıkların çocuklara öğretilmesi, kişinin kendini tanınması ve problem çözmeye yönelik beceriler kazanmasını kapsayan rehberlik hizmetleri ile gerekli durumlarda engelli çocuklar için sunulan özel eğitim hizmetlerinden oluşan öğrenci hizmetleri sadece okul yöneticisinin değil okulun üstündeki eğitim örgütleri ve okulun diğer tüm işlevlerinin görevidir (Tok, 2002).

Can (2013), nitelikli öğrenci hizmetlerini şöyle sıralamaktadır:

- Eğitim için fiziki ortam oluşturulmalı ve amaca uygun donatılmalıdır.
- Okuldaki gereksiz ve yorucu kırtasiye ve bürokrasi işleri en aza indirilmeli
- Öğrencilere toplu bir grup yaklaşımından ziyade her birine bir birey olarak yaklaşılmalıdır.
- Öğrencilerin okula karşı pozitif olmalarına çaba gösterilmelidir.

2.7.3. İş Gören Hizmetleri Yönetimi

Bir okulda görev yapan personelin göreve başladığı zamandan o okulda görevi bitene kadar olan süredeki tüm özlük işlerini kapsayan çalışmalar iş gören hizmetlerini oluşturmaktadır. Bu çalışmalar gerekli insan kaynağının talep edilmesi, gelen personelin göreve başlaması, yer değiştirmesi, ücretlendirilmesi, sicil ve disiplin işleri, hizmet içi eğitimleri gibi hizmetlerden ibarettir (Meriç ve Memduhğolu, 2012).

Bir örgüt için de görev yapan kişiler o örgütün hizmet ve kalite anlayışını pozitif ya da negatif yönde etkiler. Motive olmuş nitelikli personele sahip kurumlarda performans daha yüksektir. Bu yüzden etkili bir okul için tüm iş gören hizmetlerinin özenle yapılması gerekmektedir (Sarpkaya; 2014).

Bir okul öncesi kurumunda görev alan personel; okul öncesi kurumunun amacını gerçekleştirmek için iç ve dış öğelerle bağlantı kuracak, eğitim programını oluşturacak ve gerekli görev dağılımını yapacak olan yönetici; çocuk gelişimi için kritik dönem sayılabilecek okul öncesi dönemde çocuğun ilerideki hayatı için önemli beceriler kazandıracak öğretmen ve bu grup dışında kalan memur, hizmetli ve temizlik işçisi gibi eğitimci olmayan yardımcı çalışanlardan oluşmaktadır (Tok, 2002).

2.7.4. Genel Hizmetler Yönetimi

Okulun büro işleri ve fiziki durumlarla ilgili işler olmak üzere iki grupta kategorilendirilen genel hizmetler daha çok eğitim programına, öğrenciye, iş görene

doğrudan yönelik olmayan, ama okulun bütününe ilgilendiren okul işletmesi hizmetleri olarak da adlandırılabilir. Bir okulda yapılması gereken fiziki işler; derslik, atölye, laboratuvar, kütüphane, salonlar, oyun alanları, yurt, donatım, temizlik, ısıtma, aydınlatma, bakım ve onarım gibi okulun gereksinimlerinin karşılanmasıdır. Büro işleri ise, okullarda tutulması gereken defter, dosya, kayıtlar, ayniyat ve demirbaş eşya ile ilgili işler ve bunlarla alakalı yazışmalardan oluşmaktadır (Meriç ve Memduhğolu, 2012).

Genel hizmetler yönetimi; okul kurumu içinde yer alan eğitim alanları, eğitime yardımcı alanlar ve tüm bu yerlerin işletmesini kapsayan çalışmalar olarak da nitelendirilebilir. Bir okul öncesi kurumu temel alınacak olursa eğitim alanlarını; açık ve kapalı oyun alanları, çeşitli etkinliklere uygun bahçe, sınıflar, lavabolar ve sınıf içindeki oyun merkezleri oluşturmaktadır. Eğitime yardımcı yerler ise; yemekhane, depo, arşiv ve koridorlardan meydana gelmektedir. Tüm bu alanlar işletilirken ise dikkat edilmesi gerekli hususlar ise hijyen ve kaza riskini ortadan kaldırmaktır. Bu yüzden belli aralılarla kontrol ve tamiratlar yapılarak bu yerler kullanıma sürekli açık tutulmalıdır (Tok, 2002).

2.7.5. Bütçe Hizmetleri Yönetimi

Dünyada, nüfusu artan ülkelerin buna paralel olarak eğitim görecekt genç nüfusu artmasına rağmen eğitime ayrılan payın nüfusa ters oranda olması nedeniyle eğitimin belli ekonomik kriterlere bağlı olarak yönetilme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Eğitim bütçesi oluşturulması ve yönetilmesi eğitim planlamasının devamıdır (Meriç ve Memduhğolu, 2012).

Eğitim bütçesi oluşturmak; eğitim alanına ne kadar maddi kaynak ayrılacağı ve bu kaynakların hangi eğitsel hizmetler için ne oranda paylaşılacağına belirlenmesini kapsayan bir süreçtir. İyi bütçeleme sürecinde öncelikle örgütün amaçları dikkate alınmalı ve savurganlık önlenmelidir. Eğitim programı gerçekleştirilebilmeli ve eğitim maliyeti hesaplanmalıdır. Bütçe yapılırken okulun sorunları bilinmeli buna göre kaynak ayrılmalı ve denetim de göz ardı edilmemelidir (Can, 2013).

Bir okulun giderlerini; personele yönelik harcamalar, temizlik, ısınma gibi fiziki koşullara yönelik harcamalar, tamirat, bakım gibi devamlılığa yönelik harcamalar, eğitim araç gereçleri, donanım için harcamalar ve bunlar dışında olabilecek durumlar

için yapılabilecek harcamalardan oluşmaktadır. Oysa okul bütçesini; il özel idare bütçesi, genel bütçe ve öğrenci aidatları sağlamaktadır. Giderler ve gelirler arasında denge oluşturmak için bütçe hizmetlerinin yönetimi önem arz etmektedir (Tok, 2002).

2.8. İlgili Araştırmalar

Tok (2002) “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları” isimli yüksek lisans tez çalışmasında Ege bölgesindeki resmi bağımsız anaokulunda görev yapan yönetici ve öğretmenlere anket uygulamıştır ve elde edilen bulgular şöyledir:

Yöneticiler karşılaştıkları yönetsel sorunları önem sırasına göre; uzman (jimnastik, drama öğretmeni vb.), aşçı, diğer yardımcı personelin dışarıdan ücretli olarak sağlanmasının bütçeyi olumsuz yönde etkilediği, özellikle alan dışından branşta olan yöneticiler için hizmet içi eğitimin yetersiz oluşu, veli aidatlarının zamanında yatmayışı, okul öncesi kurumlarda rehberlik hizmetlerinin olmayışı, öğretmenlerin mesai saatlerinin yüksek olmasının verimi düşürmesi, personel atamalarının yetersiz oluşu, kişisel gelişim konusunda öğretmenlerin isteksiz davranması, okul bütçesinin yetersiz oluşu, velilerin okulla işbirliği yapmada isteksiz davranmaları, öğrenci sayısının fazla olması olarak sıralamışlardır.

Tüm bu yönetsel sorunlar içinde yöneticilerin performanslarını en çok etkileyen ilk beş neden ise şöyledir:

1. Uzman (jimnastik, drama öğretmeni vb.), aşçı, diğer yardımcı personelin dışarıdan ücretli olarak sağlanmasının bütçeyi olumsuz yönde etkilemesi,
2. Alan dışından branşta olan yöneticiler için hizmet içi eğitimin yetersiz oluşu,
3. Yardımcı personelin yetersiz oluşu,
4. Yardımcı personelin okul öncesi eğitim konusunda yeterli donanıma sahip olmayışı,
5. Denetim ve rehberlik hizmetlerinin yetersiz oluşu ve yine aynı orana sahip bir diğer madde de öğretmenlerin kişisel gelişim konusunda isteksiz davranmaları,

Öğretmenler ise karşılaştıkları yönetsel sorunları önem sırasına göre; mesai saatlerinin uzun olması, kurumlarda sağlık personeli ve rehberlik hizmetlerinin olmayışı, yapılan hizmet içi eğitimlerin yetersiz oluşu, uzman personelin kadrolu olmayıp dışarıdan temin edilmesi, atamaların yetersiz oluşu, yardımcı personelin okul öncesi eğitimine sahip olmaması, yeterli denetim hizmetinin olmayışı, velilerin okulla

işbirliğine istekli olmaması, öğrenci sayının fazla olması, anaokulu programlarının merkeziyetçi bir yapıyla hazırlanması, sosyal aktivite alanlarının olmayışı şeklinde sıralamışlardır.

Tüm bu sorunlar içinde öğretmenlerin performanslarını en çok oranda etkileyen ilk iki maddedir. Yani öğretmenler mesai saatlerinin uzun oluşunun performanslarını düşürdüğünü ve bu yüzden de eğitimde verimin yakalanamadığından şikâyetçi olurken; okullarda acil durumlarda müdahale edecek ve risk faktörlerini en aza indirecek sağlık personelinin olmayışını da performanslarının düşüren önemli bir etken olarak görmekte-dirler.

Tok (2002), bu araştırmasındaki bir diğer önemli bulgu ise yönetici ve öğretmenlerin bahsi geçen tüm sorunlara yaklaşımları bakımından cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkindir. Buna göre; yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları yönetsel sorunlara katılma ve bu sorunlardan performanslarının etkilenme derecelerine göre görüşlerinde cinsiyet, kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre bir farklılık görülmemiştir. Yine benzer bir bulgu da öğretmen ve yönetici olarak sorunlara katılma ve performanslarının etkilenme derecelerinde de anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Alan yazında yapılan bir diğer önemli çalışmada Doğan'ın (2012) "Bünyesinde Anasınıfı Buluna İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitim İle İlgili Görüşleri" isimli yüksek lisans tezidir. Bu araştırma; Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı bünyesinde anasınıfı bulunan ilköğretim okullarının yöneticileriyle yapılan görüşmeleri kapsamaktadır. Bu görüşmelere göre yöneticiler okul öncesi eğitimin amacını; çocuğun sosyal duygusal gelişimini desteklemek, çocuğu ilköğretime hazırlamak, çocuğun sosyalleşmesini sağlamak olarak açıklamaktadırlar.

Yöneticiler; okulöncesini çocuk gelişimi için kritik dönem ve aynı zamanda ilköğretime hazırlık aşaması olarak kabul gördükleri ve de çocuğa sosyal beceriler kazandırdığını düşündükleri için önemli görmekte-dirler. Aynı zamanda problemlili çocuğun fark edilmesi açısından da okul öncesi eğitimi önemli bulduklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca araştırmada köy ve beldelerde çalışan yöneticiler okul donanımlarının eksikliğini ve fiziki şartların yetersiz oluşunu vurgulamışlardır.

Okul yöneticileri okul öncesi programlarının yeterli olduğunu ancak öğretmenlerin uygulama konusunda yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Programın içeriği söz konusu olduğunda ise yöneticilerin detaylı bir bilgiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak köy ve beldelerde çalışan yöneticiler özellikle öz bakım becerilerinin geliştirilmesine ağırlık verildiğini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Okul öncesi etkinlikler hakkındaki fikirleri sorulduğunda ise yöneticiler çoğunlukla; geziler, sosyal etkinliklerinden ve bahçe etkinliklerinden bahsetmişlerdir.

Yöneticilerin çoğu belirli gün ve haftalarda çocuklara aktif görev verilmesini belirtmişlerdir.

Bir diğer önemli bulguda ise; yöneticilerin sınıfların fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve tuvaletlerin çocuklara uygun hale getirilmesi, açık ve kapalı oyun alanlarının, dinlenme ve yemek alanının olması ve de okulların müstakil olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Okul yöneticileri gerekli materyal temininde veliyle işbirliğine gittiklerini ve aynı zamanda milli eğitim müdürlüklerinden destek aldıklarını belirtmişlerdir.

Yöneticiler okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için velilerle bizzat görüştiklerini, broşür hazırlayarak dağıttıklarını ve de kayıt olacak çocukların belirlenerek ev ziyareti ya da telefon görüşmesi yapıldığını söylemişlerdir. Yine aynı şekilde okul aile işbirliğini sağlamak için de veli toplantısı aracılığıyla görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir.

Merkezde çalışan okul yöneticileri ev ziyareti yaparken öncül nedenlerini “velinin okula karşı tutumunu değiştirmek” olarak söylerken, beldede çalışan yöneticiler öncelikle “aileyi tanımak ” amacıyla ziyaret gerçekleştirdiklerini söylemişlerdir.

Hem merkezde hem de belde de görev yapan tüm okul yöneticileri bütçe konusunda sıkıntı çektiklerini ve okul öncesi eğitime pay ayıramadıklarının altını çizmişlerdir.

Ayrıca yöneticiler için bir diğer ortak bulgu da kurumlarındaki okul öncesi öğretmenler ve diğer öğretmenler arasında işbirliği sağlama konusunda sene başı toplantıları dışında her hangi bir çabaya gerek duyulmadığıdır.

Mesleki gelişim sağlama konusunda merkezde görev yapan yöneticiler öğretmenlerini daha çok milli eğitim müdürlüklerinin hazırlamış oldukları seminerlere yönlendirdiklerini, köylerde çalışan yöneticiler ise buna ek olarak okul bünyesinde de hizmet içi eğitim düzenlediklerini dile getirmişlerdir. Bu konudaki bir diğer bulgu da

merkez yöneticileri “çocukla iletişim” hususunda seminer isterken, belde yöneticileri “çocuk gelişimi”, köyde çalışan okul yöneticileri ise “çocuk psikolojisi” konusunda hizmet içi eğitim istemeleridir.

Merkezde görev yapan okul yöneticileri anasınıfı öğretmenlerini denetlerken ölçüt olarak planların uygulanışını baz aldıklarını, köy ve beldedeki yöneticiler ise öğrenci davranışlarını gözlediklerini belirtmişlerdir.

Ada, Küçükali, Akan ve Dal’ın (2014) yaptığı “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları” isimli araştırma ise Iğdır il merkezine bağlı bağımsız anaokullarında çalışan 19 öğretmen ile görüşme formu uygulanarak bir çalışma yapılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin karşılaştıkları en önemli yönetsel sorunlar;

- Denetim konusunda gelen müfettişlerin alan bilgisine sahip olmamaları, yapılan değişiklikleri takip etmemeleri ve de rehberlikten çok teftiş yapmaları öğretmenlerin sorunlarından biridir.
- Yardımcı personel sayıca yetersiz oluşu ve var olan personelin de alan bilgisine sahip olmayışının eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilediğini söylemişlerdir.
- Mesai saatlerinin uzun oluşunun ve bu süre içinde okul öncesi öğretmenleri olarak teneffüs ve ara imkânlarının olmayışının öğretmen performansını düşürürken, öğrenci açısından da verimi düşürdüğünü belirtmişlerdir.
- Okul aidatlarının zamanında ve tam ödenmemeleri ve bu konuda velinin aidatların okul için harcandığına ikna olmaması nedeniyle okul öncesi eğitime için bütçe ayırma konusunda zorluk çektiklerinin altı çizilmiştir.
- Okul bahçe alanlarının materyal açısından eksik olduğu ve var olan materyallerin de çocukların yaşına uygunluğunun olmayışından sıkıntı çektiklerini vurgulamışlardır.

Öğrenci sayılarının yaşanılan bölge şartlarına göre bazen çok, bazen eksik oluşundan dolayı çocuk gelişimlerinin takip edilemediğinden bahsetmişlerdir.

Okul öncesi eğitimi alanında yapılan yurt dışı çalışmalarında ortaya çıkan bulgular, Türkiye’de yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir. Gana Cape Coast Metropolis bölgesinde 45 anaokulundan 62 okul öncesi öğretmenin katılımıyla yapılan bir araştırmaya göre; yetersiz eğitim ve öğretim materyalleri, okul öncesi öğretmenlerinin eğitim- öğretim faaliyetlerinde eksiklik meydana getirmektedir. Yine bu araştırmadaki

bulgulardan bir diğeri de anne ve babaların okul öncesi eğitimine ilgisizliği nedeniyle verilen eğitimde verimli bir sonuç elde edilememesidir (Ntumi, 2016).

Batı Afrika ülkelerinden biri olan Nijerya’da yapılan bir çalışmada da ortaya çıkan bulgulara göre okul öncesi eğitimin yönetimi ve denetiminde başarıya ulaşılması; müfredatın etkin bir şekilde uygulanmasına, önceden belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının kontrolüne, standartlara uyumun sağlanmasına, engellerin ve problemlerin tanımlanmasına ve personelin motivasyonunun artırılmasına bağlıdır. Ancak tüm bu şartların sağlanmasındaki denetim eksikliği nedeniyle okul öncesi eğitimde verimlilik sağlanamamakta, müfredattan beklenen fayda görülememektedir. Yine aynı çalışmadaki bir diğer bulguya göre de okul öncesi eğitiminde eğitim kaynaklarının tedarik edilmesi, öğretmenlerin yetiştirilmesi, yönetim ve denetim faaliyetlerinin yürütülmesi bakımından finansal kaynaklar büyük öneme sahiptir. Nijerya’da bu finansal desteğin sağlanamamasından ötürü de okul öncesi eğitimden beklenen fayda görülememektedir (Akınrotımı ve Olowe, 2016).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, araştırmanın çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarında yaşanan yönetsel sorunlarla ilgili olarak öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve nitel araştırma desenlerinden olgu bilim kullanılmıştır.

Nitel araştırma; algıların ve olayların kendi ortamlarında gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılarak gerçek ve birbirini tamamlar biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Nitel araştırma türünde araştırmacı bilinmeyi ortaya çıkarma, açıklama ve bir sonuca ulaşma çabası içerisindedir. Bunun için araştırmayı yönlendirecek sorularla bilgileri toplar ve bu bilgileri yorumlayarak sonuçlara ulaşır. Nitel araştırmada; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılır (Yıldırım, 2010).

Nitel araştırma; insanların yaşam tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya dönük bilgi üretme süreçlerinden biridir; insanların olaylara dönük kişisel bakış açılarını öğrenmeyi amaçlar.

Nitel araştırma yapılırken öncelikle araştırmanın konusunu oluşturan kişi, olay ya da durum hakkında belli bir amaç doğrultusunda bilgi toplamak için örneklem seçilir. Görüldüğü üzere örneklem rastgele değil belli bir amaç doğrultusunda seçildiği için buna “amaçlı örneklem” ismi verilmektedir.

Örneklem seçiminin ardından, nitel bir araştırmanın en önemli bileşenini oluşturan “nitel veri” toplanması aşamasına geçilmektedir. Nitel veri, belirli bir amaç için, doğal

ortamda, gözlem ve görüşme gibi çeşitli teknikler yoluyla elde edilen ve kişilerin olaylara ilişkin algı ve düşüncelerini içeren her türlü bilgidir. Temel veri toplama yöntemleri arasında katılımcı gözlem, doğal gözlem, belge incelemesi ve derinlemesine görüşme gibi yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemler dışında bireysel yaşam hikâyeleri, özgeçmiş incelemeleri, tarihsel analizler, film, video ve fotoğraflar, beden dili çözümlenmeleri, anketler, tarama çalışmaları (surveys) ve psikolojik testler ise destekleyici veri toplama yöntemleri olarak gruplanmaktadır. Elde edilen veriler daha sonra nitel analizin ilk basamağını oluşturan betimleme aşamasında yazılı olarak ifade edilir. Betimleme sürecinin tamamlanmasının ardından toplanan veriler belirli temalar çerçevesinde sınıflandırılır. Böylece araştırmacı veriler arasında bir karşılaştırma yapabilir, birbirleri ile ilişkilendirerek veriler arasında yer alan değişkenler arasındaki ilişkileri ve farklılıkları inceler. Son aşamada ise araştırmacı bu değişkenler arasında bağlantılar kurmaya çalışır. Böylece araştırma konusu olay açıklanmaya çalışılır (Özdemir, 2010).

Nitel araştırma desenlerinden olgubilim ise bildiğimiz fakat hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmadığımız olgular üzerinde yoğunlaşmamızı sağlar. Yani günlük yaşamımızda karşılaştığımız ancak tam manasıyla kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlar. Olgubilim, veri kaynağı olarak direkt araştırmaya konu olan olguyu yaşayan birey ya da grupları ele alır ve başlıca veri toplama aracı da bu kişilerle yapılan görüşmedir. Örneğin; bu çalışmada “öğretmen ve yöneticilerin okul öncesi eğitim hakkındaki değerlendirmeleri ve bu alanda yaşadıkları yönetsel sorunlar” olgusu ele alınmış ve bu sebepten ötürü bu durumu yaşayan öğretmen ve yöneticilerle yapılan görüşmeler olgubilim araştırmasına örnek teşkil etmektedir. Olgubilim araştırmaları, genellenebilir, kati sonuçlar ortaya koymayabilir. Fakat sözkonusu olgunun iyi kavranmasına yardımcı olur ve bu olgunun teorik ve pratiğine yönelik katkı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Örneğin; bu çalışmada elde edilen bulgulardan ortaya çıkan “okul öncesi eğitim kurumlarının müstakil olması gerektiği” sonucu eğitim sistemi içinde yer alan tüm okul öncesi öğretmen ve yöneticilerinin fikirleri dahilinde değildir yani tüm kurumlar için genellenemeyebilir ancak bu alandan yaşanan sorunun ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır.

3.2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Levent, Şişli, Beşiktaş, Kağıthane, Bahçelievler, Sarıyer ve Yenibosna ilçelerine bağlı 10 bağımsız anaokulunun ve 10 tane de bünyesinde ana sınıfını bulunan ilkokulun yöneticileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 10 bağımsız anaokulu müdürü ve bu anaokullarında çalışan 10 okul öncesi öğretmeni ile 6 ilkokul müdürü ve 4 müdür yardımcısı ile bu okullara bağlı anasınıflarında çalışan 10 okul öncesi öğretmeniyle görüşülmüştür. Bu araştırmanın çalışma grubu 40 kişiden oluşmaktadır.

Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesinde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmasının ilk nedeni İstanbul ilinin erişim açısından kolaylığı, ikinci nedeni ise seçilen yönetici ve okul öncesi öğretmenlerinin herhangi bir zorlama olmaksızın gönüllü olarak görüşme yapmalarıdır. Yapılan görüşmeler sonucu çalışma grubuna ait kişisel bilgiler aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 4.1. Okul Yöneticilerinin Kişisel Bilgileri

DAĞILIMI		BAĞIMSIZ ANAOKULU YÖNETİCİLERİ	İLKOKUL YÖNETİCİLERİ
Cinsiyeti	Kadın	6	-
	Erkek	4	10
Görev Unvanı	Müdür	6	4
	Müdür Yardımcısı	4	6
Görev Süresi	1-5 Yıl	1	1
	6-10 Yıl	3	1
	11-15 Yıl	3	4
	15-20 Yıl	-	2
	20 Yıl ve Üstü	3	2
Branşı	Okul Öncesi Öğretmenliği	10	-
	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğretmenliği	-	-
	Sınıf Öğretmenliği	-	5
	Diğer	-	5*

DAĞILIMI		BAĞIMSIZ ANAOKULU YÖNETİCİLERİ	İLKOKUL YÖNETİCİLERİ
Öğrenim Düzeyi	Lisans	6	10
	Yüksek Lisans	2	-
	Doktora	1	-
	Diğer (Ön Lisans)	1	-

Tablo 4.1. Devamı

* Diğer grubundaki 5 öğretmenin branşları ise şöyledir:

- Türkçe Öğretmenliği
- Almanca Öğretmenliği
- Din kültürü ve Ahlak bilgisi Öğretmenliği
- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
- Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği

Tablo 4.1’de yer alan bilgilere göre:

- 10 tane bağımsız anaokulu yöneticisinden 6’sı kadın, 4’ü erkektir. Bu rakam ilkokul yöneticilerinde ise tamamen farklılaşmakta ve 10 yöneticinin hepsinin erkek olduğu görülmektedir.

- Bağımsız anaokulu yöneticilerden 6’sı müdür ve 4’ü müdür yardımcısıdır. İlkokulda ise görüşülen yöneticilerden 4’ü müdür, 6’sı müdür yardımcısıdır.

- Bağımsız anaokulunda çalışan 10 yöneticiden 1kişi 1-5 yıl arasında hizmet süresine sahipken 3 kişi 6-10 yıl, 3 kişi 11-15 yıl ve son 3 kişi de 20 yıl ve üstü süredir hizmet vermektedirler. Yapılan çalışmaya katılan bağımsız anaokulu yöneticileri içerisinde 15-20 yıl arası hizmet süresine sahip kimse olmamıştır. İlkokul yöneticilerine bakıldığında ise 1’er yönetici 1-5 ve 6-10 yıldır hizmet verirken 2’şer yönetici 15-20 yıl ve 20 yıldan daha fazla süredir bu görevi yapmaktadırlar. 4 yönetici ise 11-15 yıllık görev süresine sahiptirler.

- Bağımsız anaokulunda ki 10 yöneticiden hepsi okul öncesi öğretmenliği mezunudur. İlkokul yöneticilerinden ise okul öncesi öğretmenliği ya da çocuk gelişimi öğretmenliği mezunu olan yoktur; bunlardan 5’i sınıf öğretmenliği ve diğer 5 tanesi de farklı alanlarda branşlara sahiptir.

- Bağımsız anaokulu yöneticilerinden biri ön lisans, altısı lisans mezunu iken, 2’si yüksek lisans ve 1’i doktora mezunudur. İlkokul yöneticilerinden ise tamamı sadece lisans eğitimine sahiptir.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

DAĞILIMI		BAĞIMSIZ ANAOKULUNDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLER	ANASINIFINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLER
Cinsiyeti	Kadın	9	10
	Erkek	1	-
Görev Süresi	1-5 Yıl	5	3
	6-10 Yıl	4	4
	11-15 Yıl	1	1
	15-20 Yıl	-	1
	20 Yıl ve Üstü	-	1
Branşı	Okul Öncesi Öğretmenliği	10	9
	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğretmenliği	-	-
	Sınıf Öğretmenliği	-	-
	Diğer	-	1
Öğrenim Düzeyi	Lisans	9	9
	Yüksek Lisans	1	-
	Doktora	-	-
	Diğer (Ön Lisans)	-	1

Tablo 4.2’de yer alan bilgilere göre:

İlkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerin tamamı kadınken, bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerden 9’u kadın, 1’i erkektir. Ancak Tablo 4.1’de görülen verilere göre bağımsız anaokulu yöneticilerinden 4’ü erkektir.

- Bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerden 5’i 1-5 yıldır, 4’ü 6-10 yıldır ve 1’i de 11-15 yıldır görev yapmaktadır. İlkokullara bağlı anasınıflarında çalışan öğretmenlerin ise 3’ü 1-5 yıldır, 4’ü 6-10 yıldır ve 1’er kişi de 11-15 yıl, 15-20 yıl ve 20 yıldan daha fazla süredir görev yapmaktadır.

- Bağımsız anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerin tamamı okul öncesi öğretmenliği mezunudur. Sadece ilkokulda çalışan bir öğretmen kız meslek lisesi çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü mezunudur.

- Bağımsız anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında çalışan 9’ar öğretmenin de lisans mezunu olduğu görülmektedir. Yalnızca bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerden bir tanesi yüksek lisans, ilkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerden bir tanesi de ön lisans mezunudur.

3.3. Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarına veri toplama yöntemleri içerisinde görüşme tekniği kullanılmıştır. Ek-1ve Ek-2’de kişisel bilgiformu ve görüşme sorularının yer aldığı görüşme formu bulunmaktadır.

Görüşme; araştırma konusu ile ilgili kişilerle belirli bir amaç doğrultusunda konuşma yapılmasıdır (Özdemir, 2010).

Görüşme tekniği, açık uçlu soruların sorulup, yanıtların alınarak konunun detaylı olarak irdelenmesine olanak tanıyan bir veri toplama tekniğidir. Burada günlük bir sohbet değil, araştırmacının amaca yönelik sorularıyla ilerleyen bilinçli bir bilgi aktarımı söz konusudur (Kümbetoğlu, 2005).

Bu teknik; bir kişinin davranışlarının nedenlerini ve herhangi bir konudaki görüşlerini ya da duygularını öğrenmek amacıyla kişiye gidilerek ondan bilgi almaktır. Kişinin hür iradesiyle açık uçlu sorulara vereceği yanıtlar doğrultusunda onun düşünceleri, duyguları ya da görüşlerini daha doğru bir biçimde öğrenme olanağı vardır. Araştırmacı, araştırmakta olduğu konu hakkında önceden hazırlamış olduğu soruların eşliğinde ya da o anda amaçlı sorular yönelterek hedef kişinin düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu tekniğin temel amacı genellikle bir çalışmaya konu olan hipotezi test etmek değil; aksine araştırılan konuda insanların deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını anlamaya çalışmaktır (Türnüklü, 2000).

Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel araştırmalarda kullanılan bir veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce konuyla ilgili literatür taranmış, yapılan çalışmalar incelenmiş ve yönetim işlevlerinin alt başlıkları olan genel hizmetler; iş gören hizmetleri, eğitim programı, öğrenci hizmetleri, bütçe hizmetlerini ve denetimi kapsayacak şekilde oluşturulan sorular görüşme formuna eklenmiştir. Görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş form son hali verilmiştir. Görüşme formu 15 sorudan oluşmaktadır (Bkz: Ek

2) Görüşme her bir katılımcı ile bire bir yapılmıştır. Bu görüşmeler yaklaşık birer saat sürmüştür. Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar araştırmacı tarafından not edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen verileri analiz etmek için nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır.

Bu yöntemde tümdengelimci bir yol izlenmektedir. İçerik analizinde araştırmacı araştırma konusu ile ilgili kategoriler geliştirir. Daha sonra, incelemiş olduğu veriler içinde, bu kategoriler içerisine giren kelime, cümle ya da resimleri sayar (Özdemir, 2010).

İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından okunarak, katılımcıların en sık kullandıkları kelimeler, cümleler, sorunlar tespit edilir. Bu veriler doğrultusunda temalar ve kodlar oluşturulur. Katılımcıların kullandıkları cümleler doğrudan alınır ya da sorunların nasıl görüldüğü ortaya konulmaya çalışılır (Ada vd. ,2014)

İçerik analizi ile elde edilen veriler tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik olarak, bağımsız anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarındaki yönetsel sorunlarına yönelik düşünceleri yer almaktadır.

4.1. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri

4.1.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı:

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin okul öncesi eğitimin amacına yönelik olarak verdiği cevaplar doğrultusunda ağırlıklı olarak ortaya çıkan temalar; gelişim alanlarını desteklemek, ilkokula hazırlık sağlamak, sosyalleşmesine yardımcı olmak yönündedir.

Tablo 4.3. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Amacına Yönelik Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Çocuğu İlkokula hazırlamak	8
Çocuğun Sosyalleşmesini ağılamak	6
Çocuğun Gelişim Alanlarını Desteklemek	5
Çocuğun Kişilik Oluşumunu Desteklemek	2
Çocuğun Akran İletişimini Sağlamak	2
Çocuğa Değerler eğitimini öğretmek (işbirliği, paylaşma, saygı, empati vd.)	2
Çocuğa Özgüven Kazandırmak	1
Çocuğun Türkçeyi Güzel Konuşmasını Sağlamak	1
Çalışan Ailelere Destek Olmak	1
Veliyi Eğitim Sürecine Dâhil Etmek	1
Çocuğun Yaratıcılığını Geliştirmek	1
Çocuğun Potansiyelini Ortaya Çıkarmak	1
Çocuğa Kendini ifade etme becerisi kazandırmak	1
Çocuğa Öz Bakım Becerileri Kazandırmak	1

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin çoğunluğu okulöncesi eğitimin amacının ilkokula hazırlamak olarak görürken, diğeri bir ortak görüş de okulöncesi eğitimin çocuğun

sosyalleşmesini sağladığı yönündedir. Bu açıdan AYK1, AYK3, AYK5 ve AYE1 görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

Okul öncesi eğitimin asıl amacı çocukların hayata dair eşit bir başlangıç yapmalarını sağlamak olmalı. Bu şey gelişim açısından önemli. Her çocuk bir olmuyor ama anaokulunda eksik yönler tamamlanabiliyor, bir hazır bulunuşluk oluşturuluyor. (AYK1)

Okul öncesi çocukların sosyalleşmesini sağlar, onların bilişsel ve zihinsel gelişimlerini sağlar ve çocukları temel eğitime hazırlar. (AYE1)

Çocukların sosyalleşmesini sağlar. Çocuklar kendini ifade etmeyi öğrenir. Sınıfta akranlarıyla iletişim kurarken, onları ilkokula hazırlar. (AYK3)

Okul öncesi beş temel gelişim alanını destekler ama önemli olan onları hayata hazırlar. Mesela; sosyal becerilerini geliştirir, işbirliği yapmayı, iletişim kurmayı, birlikte problem çözmei öğrenir, ilkokula hazırlanır.(AYK5)

Çocukları beş gelişim alanında (sosyal- bilişsel-öz bakım- psikomotor- dil gelişim) desteklemek de okul öncesi eğitimin amaçları arasında kabul gören bir görüştür. Bu hususta yöneticilerden AYE4, AYK6 ve AYK4 görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Öncelikle amaç dil becerisi kazandırmaktır. Yani Türkçeyi güzel konuşmayı öğretmek asıl amacımız olmalı. Sonra gelen çocuklara özgüven vermeliyiz, yeteneklerini keşfetmeliyiz. Ayrıca anaokullarının asıl nedeni çocukların akranlarıyla iletişim kurmalarını sağlamaktır. (AYE4)

Tüm alanlarda çocukların gelişimlerini desteklemek amacımızdır. Ama çocuğun yanında veliyi de eğitime katmak olmalı. Veli okulla ilk olarak ana okulda tanışıyor. Onu bu aşamada bilinçlendirmeliyiz. Ayrıca okullar çocuklar için sosyal bir ortam sunarak onların mutlu olmalarını sağlamalı. Ancak bunlardan sonra ilkokula hazırlık, öz bakım, öz güven öğretmek gelmeli. Önce çocuk mutlu olmalı.(AYK6)

Türkiye’de çalışan ailelerin çocuklarına destek olmak için okul öncesi şart. Bunun dışında çocuklara hem eğitim vermek hem de küçük yaşlarda öz bakım konusunda destek olmak anaokulunun amacıdır. (AYK4)

Tüm bu görüşlerin yanı sıra kimi yöneticilerden AYK2 ve AYE3 okul öncesi eğitimin kişilik gelişimini desteklediğini şu şekilde belirtmişlerdir:

Okul öncesinin amaçlarını sıralarsak bence; çocuğun yeteneklerini keşfetmesini sağlamak, işbirliği, empati, saygı, paylaşmak gibi değerleri öğretmek, akademik gelişimine destek vermek ve kişilik gelişimini sağlamaktır.(AYK2)

Önce çocuğun tüm gelişimlerini desteklemenin yanı sıra sosyal olarak da psikolojik olarak da ilkokula hazırlamak ve kişilik oluşumunu desteklemek.(AYE2)

4.1.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Bağımsız anaokulu yöneticileri için okul öncesinin onlara ne ifade ettiği hususundaki görüşleri sorulduğunda ise kategorilendirilen ana temalar; kişilik gelişimini destekleyen, ileriki yaşam için hazır bulunuşluk oluşturan, ilkokula temel oluşturan, çocuklar için uyarıcı zenginliği sunan bir eğitimidir. Ayrıca yöneticilerin altını çizdiği bir diğer nokta ise 0-6 yaş aralığını gelişimsel açıdan kritik dönem olarak görmeleridir.

Tablo 4.4. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Çocuğun Gelişim Alanlarını Destekler	6
Çocuğa İleriki Yaşamı İçin Hazır Bulunuşluk Sağlar	6
Çocuğun Kişilik Oluşumunu Destekler	4
Çocuğu İlkokula Hazırlar	3
Çocuğa Uyarıcı Zenginliği Sağlar	2
Çocuğa Değerler Eğitimini Öğretmek (İşbirliği, Paylaşma, Saygı, Empati Vd.)	2
Çocuğun Akran İletişimini Sağlar	1
Çocuğun Sosyalleşmesini sağlar	1
Kadın İstihdamına Destek Olmak	1
Anne Baba Eğitimini Sağlar	1
Çocuğun Oyun İhtiyacını Giderir	1
Çocuğun Özgüven Geliştirmesini Sağlar	1
Çocuğa Toplu Yaşam Becerileri Kazandırır	1
Çocuğa Programlı Bir Öğretim İmkânı Verir	1
Çocuğun İlkokulda Yaşayabileceği Okul Kaygısına Ortadan Kaldırır.	1

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin çoğuna göre okul öncesi eğitim öncelikle çocuğun gelişim alanlarını destekleyen ve çocuğun toplu yaşama ilk adım attığı eğitim kademesi olduğu için ileride çocukta hazır bulunuşluk oluşturan bir eğitimidir. Ayrıca anaokulu yöneticileri, bu yaş aralığının kişilik oluşumu için temel oluşturması bakımından okul öncesi eğitimi önemli bulmaktadırlar.

AYK5 okul öncesi eğitimin önemi hakkında şöyle düşünmektedir:

Öncelikle toplumda kadın istihdamını desteklemek için, çalışan kadınların sayısının artması için okul öncesi çok önemli, bu yüzden yaygınlaştırılmalı da. Bu dönem çocuklar için kritik bir dönemdir çünkü kişilik gelişiminin ¾'ü 0-6 yaşta oluşur. Yine anaokulları çocuklara uyaran zenginliği sunarak onların hazır bulunuşluklarını da geliştirmektedir.

Yöneticilerden AYE4 ise okul öncesinin önemi hakkında şu görüşleri paylaşmaktadır:

Anaokulu çocukları ilkokula hazırlar. Bu yönde onların küçük kas gelişimini destekler, okul kaygısını azaltır, çocuklara toplu yaşamı öğretir. Çocuk anaokulunda paylaşmayı öğrenir. Zaten bu dönem kişilik gelişimi için de önemlidir.

Bağımsız anaokulunda çalışan kadın yöneticilerden AYK2 kritik dönem vurgusu yapmaktadır. İfadeleri şu şekildedir:

Okul öncesi eğitim, evinden ilk kez toplu ortama gelen çocuk için tüm hayata dair hazır bulunuşluk sağlar. Hem akademik hem de sosyal-duygusal gelişim yönünden ilkokul için temel oluşturur. 0-6 yaş beyin gelişimi için kritik dönemdir. Onun için bu dönemin verimli geçmesi gerekir. Bu yüzden okul öncesi eğitim şart.

Bir diğer kadın yönetici (AYK3) ise oyun ortamı sağlaması açısından okul öncesi eğitimin önemini altını çizmiştir ve şunları söylemiştir:

Günümüzde çocuklar için oyun öğretimi sağlıyor ve bunu yaparken de fiziksel ve sosyal gelişimi de sağlıyor. Çocuğun kişilik gelişimine destek oluyor. Çocuklar ana okulunda empati kurmayı, paylaşmayı, saygıyı öğreniyor, özgüven geliştiriyor.

4.1.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması

10 tane bağımsız anaokulu yöneticisine okul öncesi eğitimin zorunlu olması fikrini nasıl karşıladıkları sorulduğunda; 9 kişi zorunlu olması gerektiğini, 1 kişi de zorunlu olmaması gerektiğini belirtmiştir. Zorunlu olması gerektiğini düşünenler çoğunluktadır ancak bu konuda velinin eğitime olan ilgisi ve okul bütçesi açısından kaygılarını da dile getirmişlerdir.

Yöneticilerin çoğunluğu çocuğun ilkokula başlamadan bir sene önceki yılın okul öncesi eğitim için zorunlu olması gerektiğini savunmaktadırlar. Hatta okul öncesi eğitimin şimdiye kadar zorunlu olmama nedenini AYK1, AYK5, AYE4 ve AYK2 alt yapının eksik oluşuna, gerekli okul öncesi eğitim bilincinin oluşmamasına ve bu eğitimin masraflı görülmesine bağlamaktadırlar:

Bence okul öncesi 3-6 yaştan itibaren zorunlu olmalı. Zorunlu olamamasının nedeni de alt yapı yetersizlikleri. Devletin ve velinin bu konuda bilinci olmadığı için okul öncesini çok da gerekli görmüyor, gerekli yatırımı yapmıyor. Bu yüzden devlet yeterli desteği sağlarsa zorunlu olmalı. (AYK1)

Öncelikle ilkokul öncesi son 2 yıl okul öncesi zorunlu olmalı. Ama fiziki olarak alt yapının olmayışı, okul öncesi bilincinin olmayışından dolayı zorunlu olamıyor. Zaten zorunlu olursa da devlet mutlaka destek olmalı yoksa niteliksiz bir eğitim olur. Çünkü veli de masraflı olduğunu düşündüğü için okul öncesine katılım düşük.(AYK5)

Bence 6 yaşta zorunlu olmalı. Devlet okul öncesinin önemini pek bilmiyor zaten aileler de okul öncesini önemsiz görüyor. Tabi masraflı oluşu da göz korkutuyor.(AYE4)

Tabi ki zorunlu olmalı. Okul öncesi eğitim 4-6 yaş olmalı. Bunun ilkokuldan önceki 1 yılını zorunlu yapmalılar. Okul öncesi bilinci oluşmadığı için zorunlu olamadı, toplum da buna hazır değil. Velinin bilincinin olmaması katılım oranını düşürüyor.(AYK2)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması gerektiğini savunan AYE3 ise bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

Bence okul öncesi zorunlu olmamalı. Çünkü şimdi zorunlu olmadığı için gelen veli kendi isteğiyle geliyor. Ama zorunlu olursa istekli isteksiz herkesi alacağız. O zaman da veli daha bilinçsiz olur. Bence okul öncesini zorunlu yapacaklarına okul öncesine katılımı artırsınlar.

Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda yöneticilerden AYK3 ve AYE2 yaşanabilecek en büyük sorunun velilerden toplanan ücretlerin alınamayacağı takdirde bütçenin önemli oranda düşeceği. Bu yüzden zorunlu eğitime geçilmesi durumunda mutlaka devlet desteğinin sağlanmasının altını çizmektedir. Ancak okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda veli ilgisi konusunda hemfikir değillerdir:

3 yaştan itibaren anaokulu başlamalı ama çocuğun ilkokula başlamadan önceki sene anaokuluna gelmek mecburi olsun. Devletin okul öncesi politikası olmadığından daha doğrusu okul öncesine yeterli önem vermediğinden okul öncesi zorunlu olamıyor. Bir de aileler çok bilinçsiz, sosyo-ekonomik seviyeleri düşük bu yüzden okul öncesi eğitimi bilmiyorlar ama eğer zorunlu olursa bu yüzden devletin anaokullarına destek vermesi gerekir, çünkü zorunlu olursa kimseden para alamayız. Zorunlu olunca bu sefer de veli ilgisi düşer, nasıl olsa okula almak zorundalar, zorunlu diye.(AYK3)

Bence zorunlu olmalı. Okulöncesi bilincinin olmaması ve fiziki yetersizliklerden okul öncesi zorunlu olamadı. Okulöncesinin masraflı oluşu da veliyi kaçırıyor zaten. Eğer zorunlu olursa da ücretsiz olur. Bu durumda devlet desteği sağlanmalı. Ayrıca zorunlu olursa veli okul öncesi konusunda bilinçlenir ve zamanla imkânlar da iyileşir.(AYE2)

AYE1 nispeten daha küçük yaşlardaki çocukların zorunlu olarak okula başlamasının velilerin okula ilgisini artıracığı konusunda okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının avantaj sağlayacağını düşünmektedir:

Çocuklar için okul öncesi 4 yaşta balamalı ancak bu yaşta zorunlu olmamalı. Çocuklar 4yaştan itibaren anaokuluna gelmeli fakat ilkokula başlamadan önceki sene zorunlu olmalı. Şimdiye kadar zorunlu olmadı çünkü hem okul öncesi masraflı bir iş hem de velilerin okul öncesi bilinci yok zaten bu yüzden şimdi de okul öncesine katılım düşük. Ama eğer zorunlu olursa velinin ister istemez okul öncesi ilgisi artacak.

Tablo 4.5'te ise yönetici görüşleri kategorize edilmiştir:

Tablo 4.5. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler

Temalar	Yönetici görüşleri	f
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması	İlkokuldan önceki sene mecburi olmalı	7
Okul öncesi eğitimin zorunlu olamamasının nedenleri	Okul öncesi bilincinin olmayışı Fiziki altyapının olmayışı Masraflı oluşu	8 5 2
Okul öncesinde okullaşma oranının düşüklüğünün nedenleri	Ailenin bilinçsiz olması Masraflı oluşu	5 4
Okul öncesi eğitim zorunlu olmasının velinin okula ilgisine etkisi	Veli ilgisi artar Veli ilgisi azalır	2 2
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda okul bütçelerinin durumu	Bütçe azalır bu yüzden devlet desteği olmalı	5

4.1.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin çoğu; 4+4+4 eğitim modelinin okul öncesi eğitimde ve dolayısıyla ilkokulda da okula başlama yaşını aşağıya çektiği konusunda hemfikirdirler. Bu husustaki yönetici fikirleri aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.6. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler

Temalar	Yönetici görüşleri	f
4+4+4 eğitim modelinin okul mevcuduna etkisi	Okul öncesi çağındaki çocuklar ilkokula başladıkları için okul mevcutları düştü	4
4+4+4 eğitim modelinin eğitime etkisi	Okul öncesi yaşı küçüldüğü için eğitim becerileri öz bakım alanına yöneldi Yaşların karma olması sınıf dengesini bozdu Okula başlama yaşı küçüldü	6 6 10

4+4+4 eğitim modelinin okul ilgisine etkisi	Veli ilgisi arttı	5
4+4+4 eğitim modelinin çocuğa etkisi	İlkokul eğitimi için kalite düştü Okul kaygısı oluştu Okula uyum kolaylaştı Hazır bulunuşluk ve fiziksel yetersizlik oluştu	6 1 1 1

Tablo 4.6. Devamı

Kimi yöneticiler 4+4+4 eğitim sisteminin okula başlama yaşını küçültmesinin sakıncaları olduğunu savunmaktadırlar. Yöneticilerden AYK2 ve AYK3 bu durumun eğitimi daha çok öz bakım becerilerine yönelteceğini ve ilkokul eğitiminin kalitesini de bozacağını şöyle ifade etmişlerdir:

Bu sistemle yaş grupları küçüldü, eğitim iyice öz bakıma kaydı. İlkokul için de eğitim kalitesi düştü. Öğretmen de küçük yaşa hazır değildi zaten. Olumlu hiçbir yan göremiyorum bu sistemde. Okulu eğitim için değil bakım evi gibi görüyorlar bu sistemle. (AYK2)

Yaş seviyesi çok düşük, verdiğimiz eğitim daha öz bakım ağırlıklı oldu ama biz okul olarak yaş gruplarını böldüğümüz için çok sorun olmadı. Ancak bu sistemle ilkokulun da eğitim kalitesi düştü. (AYK3)

Yöneticilerden AYK5 ve AYK1 bu sistem sonucunda okula başlama yaşının küçülmesiyle birlikte Çocukların yaş gruplarına göre bölünemediğini bunun da eğitim açısından sınıflardaki dengeyi bozduğunu şu sözlerle belirtmişlerdir:

4+4+4 yaş gruplarını karıştırdı. Sınıfın dengesi bozuldu. Olumlu bir yanı olmadı yani. Böylece küçük yaşta okula başlamanın da önü açıldı.(AYK1)

Yaş küçüldüğü için öncelikle ilkokul eğitiminin kalitesi düştü. Çünkü çocukların okul hazır bulunuşluğu yetersiz, fiziksel gelişimi yetersiz, hepsinde okul kaygısı oluştu. Yaşın düşüp sınıfın karma yaş olması sınıfın dengesini de bozdu. Tek iyi yanı, yaş küçük olduğundan veli eğitim konusunda biraz daha öğretmene danışır oldu.(AYK5)

Yöneticilerden AYE2 ve AYK6 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte okul mevcutlarının olumsuz etkilendiğini ancak bu sistemin olumlu yanlarının da olduğunu; velinin okula ilgisinin bu sistemle birlikte arttığını söylemişlerdir. Bu konuda görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

4+4+4 ile birlikte oyun çağı çocukları ilkokula başladı, öğrenci kaybı yaşandı. Bizdeki yaş küçüldüğü için de eğitim öz bakıma yöneldi. Ama bu yüzden de okula başlamada veli ilgisi arttı.(AYE2)

Yaşın küçülmesi eğitimi daha çok öz bakıma çevirdi. Bizdeki çocukların ilkokula başlamasıyla da mevcutlar düştü. Ama anaokuluna başlayanların küçük yaş olmasıyla ailenin okula ilgisi de arttı.(AYK6)

Bu yöneticilerin aksine AYE3 ise daha küçük yaş çocuklarının okula gelmesinin okul mevcudunu olumlu yönde etkilediğini şu sözlerle belirtmiştir:

Büyük yaş çocuklarımız için öğrenci kaybı yaşadık. Hepsi ilkokula başladılar. Bu ilkokulu olumsuz etkiledi bence. Ama bize gelen öğrencinin yaşı küçüldüğü için mevcudumuz arttı. (AYE3)

Okul mevcutları açısından 4+4+4 eğitim sistemi hakkında olumlu ve olumsuz görüşler mevcuttur. Ancak yöneticilerden AYK4 sistemi okula uyum aşaması açısından değerlendirmiş ve olumlu gördüğü noktayı şöyle paylaşmıştır:

Bu sistemde okula başlama yaşının küçülmesi bizim için çok iyi oldu. Çünkü çocukların uyumu açısından okula erken gelmesi iyi bir şey. Bu durum velinin okula ilgisini de artırdı. Ama yaş gruplarına göre sınıflar bölünemezse bu durum öğretmen için çok yıpratıcı oluyor.(AYK4)

4.1.5. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri

Bağımsız anaokulu yöneticileri okul öncesi eğitim ile alakalı en az 1 hizmet içi eğitim seminerine katılmışlardır. Bununla ilgili kategoriler şöyledir:

Tablo 4.7. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Seminerleri

Tema	Yönetici görüşleri	f
Hizmet içi eğitim	Drama	7
	Orf Müzik eğitimi	3
	Anne- baba eğitimi	3
	2013 okul öncesi programı	2
	Çocuk ve mimari	1
	Özel eğitim	1

Yöneticilerin en çok katılım gösterdiği seminer dramadır (AYE3, AYK1, AYK2, AYK3, AYK4, AYK5, AYK6). Daha sonra ise orf müzik eğitimi ve anne-baba eğitimi gelmektedir (AYE2, AYK2, AYK6, AYK1, AYK5, AYK6).

Bu kategorilere göre; bağımsız anaokulu yöneticilerinin alanlarında kendini yetiştirmeye açık oldukları gözlenmektedir. Yöneticilerden bazıları aldıkları seminerleri şöyle ifade etmişlerdir:

Drama eğitimleri aldım. Üniversite sempozyumlarına, hocaların seminerlerine katılıyorum. Aile katılım çalışmalarıyla ilgili seminerlere gidiyorum.(AYK1)

Orf eğitimi aldım, basketbol kursuna katıldım. Stratejik planlama, takım çalışması, eğitim yöneticiliği, iş güvenliği seminerlerini aldım. ayrıca özel bir dernekten cinsel istismar üzerine de eğitim aldım. (AYE2)

En son yeni programın eğitimini aldım. İzcilik eğitimi aldım. Gerisi aklıma gelmiyor. (AYE1)

Özel eğitim konusunda eğitim aldım. Onun dışında herhangi bir sertifikam yok. Başka hizmet içi eğitime katılmadım. (AYE4)

4.1.6. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan okul öncesi eğitim programı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2013 yılında güncellenmiştir. Programda yer alan değişiklikler düzenlenen seminerler ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmen ve yöneticilere anlatılmıştır. Bağımsız anaokulu yöneticilerinin yeni program hakkındaki düşünceleri aşağıda tablolandırılmıştır.

Tablo 4.8. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Çocuk merkezlidir	7
Merkezler oluşturulması sınıfların koşullarına uymuyor	4
Öğretmen aktif gözlemci konumdadır	4
Programın niteliği değil öğretmenin niteliği önemlidir	4
Evrak yükünü artırdı	3
Uygulamada sınıf koşullarına göre öğretmene esneklik tanıyor	3
Çocuğa bağımsız oynama becerisi kazandırıyor	1
Öğretmenin daha sistematik çalışmasını sağlıyor	1
Çocuğa zaman yönetimi kazandırıyor	1
Program hakkında hiçbir fikrim yok	1

Araştırmaya katılan bağımsız anaokulu yöneticilerinden 1'i hariç diğer 9 yönetici de program hakkında bilgi sahibidir. Bu yöneticilerden çoğunun ortak görüşü; programın çocuk merkezli oluşudur. Yöneticiler programın öğretmeni aktif gözlemci konumunda görmesinden memnundurlar. Ancak programda yer alan sınıfın merkezlere bölünmesi uygulamasının sınıf koşullarıyla uyuşmadığı konusunda olumsuz düşünen yöneticiler mevcuttur. Bu konuda aksi olarak olumlu düşünen yöneticilerden AYK4 ve AYK5 fikirlerini ise şöyle ifade etmiştir:

Bu programa çok olumlu bakıyorum. Bir kere merkezler fikri çok iyi oldu. Çocuk bu sayede bağımsız çalışmayı öğreniyor. Ayrıca program öğretmene de esneklik tanıyor. Tamamen çocuk merkezli bir yaklaşım. Aile katılımları, çocuk gözlem dosyaları, portfolyolar, hepsi çocuğu gözlemlemek için çok iyi oldu. (AYK4)

Bir kere program çocuğa zaman yönetimi kazandırıyor. Merkezler bu açıdan iyi. ama biz mekanı bölemedik, sınıf şartları uygun değildi. Öğretmen aktif bir gözlemci oluyor, bu açıdan çocuk merkezli olması da iyi. Program öğretmeni daha sistematik yapıyor. (AYK5)

Yöneticilerden AYE3 ve AYK6 ise bu konuda olumsuz düşünmektedirler ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedirler:

Bu program öğretmeni evrak yüküne boğdu. Zaten öğretmenler de bunu tam uygulayamadı çünkü pratikteki eğitimi tam olarak verilmedi. Ancak programın çocuk merkezli oluşu ve öğretmeni aktif gözlemci yapışı iyi bir uygulama. (AYE3)

Programın evrak yükü çok. Sınıflar küçük ve kalabalık, onun için merkezler fikri de sınıf yapısına uygun değil. Programın aslında içi de boş. Çocuk merkezli oluşu, esnek oluşu, programın niteliği, uygulanışı aslında öğretmenle alakalı. (AYK6)

Bu görüşün tam tersini savunan yönetici AYK1 ise programın olumlu yanlarını şu şekilde belirtmektedir:

Bu programda etkinlik planlarının önceden hazırlanması ve planlamayı öğretmenin yapması, özellikle de zamanlama konusunda esnek oluşu öğretmenin işini çok kolaylaştırıyor. Sınıfların merkezlere bölünmesi ve çocuk merkezli oluşu da çok güzel bir uygulama. (AYK1)

Yöneticilerden AYE2 ise program hakkında pek bilgisi olmadığını belirtmiştir. Var olan görüşleri şöyledir:

Tek bildiğim uygulanabilirlik açısından sınıfların uygun olmayışdır. Programın niteliği ise öğretmenin vasfına bağlıdır aslında. Bunun dışında program hakkında her hangi bir bilgim yok.(AYE2)

Aslında programın değil öğretmenin önemli olduğunun altını çizen AYK3 ve AYK2 görüşlerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Program değil öğretmen önemli. Sonuçta programları öğretmenler uyguluyor. Bu program açısından bakarsak ben olumsuz görmüyorum. Çocuk merkezli oluşu iyi, her çocuğun bireysel olarak değerlendirilmesi güzel. (AYK3)

Merkezler fikri, okulların fiziki koşullarına pek uymadı. program çok esnek, öğretmenleri tembelleğe itti. Aslında programların değişmesi fark etmiyor. önemli olan öğretmendir. (AYK2)

4.1.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar

Okul öncesi eğitim kurumlarında var olan fiziki koşulların yeterlilik durumu bağımsız anaokulu yöneticilerince değerlendirilmiştir. buna göre ortaya çıkan görüşler aşağıda tablolatırılmıştır.

Tablo 4.9. Anaokullarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Uygulama bahçesi olsun	9
Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun	7
Müstakil ve bağımsız anaokulu olsun	7
Farklı uzmanlık alanlarında uygulama atölyeleri olmalı	7
Kum havuzu olmalı	6
Sınıflar geniş olsun	6
Pedagojik eğitimi olan yardımcı personel olmalı	6
Sınıflar 15 kişi olsun	5
Okulda depo olmalı	4
Evcil hayvan yetiştirilebilecek alan olsun	3
Okul doğayla içi içe olmalı	3
Okulların sahnesi olsun	3
Kullanılan materyaller ahşap ve organik olmalıdır	3
Sınıflar 20 kişi olmalı	2
Sınıfta yerler parke olsun	2
Kapalı oyun alanı olsun	2

Tablo 4.9’da yer alan bilgilere göre okulların fiziki şartları söz konusu olduğunda yöneticilerin çoğunlukla hem fikir oldukları ortak görüşleri şunlardır:

- Okulda kum havuzu olmalıdır.
- Uygulama bahçesi olmalıdır.
- Geniş ve materyalce zengin bir oyun parkı olmalıdır.
- Okullar müstakil, bahçeli ve herhangi bir kuruma bağılı değil bağımsız olmalıdır.
- Sınıflar geniş olmalıdır.
- Okul içinde çocukların bizzat uygulama yapacakları farklı uzmanlık atölyeleri olmalıdır.
- Her sınıfta ya kız meslek liselerinin çocuk gelişimi mezunu ya da bu alanda hizmet içi eğitim almış olan yardımcı personel olmalıdır.

Anaokulları sınıflarının fiziki şartları söz konusu olduğunda yöneticiler fikirlerini şöyle dile getirmişlerdir:

Bence tüm okul doğayla baş başa olmalı. Bağımsız ve müstakil bir okul olsun. Bahçede sadece oyuncaklar değil kondisyon alanı da olmalı. Ayrıca çocukların bitki yetiştirebilecekleri bir alan, evcil hayvanlar, kum havuzu da olsun. Okulda sürekli müzik olmalı. Sınıflar ise geniş, bol materyalle dolu olmalı; özellikle çeşit çeşit puzzleler, eğitici oyuncaklar olmalı. Sınıflar 20 kişiyi geçmemeli. Sınıflarda halı olan bir oturma alanı da olmalı. Sanat, müzik ve oyun atölyeleri olmalı. Ama okul öncesinde farklı branş derslerine başka hocaların gelmesine olumsuz bakıyorum. Bence bütün dersleri sınıfın kendi öğretmeni vermeli. (AYK3)

Okul doğayla ilişkili, müstakil ve bağımsız olmalı. Bahçede hayvan ve botanik alanı, geniş bir parkı ve kum havuzu olmalı. Okuldaki materyaller organik, gerçeğe uygun, çocuğun deneyip de öğreneceği şekilde olsun. Sınıflar 15 kişiyi geçmesin ve her sınıfta yardımcı personel olsun ancak bu personel mutlaka çocukla iletişim konusunda eğitim olmalı. Ben anaokullarında farklı ders ve farklı öğretmen fikrine olumlu bakıyorum. Çocuklar için farklı atölyeler olmalı ve çocuklar bu atölyelere ayrılmalılar. (AYK6)

Sınıflar geniş olsun ve sınıflarda uygulama atölyeleri olsun. Bol ve çeşitli materyaller konsun sınıflara. Okul yeşil içinde, müstakil, bağımsız olsun. Bina daire şeklinde ortada geniş bir alanı olsun. Bahçede park, kum havuzu, botanik, hayvan bakım alanı olmalı, çocuklar hayvan baksınlar, bahçe ekimi yapsınlar. Okul içinde kapalı bir oyun salonu, depo, öğretmen dinleme alanı olmalı. En önemlisi sınıflarda eğitilmiş yardımcı personel olmalı. (AYE4)

Bir kere bahçe geniş olmalı. Çocuklar burada sebze meyve yetiştirsınler, hayvan baksınlar. Kum havuzu, oyun alanı da olmalı ama motor beceri alanı ayrı olmalı. yani tırmanma, denge tahtası, ip çekme, sürünme yeri olsun. Sınıflar geniş olmalı ve sınıf içi dışı her yerde bolca dolap olmalı, farklı farklı bolca öğrenme merkezleri olmalı sınıflarda, ayrıca yardımcı personel verilmeli her sınıfa. Sınıflar eğer büyük yaşsa 20'yi geçmemeli. Okulda depo ve sergi alanı da olmalı. (AYE3)

Sınıflar yarı yapılandırılmış olmalı, çocuk her şeyi deneyimlemeli, yaratıcılığını kullanmalı. Okul doğayla iç içe olmalı, sıcakta da soğukta da çocuklar dışarıya çıkabilmeli, mesela bahçede ağaçlar ve çadır da olsun. Sınıftaki materyaller ahşaptan olsun. Okul bağımsız, müstakil olsun. Sınıflar 15 kişiyi geçmesin ve her sınıfın yardımcı personeli olsun. (AYK2)

Malzemeler ahşap ve organik, dayanıklı, çeşitli olmalı. Renkler soft olmalı. Sınıf içinde mutfak, kum ve su havuzu, lavabo, tuvalet, faaliyet atölyeleri olmalı. Sınıflar bahçeye açılmalı ve her sınıfın da deposu olmalı. Okul müstakil, bağımsız olmalı, bahçesinde

botanik alanı olmalı, çocuklar bitki yetiştirmeli ve tırmanma, zıplama yeleri de olmalı bahçede. Okulun kendi sahnesi de olmalı. En azından hizmet içi eğitim almış bir yardımcı personel her sınıfta olmalı. (AYK3)

4.1.8. Okul Bütçesi

Bağımsız anaokulu yöneticileri kurum bütçeleri konusundaki fikirlerini aşağıda ifade etmişlerdir.

Tablo 4.10. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Bütçesi Hakkındaki Görüşleri

Temalar	Yönetici görüşleri	f
Okul bütçesinin oluşumu	Okul aidatları	10
	Çocuk kulübü ücretleri	6
	Bağışlar	8
Bütçenin yeterliliği	Bütçe yeterlidir	2
	Bütçe yetersizdir	8
Bütçenin kullanıldığı alanlar	Personel giderleri	3
	Temizlik giderleri	3
	Mutfak giderleri	2
	Kırtasiye giderleri	1

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin tamamı okul bütçesini oluşturan ana unsurun aidatlar olduğunu söylemektedir. Bu yöneticilerden 6 tanesi buna ilaveten çocuk kulübü ücretinin de bütçede önemli bir katkısı olduğunu belirtirken bir tanesi de gönüllü bağışların bütçede önemli bir yer tuttuğunu vurgulamıştır.

Okul bütçesinin yetersiz olduğunu düşünen yöneticilere göre okul giderlerinden pay kaldığı sürece eğitime pay ayrılabilir. Okul giderlerine bakıldığında ise temizlik ve personel giderleri ile kulüp yapan okullar için mutfak giderleri bütçelerinde önemli yer tutmaktadır. Yöneticilerin bu husustaki ifadeleri şöyledir:

Bütçeyi aidatlar, kulüp ücretleri ile oluşturuyoruz ama yetmiyor. (AYK5)

Aidatlar ve kulüp ücretleri ve gönüllü bağışlar ile bütçeyi oluşturuyoruz. Ancak personel, kırtasiye, gıda, temizlik giderleri çok oluyor, bütçe yeterli gelmiyor. (AYK4)

Bütçe aidat ve bağışlarla oluşuyor. Personel, mutfak ve temizliğe gidiyor. Bütçe kesinlikle yetmiyor. Bu durumda yapabileceklerimiz çok sınırlı. (AYK1)

Aidat, gönüllü bağış ve kulüp ücretleri ile bütçeyi yapıyoruz. Eğer bağış olmazsa aidatlar yetmiyor. (AYE2)

Aidat, kulüp ücreti ve bağışlarla bütçemizi oluşturuyoruz. Ancak toplananlar giderlere gidiyor, kalan eğitime harcanıyor. Bütçe yetersiz kalıyor.(AYK6)

Bütçe aidat, bağış, kulüp ücreti ile oluyor. Ama yetmiyor. Temizlik, personel, yiyecek masrafımız oluyor. Bunlardan kalan eğitime harcanıyor. (AYK2)

Yöneticilerin çoğuna göre bütçe yetersizdir ancak yöneticilerden AYE3 ve AYK3 okul bütçelerinin yeterli olduğunu şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Aidat, kulüp ücreti ve gönüllü veli bağışları ile bütçe oluşuyor. Bize yetiyor. (AYE3)

Aidatlarımız var. Kulüp yapan bir okuluz. Bunun katkısı çok büyük oluyor. velilerden de gönüllü bağış aldıklarımız var. Tüm bunlar bir araya gelince bütçe bize yetiyor. (AYK3)

4.1.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı

Bağımsız anaokulu yöneticilerine öğretmenlerini karar alma süreçlerine katma oranları sorulduğunda çoğunlukla toplantılar vasıtasıyla hep birlikte karar verdiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda yönetici fikirlerinden bazıları Tablo 4.11’de ifade edilmiştir:

Tablo 4.11. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerin Karar Alma Süreçlerine Katılımı Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Kararları birlikte alırsınız	7
Kararları öğretmenler alır	2

Tablo 4.11’de de görüldüğü gibi yöneticilerden ikisi kararları öğretmenlerin aldığını belirtirken, çoğunluk hep birlikte karar verdiklerini söylemektedir. Sadece bir yönetici; öğretmenlerin fikirlerini almalarına rağmen son kararı kendilerinin verdiklerini vurgulamıştır.

Yöneticilerden AYE3 ve AYE1 kurumlarındaki kararların öğretmenlerince alındığını şu sözlerle ifade etmektedirler:

Kurul toplantılarında yapılacaklar planlanıyor ve ona göre öğretmenler komisyonları oluşturuyorlar buna göre de kararları onlar veriyorlar.(AYE1)

Ayda bir toplantı yapıyoruz ve bu toplantılarda yapılacak faaliyetlere, alınacak malzemelere, kullanılacak yardımcı kaynaklara öğretmenler karar veriyorlar. (AYE3)

Okul bünyesindeki tüm kararların hep birlikte alındığını söyleyen yöneticilerin ifadeleri ise şöyledir:

Haftalık olarak toplanıyoruz, fikirlerimizi paylaşıyoruz ve kararları birlikte alıyoruz. (AYK6)

2 haftada bir toplantı yapıp tüm kararları birlikte alıyoruz. (AYK2)

Bütün kararları birlikte alıyoruz, komisyonlar kurup toplantılar yapıyoruz. (AYK5)

Tüm bu yöneticilerin aksine bir ana okul yöneticisi ise okulda alınacak kararlarda son noktayı kendilerinin koyduğunu belirtmiştir. Bu durumu şöyle ifade etmektedir:

Öğretmenlerin fikirlerini alırız, kararlarını sorarı ancak son noktayı idare koyar.(AYE2)

4.1.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar

Bağımsız anaokulu yöneticileri; sene sonu gösterileri, belirli gün ve haftalardaki törenler, yapılması planlanan geziler, alınacak materyaller, sınıf içi etkinlikler ve aile katılım çalışmaları konusunda okul öncesi öğretmenleriyle işbirliği yaptıklarını belirtmektedirler.

Tablo 4.12. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Belirli gün ve haftalardaki törenlerde işbirliği yapıyoruz	6
Alınacak materyallerde işbirliği yapıyoruz	6
Sınıf içi aile katılım etkinliklerinde işbirliği yapıyoruz	6
Sene sonu gösterilerinde işbirliği yapıyoruz	5
Sosyal faaliyetlerde işbirliği yapıyoruz	5
Düzenlenecek gezilerde işbirliği yapıyoruz	2

Tablo 4.12’de de görüldüğü üzere bağımsız anaokulu yöneticileri çoğu konuda öğretmenleriyle iş birliği yapmaktadırlar. Bu konuda yönetici fikirleri şöyledir:

Okula alınacaklar, yapılacak gösteriler, sınıf dışı ve sınıf içi faaliyetler konusunda birlikte çalışıyoruz. (AYE4)

Gösteriler, eğitim öğretim faaliyetleri, aile katılı çalışmaları, sınıf içi ve sınıf dışı faaliyetlerde öğretmenlerimizle birlikte çalışıyoruz. (AYK3)

Sosyal faaliyetler, geziler ve sene sonu gösterisinde, okula alınacak materyallerde, belirli günlerde yapılacak törenlerde öğretmenlerimizle birlikte çalışırız. (AYE2)

Sene sonu gösterileri, sosyal etkinlikler, sınıf içinde düzenlenecek faaliyetleri ve tüm işleyişi birlikte planlıyoruz, işbirliği içinde çalışıyoruz. (AYK5)

Belirli günlerde düzenlenen törenler, sene sonu gösterileri, okul öncesini tanıtım amaçlı şenlikler, okula alınacak malzemelerde öğretmenlerin de fikrini alarak birlikte hareket ediyoruz. (AYE1)

Stratejik plan hazırlamada, belirli gün ve haftaların etkinliklerinde, gezi gözlemlerde, sosyal etkinlikler ve değerler eğitimi verirken hep komisyonlar kurup iş bölümü yapıyoruz. (AYK1)

Gösteriler, aile katılımı çalışmaları, okul öncesi şenliği, okula alınacak materyaller, okulda yapılacak değişikliklerin hepsinde işbirliği içindeyiz. Bu kurum kültürü için çok önemlidir.(AYK4)

4.1.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin hepsi; öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için hizmet içi eğitimleri duyurduklarını ve yine çoğunluğu da okul bünyesinde kendi aralarında seminerler düzenlediklerini söylemişlerdir. Bu konudaki düşünceleri aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 4.13. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Hizmet içi eğitim seminerlerini duyuruyorum	10
Okul bünyesinde seminerler düzenliyoruz	4
Özel kurum seminerlerini duyuruyorum	2
Akademik yöndeki eğitimlerini destekliyorum	2
Okulumuza uzman davet ediyorum	2
Özel seminerlerde katılım için ücreti karşılıyorum	1

Tablo 4.13. Devamı

Tablo 4.13'e göre anaokulu yöneticilerinden çoğu öğretmenlerinin gelişimleri için seminerler konusunda onlara destek vermektedir. Bu hususta yöneticilerden AYK6'nın fikirleri aşağıdaki gibidir. Hatta yöneticilerden AYE3 ise bazı özel seminerlerin ücretlerini de kurum olarak karşıladıklarını şu sözlerle belirtmiştir:

Hizmet içi eğitim ve özel kurum seminerlerini duyuruyorum ve bunlardan bizim için uygun olanlara hep birlikte katılıyoruz. (AYK6)

Özel ve resmi tüm seminerleri duyuruyorum, aynı zamanda kendi aramızda da seminerler yapıyoruz; hatta öğretmenlerimin katılımı için özel seminerlerin ücretlerini karşılayıp; onları gönderiyorum. (AYE3)

AYK1 ve AYK5 de seminerleri öğretmenlere duyurmak ve katılım sağlamak dışında kendi aralarında da seminerler düzenleyerek tecrübelerini birbirlerine aktardıklarını şöyle vurgulamışlardır

Milli eğitim seminerlerini ve diğer kurumların seminerlerini duyuruyoruz sene başında ve sen sonunda farklı konularda birbirimize seminerler düzenliyoruz. (AYK1)

Resmi seminerleri ve bildiğim diğer seminerleri onlarla paylaşıyorum ayrıca kendi aramızda eğitimde iyi örnekler seminerleri yapıyoruz. (AYK5)

Okul yöneticilerinden AYE1 VE AYK3 ise düzenlenen seminerler dışında öğretmenlerinin gelişimleri için onların akademik eğitimlerine destek olduklarını şöyle ifade etmişlerdir:

Seminerleri duyuruyoruz, başka bir çalışma yapmıyoruz ancak yüksek lisans yapan öğretmenlerimize ve seminerlere katılmak isteyen öğretmenlerimize ders saatlerinde esneklik tanıyoruz. (AYE1)

Seminerleri duyuruyorum ve birlikte bunlara katılıyoruz ayrıca öğretmenlerimin yüksek lisans programlarını destekliyorum. (AYK3)

Kimi yöneticiler ise öğretmenlerinin mesleki gelişimi için okula uzman davet ettiklerini belirtmişlerdir. Bu yöneticilerden AYK4 ve AYK2'nin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Öğretmenlere resmi seminerleri duyuruyorum. Bazen kurumumda uzman görüşmesi de ararlıyorum. Hep beraber faydalanıyoruz. (AYK4)

Yönetici olarak seminerleri duyuruyoruz. Ayrıca okula okul öncesi konusunda uzman hocalar da davet ediyoruz. (AYK2)

4.1.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması

Bağımsız anaokulu yöneticilerine okul öncesini yaygınlaştırma hususundaki görüşleri sorulduğunda; velilerle bireysel olarak görüşme, aile katılımı çalışmaları, toplantı, seminer düzenleme, ev ziyareti, broşür hazırlama, şenlikler yapma ana temaları ortaya çıkmıştır. Belirlenen tüm temalar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 4.14. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Veliyle bireysel görüşme yapıyorum	10
Aile katılımı çalışmaları yapıyorum	6
Toplantılar yapıyorum	5
Uzman çağırarak veli için seminerler yapıyorum	4
Tanıtım için okul öncesi şenlikleri yapıyorum	4
Broşür hazırlayıp dağıtıyorum	3
Ev ziyaretlerinde bulunuyorum	3
Veli eğitimi çalışmaları yapıyorum	2
Sene sonu gösterileri düzenliyorum	1
Maddi destek sağlıyorum	1

Tablo 4.14'e göre okul öncesinin yaygınlaştırılması için tüm yöneticiler bireysel görüşme yapmaktadır. Ayrıca çoğu da aile katılımı çalışmaları ve toplantılar düzenlemektedirler. Bir uzman eşliğinde veli seminerleri düzenlemek ve okul öncesini

tanıtım amaçlı şenlikler yapmak da yöneticilerin tercih ettikleri diğer yöntemler arasında yer almaktadır.

Yöneticilerden AYK3, AYK5 ve AYK2 veliyi bilinçlendirmek için veli eğitim çalışmaları, seminer ve görüşmeler yaptıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

Öncelikle okul öncesini tanıtım amaçlı broşürler hazırlıyoruz. Gelen velilerle bizzat görüşüyorum ayrıca ev ziyaretlerinde de bulunuyorum. Okul öncesinin önemini daha iyi anlamaları için dönem içinde bir uzman çağırarak çeşitli konularda velilere seminerler düzenliyorum. (AYK3)

Velilerle birebir görüşüyorum, dönem içinde toplantılara katılıyorum, daha önce okul öncesinde farkındalık için veli eğitimi yaptım, bu tarz çalışmalara önem veriyorum. (AYK5)

Veli eğitimi yapıyorum. Onlar için seminerler düzenliyorum. birebir görüşmeler yapıyorum, yeri geliyor ev ziyaretine de gidiyorum. okulda aile katılım çalışmalarıyla onları okula dahil etmeye çalışıyoruz. (AYK2)

AYE1 ise veliyi eğitime dahil etmek, okul öncesi eğitimden haberdar etmek dışında maddi açıdan da velilere destek olarak okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasına destek olduğunu şu sözlerle belirtmektedir:

Velilerle bireysel olarak görüşüyorum, kayıt alırken bazı ailelere maddi olarak destek oluyorum, her ay bülten şeklinde broşürler hazırlayıp velilere dağıtıyoruz, okul öncesine daha çok rağbet etmeleri için sene sonunda şenlik ve gösteriler yapıyoruz okulcak, sene içinde de aile katılımı çalışmalarıyla veliyi mutlaka eğitime dâhil etmeye çalışıyorum. (AYE1)

Yöneticilerden AYK4 reklama yönelik çalışmalarla okul öncesi eğitim daha çok duyulacağını düşünmektedir. AYK4 yaptığı çalışmaları şöyle anlatmaktadır:

Sene sonunda şenlik düzenliyorum. Bu, çevredekilerin ilgisini çekiyor, çocuklarıyla geliyorlar, çocukları mutlu olunca iyi bir izlenim oluşuyor. Velilerle bizzat görüşüyorum. Dönem içinde ev ziyaretlerine gidiyorum, gittiğim evlerde başka insanlarla da tanışıp onlarla da konuşuyorum. Ayrıca kayıt döneminde tanıtım amaçlı broşürler de hazırlayıp etrafa dağıtıyoruz. Bunlar da sadece okulu anlatmıyorum, okul öncesinden de bahsediyorum. (AYK4)

AYE3 ise okul öncesi eğitim alanında yapılabilecek en iyi tanıtım faaliyetinin iyi bir eğitim olduğunu şu şekilde vurgulamaktadır:

Her şeyden önce okulumda iyi bir eğitim veriyorum böylece iyi bir intiba oluşuyor, daha çok insan geliyor. Bundan daha önemli bir şey olamaz. Mutlaka veli katılım çalışmaları yapıyorum veliyi eğitimin içine sokuyorum, okulda neler yaptığımızı görüyorlar.

Üniversitelerle görüşüp hocalar çağırıyorum. Bu hocalar toplantılarda velilere seminerler veriyorlar. Böylece veli de okul öncesinde bilinçlenmiş oluyor. (AYE3)

4.1.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin kurumlarının denetiminin nasıl olması gerektiği hakkındaki görüşlerine bakıldığında temel olarak ortaya çıkan başlıklar okulları denetleyenlerin okul öncesi temelli olması ve denetimden önce rehberlik etmeleri gerektiğidir. Bu konudaki tüm görüşler aşağıda tablolştırılmıştır.

Tablo 4.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin Ve Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Gelen müfettişler mutlaka okul öncesi temelli olmalıdır	10
Müfettişler rehberlik amaçlı gelmelidir	7
Müfettişler denetim yapmalıdır	6
Okul müdürü öğretmenleri denetlemelidir	6
Okul müdürü okul koşullarını denetlemelidir	5
Öğretmenler birbirini denetlemelidir	2
Anaokulları birbirini denetlemelidir	1

Tablo 4.15. Devamı

Tablo 4.15'e göre tüm yöneticiler, denetim yapacak olanların mutlaka okul öncesi eğitimi bilen biri ya da tamamen okul öncesi temelli biri olmasını istemektedirler. Yine çoğunluktaki bir yönetici grubu da denetim için gelen müfettişlerin rehberlik etmesini arzu etmektedirler.

Yöneticilerden AYK1 ve AYK5 öncelikle denetimden çok okul öncesi öğretmenlerinin birbirlerine zümreler arası rehberlik yapmaları gerektiğini şöyle ifade etmektedirler:

Her şeyden önce öğretmenler birbirlerine zümreler arası rehberlik yapmalıdırlar. Bu, denetimden daha öğretici bir yol olur. Müdürlerin belli kriterleri olmalıdır, bunlara göre denetleme yapmalıdırlar. Denetleme yaparken bu kriterlere göre öğretmenleri yılda 1 ya da 2 kez değerlendirebiliriz ama bina ve diğer çalışanların denetimi aylık hatta günlük bile olabilir. Dışarıdan gelecek denetçi ise denetim ve ölçme yapıp mutlaka geri bildirim vermeli mutlaka bu yüzden okul öncesini iyi bilmeli.(AYK5)

Mutfakta ve temizlikte çalışan personeli okul idaresi olarak denetliyoruz zaten. Ayrıca öğretmenleri de ara ara kontrol ediyoruz ama onların birbirlerine rehberlik etmeleri gerekli.

Zümreler bir araya geldiğinde kıdemli öğretmenler diğerlerine bir şeyler öğretmeli. Her dönem başında müfettişin gelmesi yeterli. Ama sene başında sistemin içinden biri rehberlik etmek için gelmeli. (AYK1)

Yöneticilerden AYE4, AYE1 ve AYK3 müfettişlerin eğitim amaçlı okula gelmeleri gerektiğini, okulla alakalı denetimlerini kendilerinin yapabileceklerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Yılda bir kez müfettiş gelip hepimize eğitim versin bunun için bize okul öncesi müfettişleri gelsin. O zaman dışarıdan denetime gerek kalmaz. Okulun tuvaletini, sınıfını, fiziki koşulları bizim denetlememiz yeterli olur zaten müfettişlerin bunlarla vakit kaybetmesi boş iş. (AYE4)
Öğretmeni müdür denetlemeli, müdürü de müfettiş. Ama gelecek olan müfettiş okul öncesinden olmalı ki aynı zamanda rehberlik yapsın. Bu amaçla gelirse yılda 2-3 gelip sınıfa da girmeli. Öğretmenlere de bir şeyler öğretmeli daha sonra da idareyi teftiş gitsin. (AYE1)
Her dönemin başında okul öncesi temelli bir müfettiş gelip rehberlik yapmalı, eksiklerimizi belirtmeli, eğitim öğretim metotları konusunda eğitim vermelidir. Daha sonraki gelişinde rehberlik ettiği konularda denetim yapmalıdır. Okulun fiziki yapısını okul idaresi olarak biz sürekli denetlemeliyiz zaten. Gelen müfettiş de bu denetimlere göre bizi denetlemelidir. (AYK3)

Denetim konusunda AYK2 ise nispeten farklı bir görüşe sahiptir. bu konudaki söylemleri şöyledir:

Bence anaokulları birbirini denetlemelidirler. Müfettişler ise öğretmenleri denetlemeli çünkü zaten okulun fiziki yapısıyla biz sürekli ilgileniyoruz. 2 yılda bir okul öncesinden anlayan biri gelip öğretmene baksın. (AYK2)

4.1.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği

Yöneticiler okul ve aile arasında işbirliğini sağlama konusunda en çok aile katılımı, toplantı, bireysel görüşme, seminer, sosyal etkinlikler, ev ziyareti gibi metotlara başvurmuşlardır. Bu durum aşağıdaki tabloda kategorize edilmiştir.

Tablo 4.16. Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği Konusunda Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Aile katılımı çalışmaları yapıyorum	10
Veli toplantısı yapıyorum	7
Seminerler düzenliyorum	5
Bireysel görüşme yapıyorum	5
Sosyal etkinlikler düzenliyorum	5
Ev ziyaretinde bulunuyorum	3

Broşür gönderiyorum	2
Sosyal medyayı kullanıyorum	2

Tablo 4.16'ya göre okul aile iş birliğini sağlamada bağımsız anaokulu yöneticilerinin en çok başvurduğu yöntem aile katılım çalışmaları yapmaktır. Veli toplantıları da sıklıkla başvurulan diğer bir yoldur. Ayrıca bu toplantılardan farklı olarak yöneticiler; seminerler düzenleyerek de aileyle işbirliğine gitmektedirler. Bireysel görüşme yapmak ve sosyal etkinlikler vasıtasıyla iş birliğine gitmek de yine kullanılan başka bir metottür. Bu yöntemleri kullanan yöneticilerden AYE3, AYK3 ve AYE1 görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

Aileyle işbirliği olmamalı, veli zaten okulun direk bir parçası olmalı. Bunun için de sıklıkla veli katılım çalışmaları, sınıf içi etkinlikler ve projelerle veliyi okula dâhil ediyoruz. Mutlaka velilerle birebir görüşürüm, hepsiyle konuşurum. Düzenli olarak her ay seminerler yaparak veliyi eğitimin içine sokuyorum. (AYE3)

Uzman çağırarak seminerler yapıyorum bu sayede veli okula daha çok rağbet ediyor. Sınıf içi, sınıf dışı faaliyetlere veliyi de çağırarak aile katılım çalışmaları yapıyoruz. Mesela geziler düzenliyoruz hep beraber. Ayrıca aile ziyaretlerinde de bulunuyorum, daha iyi kaynaşıyoruz. Her dönem toplantılar yapıyoruz ayıca gelen velilerle yüz yüze görüşürüm. (AYK3)

Okul olarak her ay veli toplantısı yapıp bir araya geliyoruz. Ayrıca aile katılım çalışmaları ile de velileri okula dâhil ediyoruz. Öğretmenlerimle birlikte aile ziyaretlerine gidiyoruz hep beraber, böylece daha iyi kaynaşıyoruz. (AYE1)

Tüm yapılan katılım çalışmalarına ek olarak AYK1 veliyi bilgilendirmek için sms (kısa mesaj)servisini aktif olarak kullandığını şöyle belirtmiştir:

Aile katılım çalışmaları yaparak sınıf içi etkinliklere dâhil ediyoruz veliyi. Birebir görüşme ve toplantılar zaten her okulun yaptığı şeyler ama biz ayrıca veliyi bilgilendirmek için seminerler yapıp, broşür ve haber mektupları da gönderiyoruz. Okulun sms(kısa mesaj) sistemini de aktif kullanarak onları her şeyden haberdar ediyorum. Bahar döneminde anneler günü etkinliği, veli pikniği gibi sosyal faaliyetlerle veliyle bir araya geliyoruz. (AYK1)

Diğer yöneticilerden farklı olarak AYK4 ise okul aile işbirliği konusunda sosyal medyayı aktif olarak kullandığını şu sözlerle ifade etmiştir:

Veli katılım çalışmaları ve organizasyonlarla veliyi okula çekiyorum. Zaten toplantı ve bireysel görüşmeler sürekli yaptığımız şeyler. Buların dışında sosyal medya aracılığıyla okul

adına iletişim ağı oluşturduk bu sayede daha çok veliye kısa zamanda ulaşabiliyorum.
(AYK4)

4.1.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin kurumlarındaki okul öncesi eğitimden ilk beklentileri çocuktan önce veli eğitimi sağlamasıdır. Daha sonra ise yöneticiler kurumlarından çocuklara sosyal iletişim becerileri kazandırmasını beklemektedirler. Tüm görüşler aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.17. Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri

Görüşler	Frekans(f)
Veli eğitimi versin	7
Sosyal iletişim becerilerini geliştiresin	5
Kurum şartlarını iyileştiresin	4
Çocuğun yeteneklerini keşfetsin	3
Riskli çocuklar için kaynaştırma eğitimi yapsın	2
İyi eğitim vermeli	2
İlkokula hazırlasın	1
Güzel konuşma becerileri öğretsin	1
Toplu yaşam becerisi kazandırsın	1
Öz bakım becerileri kazandırsın	1
Değerler eğitimi verdin(Öz güven, saygı, empati...)	1
Akran iletişimi sağlasın	1
Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırsın	1
Gelişim alanlarını desteklesin	1
Hazır bulunuşluk sağlasın	1

Çalışmaya katılan anaokulu yöneticileri okullarının fiziki şartlarından memnun değillerdir ve iyileştirilmesi de beklentileri içinde yer almaktadır. Bu konuda AYK6 ve AYK5 şu görüşleri paylaşmıştır:

Öncelikle veliyi okul öncesi eğitim hakkında bilinçlendirmeli, veliye eğitim vermeli. Bulduğum kurum çocuklara eğitim vermeden önce fiziki olarak onlara rahat edebilecekleri bir ortam sağlamalı, kurum şartlarını iyileştirmeli. Sonra da bu ortam içinde çocukların sosyalleşecekleri bir iletişim ortamı oluşturmalı. Burası bir ana okul olduğu için çocuklara öz bakım becerilerini öğretmeliyiz önce. (AYK6)

Önce daha iyi bir eğitim için kurumun fiziki şartlarını iyileştirmeliyiz. Ayrıca eskiden vardı ama şimdi kaldırdılar. Anaokullarında mutlaka bir rehber öğretmen olmalı. Çocuğu tanıma ve veliyi bilgilendirme işiyle o ilgilenmeli. Ondan sonra okul olarak mesleki gelişim uzmanlarıyla çalışabiliriz bu da öğretmenlerin gelişimine katkı sağlar. Ayrıca okulumuzda bir üstün yetenekliler sınıfı olmalı bence. Böyle çocuklar çıkıyor ama harcanıyor. (AYK5)

AYK2 ve AYE4 okul öncesi eğitimden beklentiler söz konusu olduğunda velinin de bu aşamada bilinçlendirilmesini arzu etmektedirler ve fikirlerini şöyle ifade etmişlerdir:

Bu kurum okul öncesi alanında çocuktan önce veliyi eğitisin, bu konuda ihtiyaç var. Bulduğumuz çevre açısından çocuklarda üstünde durması gereken şey iletişim becerileri olmalı. Çocuklar çok argo konuşuyorlar, onun için güzel konuşma becerisi, iletişim becerileri kazandırmalıyız. Çocuklar güzel bir Türkçe konuşsunlar. (AYK2)

Her şeyden önce bu kurum kaliteli eğitim yapmalı. O zaman hiçbir alanda sorun yaşamayız. Anaokulu olarak çocuğun bütün gelişim alanlarını destekleyecek bir eğitim yapmalıyız. Veli eğitimi bir yarış olarak görüyor. Anaokulu değince ilkokula hazırlık düşünüyor hemen. Veliyi bunun böyle olmadığı konusunda eğitmeliyiz. Okul öncesini bilmeli. (AYE4)

AYE3 okul öncesi eğitimden beklentisi söz konusu olduğunda öncelikle çocukların bu aşamadayken potansiyellerinin keşfedilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ona göre şöyle olmalıdır:

Çocuğun potansiyelini ortaya çıkarsın. Yani çocuğun hangi alanda becerisi var, özgüvenini ortaya çıkarsın. Ayrıca risk altındaki çocukları da bu aşamada ortaya çıkarıp kaynaştırma eğitimi vermeliyiz. Çocuklar ana okulda toplu yaşam kurallarını öğrenmeli ki ileride hayata daha kolay uyum sağlasın. (AYE3)

AYK3 çocuğa okul öncesi eğitim döneminde değerler eğitimi verilmesinden yanadır ve fikirlerini şu şekilde paylaşmaktadır:

Çocuk ev ortamından çıkıp, bu okula geldiğinde birinci olarak özgüven kazanmalı, ikinci olarak iletişim becerileri kazanmalı. Bence önemli olan bunlar. Ayrıca biz bu yaşlarda çocuklara farklılıklara karşı saygılı olmayı öğretebiliriz, israf etmemeyi öğretebiliriz. Mesela kurum olarak geri dönüşüm yapmalıyız. (AYK3)

4.2. İlkokul Yöneticilerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri

4.2.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı

İlkokul yöneticilerinin okul öncesi eğitimin amacı hakkındaki fikirlerine bakıldığında çoğu yönetici “ilkokula hazırlar” fikrini paylaşmışlardır. Daha sonra ortaya çıkan ana temalar; çocuğun sosyalleşmesini sağlaması ve gelişim alanlarını desteklemesidir. Aşağıdaki tabloda yönetici görüşleri kategorize edilmiştir.

Tablo 4.18. İlk Okul Yöneticilerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı

Görüşler	Frekans(f)
----------	------------

Çocuğu ilkokula hazırlamak	9
Çocuğun sosyalleşmesini sağlamak	6
Çocuğun gelişim alanlarını destekler	7
Çocuğa toplu yaşam becerisi kazandırır	4
Çocuğun kişilik gelişimini destekler	2
Çocuğa Öz Bakım Becerileri Kazandırmak	2
Çocuğun Akran İletişimini Sağlamak	2
Çocuğa Değerler Eğitimini Öğretmek (İşbirliği, Paylaşma, Saygı, Empati Vd.)	2
Veliyi Eğitim Sürecine Dâhil Etmek	1
Çocuğa Kendini İfade Etme Becerisi Kazandırmak	1
Çocuğa Beslenme Alışkanlığı Kazandırır	1

Tablo 4.18’de ilkokul yöneticilerinin okul öncesi eğitimin amacı hakkındaki görüşleri belirtilmiştir. Bazı yöneticiler bu konuda “beslenme alışkanlığı kazandırmak, veliyi eğitime dâhil etmek, kendini ifade etme becerisi kazandırmak” gibi fikirler paylaşmış olsalar da çoğunlukla kabul gören amaçlar; “ ilkokula hazırlık, gelişim alanlarında destek olmak ve sosyalleşmeyi sağlamaktır”.

Bağımsız anaokulu yöneticilerine göre de okul öncesi eğitimin ilk üç amacı bu şekilde ortaya çıkmıştır. İlkokul yöneticilerinden farklı olarak anaokulu yöneticileri “güzel Türkçe konuşma becerisi kazandırmak, çalışan ailelere destek olmak, çocuğun yaratıcılığını geliştirmek, potansiyelini ortaya çıkarmak” görüşlerini de paylaşmışlardır.

İki okul türü karşılaştırıldığında yöneticilerin okul öncesi eğitimin amacına ilişkin olarak fikirlerinde anlamlı bir farklılık yoktur, çoğunlukla benzer düşünmektedirler.

İlkokul yöneticilerinden İYE10, İYE7, İYE5, İYE9 okul öncesi eğitimin amacı konusunda ortak görüşlere sahiptirler ve görüşlerini şöyle ifade etmektedirler:

Okul öncesi çocuğu ilkokula hazırlar, çocuğun sosyal gelişimini destekler, kalem tutmayı öğretir. Yani küçük kaslarını da çalıştırır. Anaokulunda veli okula karşı daha ilgili oluyor. Ayrıca çocuk anasınıfına gelince kendini ifade etmeyi öğreniyor, öz bakım becerisi kazanıyor. (İYE10)

Okulöncesi her şeyden önce çocuğu ilkokula hazırlar. Anasınıfına gelen çocuk davranışsal ve sosyal yönden toplum içinde hareket etmeyi öğrenir. Çocuğun kişilik gelişimini destekler. (İYE7)

Okul öncesi eğitim çok gerekli. Anaokuluna giden çocuk ilkokula daha hazır oluyor. Akademik bir alt yapı oluşturuyor. Fiziksel olarak da bir üst kademeye hazırlanıyor. Ayrıca küçük kas gelişimini geliştiriyor. (İYE5)

Okul öncesi çocuğu ilk okula hazırlar. Birincisi akademik olarak, ikincisi okul kültürü oluşturarak. çocuğa oku kurallarını, okul davranışlarını öğretir.(İYE9)

İYE4 okul öncesi eğitimin günümüz çocukları açısından önemini şöyle paylaşmaktadır:

Okul öncesinin amacı ilkokula hazırlamaktır. Ama veliler anasınıfında daha çok bakıcılık istiyor, aile eğitimi çok zayıf. Çocuğun öz bakım becerileri, akademik ve sosyal eğitimlerinin verilmesi, toplumsal kuralları öğretmek için okul öncesi çok önemli. Yeni tip ailede çocuk sayısı az, onun için çocuk paylaşmayı bilmiyor, izole bir ortamda büyüyor. Okul öncesi bunu aşmak için önemli. Hayatın ilk basamağını oluşturuyor. (İYE4)

İYE1 ise okul öncesi eğitimin çocuk için sadece ilkokula hazırlığı ifade etmediğini şu sözlerle ifade etmiştir:

Okulöncesi bireyleri tüm gelişim yönleriyle hayata hazırlar. Burada verilen temel eğitim sadece ilkokula hazırlık için değil tüm hayata hazırlık içindir. (İYE1)

4.2.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

İlkokul yöneticileri için okul öncesi eğitimin önemi konusundaki ana fikirler; “ilkokula hazırlaması, toplu yaşam becerisi kazandırması” şeklinde ortaya çıkmıştır. Aşağıdaki tabloda diğer görüşler de dâhil olmak üzere tüm görüşler kategorize edilmiştir.

Tablo 4.19. İlk Okul Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Çocuğu İlkokula hazırlar	6
Çocuğa toplu yaşam becerileri kazandırır	6
Çocuğun ilkokulda yaşayabileceği okul kaygısına ortadan kaldırır.	4
Çocuğun bağımsız, özgür bir birey olmasını sağlar	2
Çocuğa Değerler eğitimi öğretmek (işbirliği, paylaşma, saygı, empati vd.)	2
Çocuğa ileriki yaşamı için hazır bulunuşluk sağlar	2
Çocuğun özgüven geliştirmesini sağlar	2
Çocuğun hastalıklara karşı bağışıklık kazanmasını sağlar	1
Çocuğun Sosyalleşmesini sağlar	1
Çocuğun Akran İletişimini Sağlar	1

Tablo 4.19. Devamı

Tablo 4.19'a bakıldığında, çoğu yönetici öncelikle “ilkokula hazırlaması, okul kaygısını azaltması ve toplu yaşam becerisi sağlaması” açısından okul öncesi eğitime önem vermektedir.

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin çoğunluğu ise okul öncesi eğitimi; “çocuğun gelişim alanlarını desteklemesi, çocukta hazır bulunuşluk oluşturması ve kişilik gelişimini desteklemesi” açısından önemli görmektedir. Okul öncesi eğitimin “ilkokula

hazırlama” açısından önemli olduğu fikri bu görüşlerden daha sonra gelmektedir. Ayrıca bağımsız anaokulu yöneticilerine göre okul öncesi eğitim çocuğa uyan zenginliği ve programlı bir öğretim imkânı sunması bakımından da önemlidir.

İlkokul ve anaokulu yöneticilerinin okul öncesi eğitimin önemli hakkındaki görüşleri ışığında karşılaştıracak olursak anaokulu yöneticileri daha çocuk odaklı düşünmektedirler. Okul öncesi eğitim çocuğun tüm gelişimleri açısından önemli görmektedirler ancak ilkokul yöneticileri için en önemli nokta çocukların ilkokula hazırlık açısından okul öncesi eğitim almış olmalarıdır.

İYE7, İYE4, İYE3, İYE10 VE İYE2 ilkokula hazırlık açısından okul öncesi eğitimin önemini şu sözlerle vurgulamaktadırlar:

İlkokulda okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuk arasında çok fark oluyor. Özellikle sınıf kurallarını öğrenmesi, okuma-yazma becerisi kazanması ve özgüven açısından okul öncesi çok önemli. (İYE7)

Okul öncesi eğitimi alan çocuk ilkokula hazır geliyor. Sınıf öğretmeninin yükü de azalıyor. Ayrıca anaokuluna gidip de ilkokula gelenlerin hastalıklara karşı bağışıklıkları gelişmiş oluyor. Okulöncesi hayat için ilk basamak bence. (İYE4)

Okul öncesi ilkokulu için temel sağlıyor, okul kaygısını azaltıyor, çocuk okula daha kolay uyum sağlıyor. (İYE3)

Anasınıfları çocuk için önemli. Çünkü buraya gelen çocuğu okul kültürüne adapte eder, okul kurallarını öğretir. (İYE10)

Okul öncesine gitmeyen çocukların gelişimi geride kalıyor. Okul öncesi eğitim ilkokula motive ediyor, adapte ediyor, birlikte yaşama kültürü, işbirliği yapma becerisi, hazır bulunuşluk kazandırıyor. (İYE2)

İYE9, İYE6 ve İYE1 okul öncesi eğitimin sadece ilkokula hazırlık olmadığını şöyle vurgulamışlardır:

Okul öncesi eğitimle çocuk bağımsızlaşıyor, birey oluyor. Karar vermeyi, düşünme becerilerini öğreniyor. İletişim kurmayı, empatiyi ve davranış kalıplarını öğreniyor, sosyalleşiyor, paylaşıyor, ortak yaşamayı öğreniyor. (İYE9)

Toplum gelişimi yönünden bu alan eğitimi önemli ve gerekli görüyorum. (İYE6)

Sadece okula, eğitime değil tüm hayata ısındırıyor. Anasınıfında edindiği deneyimleri çocuğun ileriki yaşamı için zemin hazırlıyor. (İYE1)

4.2.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması

İlkokul yöneticilerinden 9 tanesi okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sadece bir yönetici aksi yönde düşünmektedir.

Aşağıdaki tabloda ise yönetici görüşleri kategorize edilmiştir:

Tablo 4.20. Okul Öncesinin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler

Temalar	Yönetici görüşleri	f
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması	Zorunlu olmalı	9
	Zorunlu olmamalı	1
Okul öncesi eğitimin zorunlu olamamasının nedenleri	Okul öncesi bilincinin olmayışı	1
	Fiziki altyapının olmayışı	5
	Masraflı oluşu	3
Okul öncesinde okullaşma oranının düşüklüğünün nedenleri	Ailenin bilinçsiz olması	3
	Masraflı oluşu	4
Okul öncesi eğitim zorunlu olmasının velinin okula ilgisine etkisi	Veli ilgisi artar	1
	Veli ilgisi azalır	2
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda okul bütçelerinin durumu	Bütçe azalır bu yüzden devlet desteği olmalı	3

İlkokul yöneticileri okul öncesi eğitimin zorunlu olmayışında baş etken olarak fiziki altyapının eksikliğini göstermektedirler. Ayrıca hem bu eğitimin zorunlu olamayışını hem de okul öncesine katılım oranlarının düşük olmasını okul öncesinin masraflı bir eğitim olarak görmelerine bağlamaktadırlar. Ailelerin bilinçsizliğini de yine okul öncesi oranlarını düşüren bir etken olarak belirtmişlerdir.

Anaokulu yöneticileriyle ilkokul yöneticileri karşılaştırıldığında tek farklılık anaokulu yöneticileri, ailelerin bilinçsiz olmasından daha çok şikâyet etmektedirler. Okul öncesine olan ilginin düşüklüğünü daha çok bu faktöre bağlamaktadırlar.

İlkokul yöneticilerinden İEY1 okul öncesi eğitimi hem aile hem de devlet açısından masraflı olarak görmektedir ve bu yüzden de zorunlu olamayışını şöyle ifade etmektedir:

Okul öncesi zorunlu olmalı ancak imkânlar yetmediğinden şimdiye kadar zorunlu olmadı. Eğer zorunlu olursa da devlet tüm ihtiyaçları karşılayamaz, dolayısıyla da kalite düşer. Ayrıca okul öncesinin ücretli oluşu da veli ilgisini azaltıyor. (İYE1)

Benzer görüşleri savunan İEY5 de okul öncesi eğitimin zorunlu olmasını savunmaktadır. Bu sayede maddi olumsuzlukların mazeret gösterilemeyeceğini şu sözlerle paylaşmaktadır:

Bence okul öncesi zorunlu olmalı. Çünkü veli bütçeyi mazeret göstererek çocuğu okula göndermiyor. Zaten okul öncesi ücretli olduğu için de katılım düşük oluyor. İmkânların kısıtlı olmasından okulöncesi zorunlu olamıyor. Zaten anasınıfları kendini ancak aidatlarla çevirebiliyor. Ama okul öncesi zorunlu olursa ilkokulların hem yaş seviyesi hem de akademik seviyesi yükselecek. (İYE5)

Tam aksi yönde düşünen İEY7 okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda veli ilgisini azaltacağını belirtmektedir. Şöyle ki:

Bence okul öncesi zorunlu olmamalı. Aileler buna kendi karar vermeli. Çocuğun okul öncesi eğitim alması gelişimi için olumlu bir şey, fakat bunun zorlama olması aileleri ürkütür. Bence asıl önemli olan eğitim ücretsiz verilmesi. Eğer ücretsiz olursa katılım direk artacaktır. (İYE7)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini savunan İYE8 okul öncesi eğitimin zorunlu olmadığı durumda şu noktanın altı çizmektedir:

Niceliksel olarak okul öncesinin zorunlu olması önemli değil, niteliksel olarak zorunlu olmalı. İmkânlar, ekonomik şartlar yüzünden okul öncesi eğitim zorunlu olamıyor. Zaten veli de bilinçsiz olduğu için katılım oranları da düşük. Eğer zorunlu olursa ücretsiz olması demektir. Bu durum da eğitimde kaliteyi düşürür çünkü sayı artar. Veli de bilinçsiz olduğundan nasıl olsa zorunlu diye okul ilgisi de azalır. (İYE8)

İEY9 bazı şartlar doğrultusunda okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmektedir. Bu şartları şöyle ifade etmektedir:

4.5 yaştan sonra zorunlu olmalıdır. İmkânlar elvermediği için şimdiye kadar zorunlu olmadı. Çünkü zorunlu olunca fiziki koşullar tamamen sağlanmalı. Okulun bahçesi, materyalleri, spor salonu dâhil her türlü imkânları olmalı. 1 sene zorunlu olması yeterli. (İYE9)

4.2.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesine Etkisi

İlkokul yöneticilerine göre 4+4+4 eğitim sisteminin okul öncesi eğitime en önemli etkisi okula başlama yaşının küçülmesi olmuştur. Bir diğer önemli görüş de anasınıfına gelmesi gereken çocukların ilkokula başlamasıyla anasınıfı mevcutlarının düşmesidir. Aşağıdaki tabloda tüm yönetici görüşleri kategorize edilmiştir.

Tablo 4.21. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler

Temalar	Yönetici görüşleri	f
4+4+4 eğitim modelinin okul mevcuduna etkisi	Okul öncesi çağındaki çocuklar ilkokula	6

	başladıkları için okul mevcutları düştü	
4+4+4 eğitim modelinin eğitime etkisi	Yaşların karma olması sınıf dengesini bozdu Anaokulu ve ilkokul öğretmeni arasındaki işbirliği arttı Okula başlama yaşı küçüldü	5 1 10
4+4+4 eğitim modelinin okul ilgisine etkisi	Veli ilgisi arttı	4
4+4+4 eğitim modelinin çocuğa etkisi	İlkokul eğitimi için kalite düştü Okul kaygısı oluştu	4 5

İlkokul yöneticileri 4+4+4 eğitim sisteminin okul öncesi eğitimi hem eğitim kalitesi hem de okul mevcudu açısından olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Sadece olumlu yaklaştıkları taraf yaşın küçülmesiyle birlikte veli ilgisinin arttığı yönündedir.

Bağımsız anaokulu yöneticileri de bu sistemin okul mevcutlarını düşürdüğü, okula başlama yaşını geriye çektiği, ilkokul eğitiminin kalitesini azalttığını, yaşa bağlı olarak sınıfların dengesinin bozulduğu ve yine yaşın küçülmesiyle birlikte velinin okula olan ilgisinin arttığı görüşlerinde hem fikirdirler. Ancak ilkokul yöneticileri ana okul yöneticilerine göre okul kaygısı oluştuğunu daha fazla gözlemlemişlerdir. Ayrıca ana okuldaki yöneticiler yaşın küçülmesiyle birlikte eğitimin içeriğinin öz bakım alanına kaymasından şikâyet etmektedirler ancak ilkokul yöneticileri bu sistemin eğitimin içeriğine olan etkisi konusunda fikir sahibi değillerdir.

İYE2, İYE8 ve İYE1 4+4+4 eğitim sisteminin okul öncesi eğitimi olumsuz etkilediğini ancak olumlu gördükleri tek noktanın aile ilgisi olduğunu şu sözlerle vurgulamışlardır:

İlk etapta sistemin 60 aylık çocuklar için olması anasınıfı mevcutlarımızı düşürdü, herkes ilkokula kayıt yaptırdı. Bunlar 1. Sınıfa başlayınca da uyum sorunları yaşandı. Ancak çocuklar ilkokula küçük başlayınca hazırlık için az da olsa kimi ailelerde okul öncesine ilgi arttı, anasınıflarını mecburi gibi gördüler. Ama bu sistemle hem ilkokulda hem anasınıfında yaş dengesi bozuldu, akran eğitimi olmadı. (İYE2)

Bu sistemle birlikte yaş küçüldü, sınıf dengesi bozuldu. Üstelik öğrenci sayısı da azaldı. Özellikle ilkokulda eğitim kalitesi düştü. Çünkü çocuklarda özgüven eksikliği ve okul kaygısı oluştu. Ancak bu durum veliyi biraz daha bilinçlendirdi. Artık çocukların okul için hazır bulunuşluğunu sorar oldular. (İYE8)

4+4+4 ile veli çocuğunun ilkokula hazır olup olmadığını kendisi de gördü. Bu yüzden okul öncesi farkındalığı arttı. Okul öncesi öğretmenine okula başlama konusunda söz hakkı doğdu. İlkokul öğretmeni ile okul öncesi öğretmeni arasında koordinasyon arttı. Sınıftaki yaş seviyesinin ne olması gerektiğini veli de idrak etti. (İYE1)

İYE5 VE İYE6 bu sistemin kendilerini olumsuz etkileyen yanlarını şöyle ifade etmişlerdir:

Bu sistemde ergenlerle ilkokul çocuğunun aynı ortamda olması zaten sakıncalıydı. 8 yıllık eğitim bizi etkilememişti ama 4+4+4 okul öncesini etkiledi. Yaş seviyesi düştü ve de öğrenci kaybına yol açtı. 60 aylık çocuklar anaokulu yerine ilkokula gitti. (İYE5)

4+4+4 ilk çıktığında okul öncesi yönünden sakıncalıydı. Anaokuluna gidecek çocuk 1. Sınıfa gitti, yaş seviyesi düştü, okul öncesine giden çocuklar azaldı. Ama sonra bakanlığın 66 aylık fikrinden vazgeçmesiyle normale döndük. (İYE6)

Bu sistemle ilgili olarak bir İEY10 da diğer yöneticiler gibi yaşın küçülmesinden şikâyet etmektedir ancak küçük yaşta çocukların ilkokula başlamasıyla birlikte artık okul öncesine gerek kalmadığını savunmaktadır. Görüşünü şöyle dile getirmektedir:

4+4+4 gelince yeni derslik açmak zorunda kaldık. Okul binamız buna yetmedi. Ama 12 yıllık eğitimle birlikte 1.sınıfların yaş seviyesi zaten düştü. Bu yüzden okul öncesi eğitim olmasa da olur. Küçük yaşları da kayıt almaya başlayınca anasınıflarının mevcutları daha da kalabalıklaştı bu da sınıfın dengesini bozdu zaten. (İYE10)

4.2.5. Okul Öncesi Eğitimle Alakalı Hizmet İçi Eğitim Görüşleri¹

Çalışmaya katılan 10 ilkokul yöneticisinden sadece 1 tanesi daha önce okul öncesi eğitimle alakalı bir seminere katıldığını ifade etmiştir. Alan öğretmeni olmamalarına rağmen bünyelerinde bulunan anasınıflarının idari personeli olan ilkokul yöneticilerinin büyük çoğunluğu okul öncesiyle alakalı bir eğitim almadığını ifade etmiştir. Oysa bağımsız anaokulu yöneticilerine bakıldığında çalışmaya katılan 10 yönetici de hem okul öncesi öğretmenliği mezunudur hem de alanla alakalı olarak en az 1 hizmet içi eğitim seminerine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

İki yönetici grubu arasındaki temel farklılık bağımsız anaokulu yöneticileri okul öncesi eğitim alanına daha hâkimlerdir.

¹ Bu hususta tüm görüşler ortak çıktığından ötürü farklı görüş bildirilmemiştir.

Hizmet içi eğitim konusunda 9 yönetici de “hayır, katılmadım” şeklinde ifade kullanmışlardır. Bu hususta bir eğitime katılan tek ilkokul yöneticisi olan İYE1 de katıldığı eğitimi şöyle ifade etmektedir:

Süleyman Şah üniversitesinde psiko-sosyal drama alanında bir eğitime katılmıştım.(İYE1)

4.2.6. 2013’te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında İllkokul Yöneticilerinin Görüşleri

İllkokulu yöneticilerine 2013 yılında güncellenen ve hâlihazırda kullanılan okul öncesi eğitim programı hakkındaki düşünceleri sorulduğunda sadece 4 yönetici fikir beyan etmiştir. Geriye kalan 6 yönetici herhangi bilgiye sahip olmadıklarını bildirmişlerdir. Bu konuda İYE1, İYE5, İYE6, İYE7 güncellenen programı çocuk merkezli oluşu açısından olumlu bulmuşlardır ve düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

Öğrenciyi aktiviteye daha çok dâhil eden bir program. Çocuk merkezli ve aktivitelerde daha çok duyuya hitap ediyor, programda öğrenme merkezleri mevcut. (İYE1)

Programa göre sınıflarda merkezler oluşacak ama sınıfların fiziki koşulları nedeniyle uygulanamadı. Yani uygulamada çok değişiklik yok ama çocuk merkezli oluşu açısından iyi, çocuk için daha özgüvenli bir ortam oluşuyor. (İYE5)

Çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal gelişimi açısından program olumlu oldu. Programda oyuna ağırlık verilmesi olumlu bir katkı sağladı. (İYE6)

Programı, öğretmene inisiyatif tanınması ve öğrenci merkezli yaklaşımı açısından başarılı buluyorum. (İYE7)

Araştırmaya katılan bağımsız anaokulu yöneticilerinden ise 1’i hariç diğer yönetici de program hakkında bilgi sahibidir. Bu yöneticiler ile görüş beyan eden ilkokul yöneticilerinin program hakkında hemfikir oldukları ortak görüş programın çocuk merkezli oluşu ve sınıfın merkezlere bölünmesi fikrinin fiziksel şartlarla uyuşmadığıdır.

İki yönetici grubu karşılaştırıldığında ilkokul yöneticilerinin anaokulu yöneticilerine göre nispeten okul öncesi eğitim programı hakkında fazla bir bilgiye sahip olmadığı bir başka deyişle verilen okul öncesi eğitimin içeriği hakkında bir bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

4.2.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar

İlkokul yöneticilerine ideal bir anasınıfı ortamının nasıl olması gerektiği sorulduğunda özellikle üstünde durdukları husus sınıflarda eğitimli yardımcı personel olması gerektiğidir. Ayrıca paylaşılan fikirlerden görülmektedir ki ilkokul yöneticileri daha çok müstakil, bahçeli bir anaokulu arzu etmektedirler. Aşağıda ortaya çıkan fikirlerin tablolaştırılmış şekli mevcuttur:

Tablo 4.22. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında İlkokul Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Müstakil ve bağımsız anaokulu olsun	9
Pedagojik eğitimi olan yardımcı personel olmalı	8
Kum havuzu olmalı	6
Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun	5
Sınıflar geniş olsun	5
Dinlenme alanı olmalı	4
Farklı oyun alanları olmalı	4
Farklı uzmanlık alanlarında uygulama atölyeleri olmalı	4
Uygulama bahçesi olsun	3
Evcil hayvan yetiştirilebilecek alan olsun	3
Kullanılan materyaller ahşap ve organik olmalıdır	3
Sınıf içinde yerler halı olmalı	3
Okulda sürekli müzik olmalı	3
Sınıf içinde lavoba olmalı	3
Sınıflar 15 -18 kişi olsun	2
Hemşire olmalı	1

Tablo 4.22’de de görüldüğü gibi yöneticiler en çok; okulların bağımsız ve müstakil olmasında, sınıflarda yardımcı personel bulunmasında ve de okulda kum havuzu bulunması görüşlerinde birleşmektedirler. Bununun dışında bir yönetici de okul öncesi kurumlarında hemşire olması fikrini paylaşmıştır. Ayrıca yöneticilerin yarısı da sınıfların ve kurum bahçelerinin donanımlı ve geniş olması gerektiği hususunda hemfikirdiler.

Bağımsız anaokulu yöneticileri de benzer fikirleri paylaşmaktadırlar. Onlar da çocukların toprakla uğraşmasını elzem görmektedirler ve bu yüzden de okullarda kum havuzu istemektedirler. Ayrıca iki grup yönetici de okul öncesi kurumların bağımsız yönetilmesi ve müstakil olmasında ortak görüşe sahiptirler. Çoğunluğun bir diğer ortak görüşü de eğitimli yardımcı personel olması gerektiği yönündedir. İki yönetici grubu arasındaki temel fark anaokulu yöneticilerinin neredeyse tamamı okullarında uygulama bahçesi olmasını arzularken, ilkokul yöneticilerinde bunu isteyen sadece üç yöneticidir. Yine aynı şekilde farklı uzmanlık alanlarında atölyeler olması fikri de anaokulu

yöneticileri arasında daha çok rağbet görmektedir. Ancak kurumlarda kullanılan malzemenin organik olma fikri tüm yöneticilerce benimsenmemiştir. Ana okul yöneticilerinde olmamasına rağmen ilkokul yöneticileri arasından öne sürülen farklı görüşler ise yerlerin halı olması isteği, sınıflarda da lavabo olması gerektiği ve okullarda sürekli müzik olmasını arzu etmeleridir.

Okul öncesi kurumlarının fiziki şartları konusunda İYE1, İYE7 ve İYE5 anaokullarında çocukların ilgi ve yeteneklerine göre farklı atölyeler olması gerektiğini düşünmektedir ve görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Ben olsam okul açmadan önce kamuoyu yoklaması yaparım ama çocuk açısından. Yani bir çocuk okuldan ne bekler? Sonar okulda çalışan yardımcı personelin bu eğitimi, kariyeri olmalı. Kesinlikle okul işleyişi bağımsız olmalı. Ayrıca okuldaki sınıflar büyük olmak yerine çocukların gidebileceği farklı farklı atölyeler olmalı. Çocuklar bu atölyelere gitmeli. (İYE1)
Kum havuzu olmalı ve hobi bahçesi olmalı, çocuklar toprakla temas etmeliler. Her gelişim alanına uygun yaparak yaşayarak öğrenecekleri uygulama atölyeleri olmalı. Tiyatro, sinema alanı olmalı. Geniş bir yemekhanesi olmalı, çocuklar burayı kullanmalılar. Müzik sınıfı da olmalı. Binalar göstermelik havadan olmamalı böyle donanımlı olmalı. (İYE5)

Okulda bahçe olmalı ve çocuklar toprakla temas etmeliler. Farklı eğitim metotlarına göre sınıflar olmalı. Okulda bir hemşire bulunmalı. Çocuğun içinden seçeceği her türlü materyal eksiksiz sınıfta bulunmalı. Geniş bir sınıf olmalı, sivri uçlu materyaller sınıfta olmamalı, minderler bulunmalı. Okul öncesi eğitimi almış yardımcı personel sınıflarda olmalı. Çocukların bu çağda İngilizce düşünme altyapısı açısından yabancı dil eğitimi mutlaka verilmeli. Okul çocuklar için rengârenk ve minyatür olmalı. Müzik dinletisi fonda çalmalı sürekli. Seramik atölyesi gibi farklı atölyeler olmalı. Okulda etkinlik alanından başka dinlenme alanı da olmalı. (İYE7)

İYE4 ise okul öncesi eğitim kurumlarının fizik yapı olarak eksiksiz donatılsa bile kullanıcılar olarak öğretmen faktörüne dikkat çekmektedir. Gerekli materyallerin öğretmenlerce hor kullanıldığını yahut öğretmenlerin materyal hususunda özverili olmadıklarını şöyle ifade etmektedir:

Her şeyden önce sınıflar geniş olmalı ve lavabolar sınıf içinde de olmalı. Birden fazla eğitim merkezi olmalı. Mesela uzay köşesi gibi farklı alanlara hitap eden merkezler, teknoloji köşesi, kimya laboratuvarı gibi yerler olmalı. Çocuklar buralarda kendi kendilerine uygulama yapmalılar. Eğitilmiş yardımcı eleman mutlaka olmalı. Hayvan besleme alanı, kum havuzu da olmalı. Ancak anaokulları gereksiz israfın çok yapıldığı yerler. Öğretmenlerde mesleki yetersizlik çok var. Bu yüzden materyal ve donanımda her şeyi hazır bekliyorlar. (İYE4)

İYE6 sınıf koşullarının yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı'nın da eğitimsel materyal açısından destek olmasını istemektedir ve bu konudaki fikrini şöyle iletmektedir:

Sınıflar en az 75m2 olmalı. Tam gün eğitimde çocukların dinlenme ve oyun alanları ayrı olmalı. Her öğrencinin kendine ait bir dolabı olmalı. Temizlik ve mutfakta çalışan elemanlar Hijyen konusunda eğitilmiş olmalı ve ayrıca da çocuk psikolojisi konusunda sertifika eğitimi almalı. Buna göre de her sınıfın ayrıca bir yardımcı personeli olmalı. Eğitim açısından Milli Eğitim Bakanlığının vermiş olduğu kitaplar çok yetersiz, çocuğa hitap etmiyor. Yardımcı kitap ve materyallerle eğitim desteklenmeli. (İYE6)

Okul öncesi kurumlarında kullanılan materyallere dikkat çeken İYE9 bu konuda şu hususların altını çizmektedir:

Okullardaki kapalı alanlar çok çeşitli olmalı. Yatakhane, havuz, atölyeler, bağımsız kapalı bir bahçe, hayvan besleme alanı, hobi bahçesi, oyun aletlerinin olduğu bir alan olmalı. Okul binası prefabrik olmamalı. Sınıfın içi geniş olmalı ve sınıfta lavabo olmalı, yerler fırınlanmış ağaç, perdeler de store olmalı. Sınıflar alttan ısıtmalı olmalı. Sınıfta kullanılan malzeler uzak doğu malı olmasın; yerli, TSE damgalı ve organik olsun kesinlikle plastik olmasın. Kullanılan materyaller gerçek olsun, oyuncak değil, çocuk yaşayarak öğrensin. Çocuk gelişimi mezunu bir yardımcı personel sınıflarda olmalı ya da işe alınacaklar 70 saatlik bir alan eğitimi almalı. (İYE9)

Okul öncesi kurumların fiziki koşullarının yanı sıra mevcutlarının da eğitim açısından önemini vurgulayan İYE3 ve İYE2 sınıftaki çocuk sayısının fazla olmaması gerektiğini şu sözlerle ifade etmektedirler:

Sınıflarda matematiksel oyuncak merkezi, akıl oyunları merkezi ve görselliğe hitap eden farklı alanlarda haritalar olmalı. Kum havuzu da olmalı. Kesinlikle müstakil ve bahçeli olmalı. Yerler halı döşemeli olsun. Yardımcı personel olmalı ama en azından bir hizmet içi eğitimden geçsin. Aydınlık, ferah, geniş bir sınıf olsun ama yine de çocuk sayısı 15 kişide kalsın. (İYE2)

Bir kere sınıflar geniş olsun, en fazla 18 kişi bulunsun. Sınıflarda lavabo bulunsun, halı-parke karışık döşeme şeklinde olsun. Teknolojik donanımın yanı sıra materyaller de zekâ geliştirici olsun. Aynı zamanda sağlık açısından organik ve güvenli olmalı, kazalara sebebiyet vermemeli. Okulun kendine ait bahçesi bulunmalı, burada park oyuncakları, tırmanma, jimnastik, kum havuzu, hayvan yetiştirme, bitki alanı olmalı. Farklı atölyeler bulunsun. Çocukla iletişim konusunda hizmet içi eğitim görmüş yardımcı personel de verilmeli okullara. (İYE3)

4.2.8. Okul Bütçesi

İlkokul yöneticilerine bütçelerinden anasınıfları için nasıl ve ne oranda pay ayırdıkları sorulduğunda çalışmaya katılan 10 yönetici de bütçeyi aidatlarla oluşturduklarını belirtmişlerdir. Sadece iki yönetici gönüllü veli bağış aldıklarını belirtirken, yöneticilerden bir tanesi de bazen belediyeden maddi olarak destek gördüğünü söylemiştir. Yöneticilerin yarısı bütçenin yetersizliğini vurgulamışlardır.

İYE2, İYE4, İYE5 VE İYE8 okul aidatları ile bütçe oluşturduklarını hatta bu bütçeyi anasınıfları dışında ilkokul ihtiyaçları için de kullandıklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

Anasınıfı için anasınıfı aidatlarını kullanıyorum hatta tüm okul için de bu aidatlardan kullanıyorum. (İYE5)

Aidatlarla giderleri karşılıyorz hatta paradan okula da aktarıyoruz. Aslında okul öncesi okulun hem kasasını hem vitrinini oluşturuyor. Ama en çok gider de zaten okul öncesinde oluyor. (İYE4)

Bütçe için aidatları kullanıyoruz. Hatta anasınıfı aidatlarını okul için de kullanıyoruz. Okulun kasası anasınıfı. Ama aidatlar yetersiz bence. (İYE2)

Aidat topluyoruz, hatta bunları okula da harcıyoruz. Yeterli gelmiyor aidatlar. (İYE8)

İYE7 ve İYE1 aidatlarla toplanan bütçelerin yetersiz kaldığını ve bazı durumlarda bütçeye katkı yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu şöyle dile getirmişlerdir:

Bütçe aidatlarla oluşturuluyor, bazen gönüllü velilerden ve belediyelerden bağış alabiliyoruz. (İYE7)

Toplanan aidatlarla bütçe oluşturmaya çalışıyoruz. Bazen bireysel katkıda da bulunuyoruz. Aslında okuldaki yemekler dışarıdan değil de okulda yapılırsa o bile bütçeye katkı sağlar. (İYE1)

İYE9 okul aidatlarının yetersiz geldiğini buna çözüm olarak da yerel yönetimlerin okul öncesi eğitime destek olmaları gerektiğini şu sözlerle vurgulamaktadır:

Aidatlarla bütçe oluşturuyoruz ama yetmiyor anasınıflarına belediyeler destek vermeliler, onlar da anasınıfı açmalılar, buralarda çalışacak elemanları istihdam etmeliler. (İYE9)

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bütçe ile ilgili görüşlerine bakıldığında aidatlara ek olarak tam gün eğitim yaptıkları için çocuk kulübü ücretlerinden de bütçeye gelir elde ettikleri görülmektedir. Ayrıca on yöneticiden sekiz tanesi veli bağışının da bütçeye katkı sağladığını söylerken ilkokulda bu sayı ikiye düşmektedir. Başka bir ifadeyle veliler, ilkokullara bağılı anasınıflarına çocuklarını kaydettirirken bağımsız anaokullarına göre daha az bağışta bulunmaktadırlar. Ayrıca anaokulu yöneticileri var olan bütçenin personel, temizlik, mutfak, kırtasiye giderlerine kullanıldığını bu yüzden

eğitim giderleri açısından bütesin yetersiz kaldığını belirtirken, ilkokul yöneticilerinden bazıları okul öncesi bütçesini ilkokul kısmı için de kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Bağımsız anaokullarına bakıldığında ilkokullara oranla bütçe açısından daha eğitim odaklı düşünerek bütçeyi yetersiz buldukları, ilkokulların ise okulun diğer giderlerini birincil olarak düşünerek anasınıfı bütçesini okul bütçesine aktardıkları ortaya çıkan bir bulgudur.

4.2.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı

İlkokul yöneticilerinin çoğu okul genelindeki karar alma süreçlerine anasınıfı öğretmenlerinin katılmadığını ifade etmişlerdir ve bu duruma etken olarak da okul öncesi öğretmenlerinin çalışma koşullarını göstermişlerdir. Anasınıfı öğretmenleri söz konusu olduğunda daha çok okulöncesi eğitimle ilgili materyal alırken ya da etkinlik düzenlerken onların fikirlerini aldıklarını belirtmişlerdir. Böyle düşünen yöneticilerden bazıları düşüncelerini şöyle paylaşmışlardır:

Okula malzeme alırken, anasınıflarının fiziki koşullarını değiştirirken, 23 Nisan ve diğer belirli gün ve haftalar da, sene sonu gösterilerinde öğretmenlerimize başvuruyoruz ama tabii ki yeterli değil ancak anasınıflarının araları, teneffüsleri yok onun için çok görüşemiyoruz. (İYE9)

Her hangi bir ihtiyaç alınacaksa onların fikrini alırız ama okul genelinden çok haberdar olamıyorlar. Çünkü teneffüsleri yok. (İYE3)

Okulla ilgili aldığımız kararlara katılamıyoruz çünkü binaları ayrı ve çalışma araları yok.

Okul öncesiyle ilgili alınacak kararları da zaten onlar gelip talep ediyorlar. (İYE7)

Materyal alırken, 23 Nisan törenlerinde, belirli günlerde, okul öncesiyle ilgili konularda öğretmenlerimizin fikrini alıyoruz. (İYE5)

Sene başı, sene sonu genel toplantılara katılıyorlar ancak. Onun dışında arda hep bir kopukluk oluyor. (İYE10)

İYE4, İYE6 ve İYE1 ise diğer yöneticilerin aksine kararları ortak aldıklarını, bu hususta çaba sarf ettikleri şu sözlerle vurgulamışlardır:

Kararları ortak alıyoruz ama binaları ayrı olduğu için aramızdaki etkinliklere katılamıyorlar. (İYE6)

Büyük oranda kararlara onları da katıyoruz. Zaten öğretmenler de gelirler kendilerini unutturmazlar. (İYE4)

Bol bol onları da karar almaya katmaya çalışıyoruz. Özellikle okul öncesinde kararlar alınırken onlara sorarız. (İYE1)

Okul öncesi öğretmenlerinin karar alma süreçlerine katılımı söz konusu olduğunda ilkokullar ile bağımsız anaokulları arasında büyük bir fark ortaya çıkmaktadır. Anaokullarında sadece bir yönetici kararları kendilerinin aldığını söylerken, 2 yönetici kararları öğretmenlerin aldığını geriye kalan 7 yönetici de hep birlikte karar aldıklarını belirtmişlerdir. Bağımsız anaokulları söz konusu olduğunda karar alma süreçlerinde bir işbirliği görülürken aksine ilkokullara bağlı anasınıflarında okul genelinden ayrışma söz konusudur. Bu duruma neden olan başlıca etmen anasınıfı öğretmenlerinin mesai saatleri ve binaların fiziki yapıları gösterilmiştir.

İlkokullarda anasınıflarının okul binası içinde daha izole edilmiş olmaları ya da okul bahçesi içinde ayrı bir bina içinde eğitim öğretim yapmaları nedeniyle öğretmenler de okul genelinden ayrışmak durumunda kalmışlardır. Ayrıca okul öncesi eğitimde tenffüs ve öğle arası olmaması sebebiyle de mesai saatleri içinde öğretmenler okul genelinden kopuk kalmaktadırlar. Bu sebeplerden dolayı ilkokul yöneticileri sadece anasınıflarıyla ilgili etkinliklerde ya da alınacak malzemeler de öğretmenlerin kararlarının alındığını vurgulamışlardır.

4.2.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar

İlkokul yöneticileri; sene sonu gösterileri, belirli gün ve haftalardaki törenler, alınacak materyaller, sınıf içi etkinliklerde, yemek listesi yapılırken okul öncesi öğretmenleriyle işbirliği yaptıklarını belirtmektedirler. Bu konudaki görüşler aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.23. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Alınacak materyallerde işbirliği yapıyoruz	8
Belirli gün ve haftalardaki törenlerde işbirliği yapıyoruz	6
Sene sonu gösterilerinde işbirliği yapıyoruz	5
Yemek listesi hazırlarken işbirliği yapıyoruz	3
Anasınıfı etkinliklerinde işbirliği yapıyoruz	1
Okulla ilgili süsleme yaparken işbirliği yapıyoruz	1

Tablo 4.23'te de görüldüğü gibi ilkokul yöneticileri en çok anasınıfları için malzeme alırken, tören ve gösteri düzenlerken anasınıfı öğretmenleriyle işbirliğine gitmektedirler. bu hususta öğretmen görüşleri şöyledir:

Anasınıfı etkinliklerinde ve ihtiyaçlar alınırken ve 23 Nisan törenlerinde anasınıfı öğretmenlerimizle işbirliği yaparız. (İYE8)

Anasınıfı iş ve işlemleriyle ilgili özellikle okulu ve bahçeyi süslemek gerektiğinde anasınıfı öğretmenleriyle işbirliği yapıyoruz. (İYE5)

Anasınıfı için ihtiyaçları alırken işbirliği yapıyoruz. Ayrıca öğrenci ya da veliyle ilgili problem yaşanrsa da öğretmenlerimizin fikrini alırız. Hiçbir problem yoksa görüşmüyoruz. (İYE7)

Belirli gün ve haftalarda, ayrıca okul öncesi ihtiyaç malzemesi alınırken öğretmenlerimizle işbirliği içinde çalışırız. Yemek listesi yapılırken de onların fikrini alırız. (İYE10)

Belirli gün ve haftalardaki törenlerde, 23 Nisan şenliğinde, yemek listesi hazırlanırken, sene sonu gösterileri oluşturulurken hep işbirliği yaparız. Okul öncesi bu durumlarda okulun vitrinidir. (İYE2)

Anaokulu yöneticileri ile ilkökul yöneticilerinin okul öncesi öğretmenleriyle işbirliği yapma konusundaki en belirgin fark sosyal faaliyetlerde ve aile katılım etkinliklerinde ortaya çıkmaktadır. Anaokulu yöneticileri çoğunlukla bu etkinlik ve faaliyetlerde öğretmenleriyle işbirliği yaptığını belirtirken ilkökul yöneticilerin de ise sadece bir yönetici bu duruma olumlu yaklaşmıştır. Bir başka deyişle anaokulu yöneticileri eğitimle ilgili mevzularda bizzat öğretmenle içi içe çalışırken ilkökul yöneticileri okul öncesi eğitim konusunda yapılanlardan çok da haberdar değillerdir; öğretmenler bu tür etkinliklerde idarecilerden bağımsız olarak daha çok kendileri çalışmaktadırlar.

4.2.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri

Çoğu ilkökul yöneticisi, öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için hizmet içi eğitim seminerlerini sadece duyurduklarını bunun dışında farklı bir şey yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.24. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Hizmet içi eğitim seminerlerini duyuruyorum	8
Mesleki kurslara göndermek isterim	1
Hiçbir şey yapmıyoruz	1

Tablo 4.24'te de görüldüğü gibi ilkökul yöneticileri kurumlarında çalışan öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için çok da çaba sarf etmemektedirler. İYE2, İYE3, İYE7, İYE10 bu durumu şöyle paylaşmaktadırlar:

Seminerleri duyuruyoruz ve katılmalarını istiyoruz. (İYE2)

Varsa bakanlık seminerlerini duyuruyoruz. (İYE7)

Seminerlerden haberdar ediyoruz. (İYE10)

Özel bir şey yapmıyoruz, sadece seminerleri haber veriyoruz. (İYE3)

İYE5 kurumlarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için bir katkı sağlamadıklarını ve bunun bir eksiklik olduğunu şu sözlerle ifade etmektedir:

Mesleki gelişim için hiçbir şey yapmıyoruz. Evet; bu bir eksiklik ama zaten öğretmenler de çok istekli değiller. (İYE5)

Bir diğer yönetici (İYE6) de bu durum için çaba sarf etmediğini ancak bu fikre kapalı olmadığını belirterek şu ifadeleri kullanmıştır:

Henüz bir şey yapmadım ama şartlar dâhilinde meslekli kurslara göndermek isterim. (İYE6)

İYE1, İYE4, İYE8 ise öğretmenlerinin gelişimleri için seminerleri duyurmanın dışında da bu duruma özen gösterdiklerini belirtmişlerdir:

Seminer ve sertifika programlarını duyuruyoruz. Ayrıca farklı bölgelerde çalışan idareci arkadaşlarla da konuşuyoruz, onların takip ettiği şeylerden uygun olanları biz de öğretmenlerimiz için uyguluyoruz. (İYE1)

Seminerleri duyuruyoruz. Bunun dışında iyi okullara geziler düzenledik. (İYE4)

Seminerlere yönlendirme yapıyoruz. Bunun dışında biz başka bir şey yapmıyoruz ama onların gitmek istedikleri seminerlere de izin veriyoruz. (İYE8)

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bu husustaki görüşlerine bakıldığında ise hepsi seminerleri duyurduğunu ve bunun dışında da okul bünyesinde seminerler düzenlediklerini, okula uzman davet ettiklerini yahut öğretmenlerin akademik eğitimlerine destek olduklarını belirtmişlerdir. Hatta bir yönetici ücretli kursların bazen bedelini dahi karşıladığını söylemiştir.

Ana okul yöneticileri ilkokul yöneticilerine göre mesleki gelişime daha açık ve isteklidirler. Gelişim için çaba göstermektedirler ve daha çeşitli metotlar ortaya koymaktadırlar. Bu durum; ana okul yöneticilerinin alan öğretmeniye, ilkokulu yöneticilerinin okul öncesi alana uzak olmalarından ötürü kurum bünyesindeki anasınıfı öğretmenlerinin gelişimlerini çok da önemsemedikleri ortaya çıkarmaktadır.

4.2.12. Okul Öncesinin Yaygınlaştırılması

İlkokul yöneticilerine okul öncesini yaygınlaştırma hususundaki görüşleri sorulduğunda ortaya çıkan ana tema; velilerle görüşmedir. Buna ilaveten toplantı, seminer düzenleme, ev ziyareti, şenlikler yapma gibi görüşler de ortaya çıkmıştır. Belirlenen tüm temalar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 4.25. İlkokul Yöneticilerinin Okul Öncesinin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Veliyle bilgilendirme amaçlı görüşme yapıyorum	5
Toplantılar yapıyorum	3
Sene sonu gösterilerini daha düzenliyorum	1
Seminerler yapıyoruz	1
Tanıtım için kayıt döneminde ilan veriyorum	1
Ev ziyaretlerinde bulunuyorum	1
Okul rehberlik servisi ile çalışıyoruz	1
Veli oryantasyon çalışmaları yapıyorum	1
Maddi destek sağlıyorum	1
Ders aktivitelerini ve bina şartlarını iyileştiriyorum	1

İlkokul yöneticilerinin okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için en sık başvurdukları yol veliyle bireysel ve toplu görüşme yapmaktır.

İYE5, İYE2, İYE1 okul öncesi eğitimin yaygınlaşması için velinin dikkatini bu konuda cezpt etmek ve bu hususta onları eğitmek için çaba sarf ettiklerini şöyle ifade etmişlerdir:

Veli için oryantaston programları uyguluyoruz. Kayıt döneminde çevreye ilan veriyoruz.

Okul öncesi eğitimin amacı hakkında velilere bilgi veriyoruz. (İYE1)

Kurum olarak veli- öğrenci-öğretmen beklenti anketleri yaptık. Buna göre de toplantılar yapıyoruz, veliyi bilgilendiriyoruz. Ayda bir veli profiline uygun ortam hazırlayıp veliyi okula davet ediyoruz, çalışmalar yapıyoruz. Veliyi çekmek için işe yarıyor. (İYE5)

Okul öncesini gelen herkese tavsiye ediyoruz, velilere ne kadar önemli olduğunu anlatıyoruz. İdareci olarak toplantılarında bizzat bulunuyoruz. Sene sonu gösterilerinin daha dikkat çekici olması için çaba sarf ediyoruz. Bu veliyi daha çok çekiyor, reklam oluyor. Ayrıca veliyle iyi iletişim kurabilmek de çok önemli. Bu da veliyi okula çeker dolayısıyla okul öncesi yaygınlaşır. (İYE2)

İYE7 ve İYE10 ise bu konuda bireysel çabalardan çok kurumsal desteklerin daha çok işe yarayacağını altını çizmektedir:

Zor durumlarda genellikle ücret almamaya çalışıyoruz. Çocuğu kaydetmek için bizzat görüşüp, anasınıfını tavsiye ediyoruz, ilkokula uygun olmayanları hemen anasınıfına yönlendiriyoruz. Okulun rehberlik servisi okul öncesi eğitimle ilgili veli bilgilendirme

toplantıları yapıyor. Ama bence bu konuda muhtarlıklarla çalışılmalı. Çünkü o mahallede oturan okul dönemindeki çocukların kaydını en iyi onlar bilir. (İYE7)

Biz özellikle bir şey yapmıyoruz. Bence bu konuda devlet desteği alınmalı; anasınıfının tamamen ücretsiz olması okul öncesini yaygınlaştırır, ayrıca kurumların fiziki imkânları da yeniden düzenlenmeli, iyileştirilmeli. (İYE10)

İYE6 bu konuda zaten okul olarak avantajlı bir çevrede olduklarını ama yine de gerek fiziki gerekse eğitimsel olarak okul alt yapısını güçlendirerek okul öncesi eğitimin yaygınlaşması için katkı sağladıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

Bina şartlarını iyileştirmeye çalışıyoruz. Zaten bölge olarak okul öncesi eğitim üst düzeyde. Biz eğitim şartlarını da iyileştirmek için drama, İngilizce gibi ekstra dersler de koyuyoruz. İlçedeki boş okullara kaymakamlığın da destekleriyle kayıt yapıyoruz. (İYE6)

İYE4 ise okul öncesi eğitimin yaygınlaşması için bu alanda hizmet veren daha çok kurum olması şu cümleyle belirtmiştir:

Bizzat kendim okul açmak isterim. Böylece daha çok çocuğa ulaşılır. Bunun dışında kendi kurumumda velilerle konuşuyorum hep. (İYE4)

Bağımsız anaokulları yöneticilerinin okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için yaptıkları çalışmalar ilkokul yöneticilerine göre daha çok çeşitlilik göstermektedir. Tüm yöneticiler bireysel görüşe yapmaktadır. İlkokullardan farklı olarak okulla uzman davet ederek veli için seminerler düzenlemektedirler, özellikle de veliyi eğitim sürecine katmak, onları bu süreçten haberdar etmek için aile katılım çalışmalarına ağırlık vermektedirler. Ayrıca sene sonu gösterilerini daha çekici hala getirmek yerine, okul öncesi şenlikleri düzenleyerek okul öncesi eğitim alanında çevrede bir algı oluşturmaktadırlar.

Anaokulu yöneticilerinin okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için ilkokul yöneticilerine göre daha çeşitli çalışmalar yapmaktadırlar. Bunda alana daha çok hâkim olmalarının etkisi görülmektedir. Ayrıca bağımsız anaokulları hedef kitle olarak bizzat okul öncesi eğitim alanında hizmet verdikleri için bu alanın yaygınlaştırılması onların var olabilmeleriyle de doğrudan ilişkilidir. Bu yüzden ilkokul yöneticilerine göre okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için ana okul yöneticileri daha çok çaba sarf etmektedirler.

4.2.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar ve Personelin Denetimi

İlkokul yöneticilerinin çoğuna göre okul öncesi kurumlarında fiziki koşullar ve personelin denetimi iç denetim olmalı yani denetimi okul idaresi yapmalıdır. Bir şablon dâhilinde idare; okulun fiziki koşullarını sürekli denetim altında tutmalıdır. Çoğunlukça kabul gören bir diğer görüş de okulları denetleyen müfettişlerin okul öncesi temelli olmaları gerektiğidir. Aşağıda ilkokul yöneticilerinin tüm görüşleri tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.26. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda İlkokul Yöneticilerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Gelen müfettişler mutlaka okul öncesi temelli olmalıdır	7
Okul müdürü denetim yapmalıdır	5
Müfettişler rehberlik amaçlı gelmelidir	5
Müfettişler denetim yapmalıdır	4
Öğretmenler birbirini denetlemelidir	2
Bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim olmalıdır	1

Tablo 4.26'ya göre denetim hususunda farklı görüşler mevcuttur.

En farklı görüş; İYE7'ye aittir. Ona göre denetimin bağımsız denetim kuruluşlarınca olmalıdır. Bu fikrini şu sözlerle ifade etmektedir:

Denetim bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılmalıdır. 3 ayda bir okul öncesi temelli olan bir denetçi fiziki koşulları ve personeli denetlesin. Önce sene başında gelip rehberlik yapsın sonraki gelişlerinde şartları denetlesin. (İYE7)

Bu görüşün tam aksini düşünen İYE10, İYE3 ve İYE6'ya göre de denetim dışarıdan değil içerden yani bizzat okul idaresince olmalıdır. Yöneticiler görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

İdarecinin denetlemesi yeterli olur. Yılda iki kere olsun. Birinci de rehberlik, ikinci de denetim yapsın. Başarılı bulduklarına da başarı belgesi versin. İdareci tüm bunları bir şablon dâhilinde yapmalı. İdarecinin denetiminin faydası; öğretmene göre zamanını ayarlayabilir olmasıdır. Yani haberli olacak aniden gelmeyecek. (İYE10)

Bakanlık personel denetimini okullara bıraksın. Yönetmelik çerçevesinde yani bir şablona göre idare öğretmeni değerlendirebilir. Zaten okulun fiziki yapısı da imkânlar dâhilinde sürekli iyileştiriliyor. (İYE6)

Fiziki koşulların denetimi sürekli olmalı. Okul idaresi yapmalı denetimi. Okul müdürü bir şablona göre yılda üç kez sınıf içini denetlemeli. Bir uzman ise sene başında gelerek sadece rehberlik yapmalı. (İYE3)

Okul öncesi eğitimde denetçilerin rehberlik yapmasını, sadece belirli kriterlere göre okulu denetleyip gitmemelerini gerektiğini düşünen İYE1 ve İYE4 şu noktaları vurgulamışlardır:

İç denetim yoğun olmalı. Anketlerle beklentiler ölçülmeli, eksikliklerin farkında olunmalı. Bunun dışında gelen denetleyenler okul öncesi temelli olsun, rehberlik etsin, gelip de sırf materyallere bakmasın, eğitime katılsın, yerinde uygulama yapsın. (İYE1)

Okul öncesi temelli birileri denetim yapmalı. Veli görüşü de alınmalı. Yılda iki kere denetim yeterli. İlk geldiğinde rehberlik, ikinci gelişinde teftiş yapmalı. Ama bu teftiş bürokratik olmamalı, mesleki şevki kırmamalı. (İYE4)

Denetimden önce rehberlik olması gerektiğini düşünen yöneticilerin tam aksini savunan İYE5 fikrini şöyle ifade etmektedir:

Okul öncesi için yetkili bir kurum kurulmalı, denetçiler de okul öncesi temelli olmalı. Ayrıca idareciler de okul öncesi eğitim konusunda hizmet içi eğitim almalı. Bu şekilde herkes işini bilirse rehberliğe gerek yok, sadece denetim olmalıdır. (İYE5)

İYE9 İSE dışarıdan denetime karşıdır. Okul bünyesinde bulunan rehberlik öğretmeninden ve okul öncesi öğretmenlerinden faydalanarak bir kurum içi denetim ağı oluşturulabileceğini savunmaktadır. İYE9'un görüşleri şöyledir:

Rehber öğretmenler öğrencileri denetlemeli, öğretmen de fiziki koşulları denetlemeli. Okul idaresi ise ayda bir kez bakanlık şablonuna göre öğretmeni denetlemeli. Bu şablon evet-hayır-yeterli-yetersiz şeklinde olsun. Ayrıca ilçenin bir okul öncesi müfettişi olabilir ama bu rehberlik amaçlı. (İYE9)

Okul öncesi eğitimde personel ve fiziki koşulların denetiminde bağımsız anaokulu ve ilkokul yöneticileri paralele düşünmektedir. Her iki yönetici grubu da öncelikle okul öncesi eğitim temeli olan birinin teftiş için gelmesini istemektedirler. Ayrıca gelen müfettişlerin teftiştten çok rehberlik yapmaları gerektiği de savunulan bir diğer görüştür.

4.2.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği

İlkokul yöneticileri okul öncesi eğitim alanında okul ve aile arasında işbirliğini sağlama konusundaki fikirleri sorulduğunda; 5 yönetici dönem içinde yapılan veli toplantıları dışında farklı bir etkinlik yapmadıklarını söylemişlerdir. Çalışmaya katılan

yöneticilerden 4tanesi ise okul aile iş birliği konusunda öğretmenin esas rolü oynadığını bu yüzden okul idaresinin ekstra bir çalışma yapmasına gerek olmadığı görüşünü savunmuşlardır.

Okul öncesi eğitim alanında kurumlarında yaptıkları çalışmaları veli toplantısı ve ekstra bazı etkinliklerden oluşan İYE10, İYE8 VE İYE1 görüşlerini şöyle ifade etmektedirler:

Sene başı veli toplantısı yapıyoruz. Okul için oryantasyon toplantıları düzenliyoruz. Ayrıca okul yapısına göre veli etkinlikleri planlıyorum. (İEY10)

Veli toplantıları oluyor zaten. Okulun mesaj sistemini de aktif olarak kullanıyoruz. Yapılan sosyal etkinliklere velileri de davet ediyoruz. (İEY8)

Veli toplantısı yaptık dönem başında. Yapılan değişikliklerde veliye bilgilendirme yapıyoruz, geri dönüt alıyoruz, karar verirken onların da fikirlerini soruyoruz, farklı fikirler gelince değerlendiriyoruz. Veliler yapabilecekleri doğrultusunda maddi yönden destek sağlıyorlar. (İEY1)

Okul aile işbirliği adına yapılan çalışmaları yetersiz gören İYE5 bunu şu şekilde ifade etmiştir:

Gezi, sosyal etkinlikler yapıyoruz ve velileri de çağırıyoruz. Toplantı ve görüşmeler de bulunuyoruz ama yine de yeterli bir işbirliği yok. Okul, maddi açıdan da veliyi çalışmalara dâhil etmek istiyor. (İYE5)

Okul aile işbirliği konusunda esas görevin öğretmende olduğunu düşünen İYE2, İYE3, İYE4 bu konuda sorumluluğu öğretmenlere vermektedir ve görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Öğretmenle velinin işbirliği güçlü olmalı. Biz öğretmenlere bu yönde tavsiye de bulunuyoruz. Ancak öğretmen bir sorun durumu ilettiğinde biz veliyle iletişime geçiyoruz. (İYE2)

Öğretmen veliyle okul arasında her zaman tampon görevi görür, veli önce öğretmenle görüşüyor, sonra bize geliyor. Biz de veliyle veli görüşme günlerinde öğretmenden sonra görüşüyoruz. (İYE3)

Veli görüşmelerini öğretmen yapıyor. Biz idare olarak karışmıyoruz herhangi bir yaptırımında bulunmuyoruz. (İYE4)

İlkokul yöneticilerinin bu tutumunun aksine İYE6 bu konuda çalışma yapmak istediğini belirtmiştir:

Aslında velilere okul öncesi eğitimle ilgili seminer verdirmek isterim. (İYE6)

Okul-aile işbirliği konusunda ilkokul yöneticileri ve bağımsız anaokulu yöneticilerinin ortak görüşleri mevcuttur. Bu konuda her iki yönetici grubunun da

başvurduğu en temel yöntemlerden biri veli toplantılarıdır. Ancak ayrıştıkları nokta anaokulu yöneticileri işbirliği için seminerler düzenleme, ev ziyaretleri yapma, broşür hazırlama, sosyal medyadan faydalanma ve aile katılımı çalışmaları gibi ekstra faaliyetler de yapmaktadırlar. Bu konuda anaokulu yöneticilerinin bizzat alan öğretmeni oldukları için daha şevkle çalışmaları ve alana daha hâkim olmalarının etkisi görülmektedir.

4.2.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler

İlkokul yöneticilerinin kurumlarındaki okul öncesi eğitimden ilk beklentileri çocukları ilkokula hazırlamasıdır. Daha sonra ise çocuklara okul kurallarını öğretmeli ve sosyal iletişim becerileri kazandırmalıdır. Tüm görüşler aşağıda tablolştırılmıştır:

Tablo 4.27. İlkokul Yöneticilerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri

Görüşler	Frekans(f)
İlkokula hazırlasın	8
Sosyal iletişim becerilerini geliştirsın	5
Okul kurallarını öğretsin	5
Veli eğitimi versın	4
Toplu yaşam becerisi kazandırsın	3
Okul kaygısını azaltsın, okulu sevdirsın	3
Akademik altyapı oluştursın	3
Veli memnuniyeti sağlasın	2
Küçük kas gelişimini desteklesın	2
İyi eğitim vermeli	2
Riskli çocukların tespitini sağlasın	2
Öz bakım becerileri kazandırsın	1

Tablo 4.27'ye göre yöneticilerin buldukları kurumlarında verilen okul öncesi eğitimden beklentileri farklılık göstermektedir. Ancak çoğu yönetici veli eğitimi arzu etmektedir ve çocukların sosyalleşmelerini bunun yanı sıra da iletişim becerilerinin artmasını istediklerini dile getirmişlerdir. Yöneticiler

İlkokul yöneticilerinin neredeyse tümü tamamen okul odaklı düşünerek buldukları kurum itibariyle okul öncesi eğitimden ilk olarak çocukları ilkokula hazırlamasını beklemektedirler. Bu şekilde düşünen İYE2 ve İYE10 görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Kurumumdaki okul öncesi eğitim veli-okul memnuniyetini sağlamalı. Eğitimin kalitesini artırarak çocukları ilkokula hazırlamalı. Çocuklar okula başlarken sosyalleşmeleri, hazır bulunuşlukları da hazır hale gelmeli. Okul ortamını daha samimi hale getirerek çocukları okula ısındırsın, onlara bu aşamada kurallarını öğretsin. (İYE2)

Çocukların akademik olarak alt yapılarını oluşturarak ilkokula hazırlasın. Çocukların okulda kaliteli vakit geçirmesini sağlasın. Bu aşamasında veliyi de eğitsin. Bulduğum kurum nitelikten önce niceliksel olarak okul öncesinin sayısını artırmalı, daha çok çocuğa hitap etmeli. (İYE10)

Okul öncesi eğitimin tüm okul memnuniyeti için önemini vurgulayan İYE3 de görüşünü şu cümle ile ifade etmiştir:

Anasınıfı okulun vitrini. Eğer memnun kalınırsa çocuk aynı okulda ilkokula da devam ediyor. Bu yüzden çocuklarla aktif bir şekilde ilgilenilmeli, veli memnuniyeti sağlanmalı. Anasınıfındayken okul kuralları da öğretilmeli. (İYE3)

Bu yöneticilerin aksine İYE7 ve İYE9 çocukları öncelikli olarak ilkokula hazırlamak yerine okul öncesi eğitim için başka beklentilere sahiptirler. Şöyle ki:

Bence okul öncesi eğitim davranış eğitimi üzerine yoğunlaşmalı, çocuklara sınıf kurallarını, oyun kurallarını, arkadaş iletişimini öğretmeli. Onların seviyesinde bir eğitim olmalı ve çocuklara saygıyla yaklaşılmalı. Bu dönemde okul korkusu oluşturulmamalı, çocuğun inisiyatif aldığı bir yapı kurulmalı. Eğitimin bu aşamasında riskli çocukların tespiti de yapılmalı. (İYE7)

Öncelikle bu kurumda anasınıflarında bir problem çıkmaması için yaşanabilecek kazalara karşı önlemler alınmalı. Toplu yaşam becerileri ve iletişim becerileri kazandırılmalı. Okul öncesi eğitimde çocukla birlikte veli de eğitilmeli. (İYE9)

Okul öncesi eğitimden beklentiler açısından İYE8 ve İYE5 sadece çocuk eğitimi yönünden değil veli eğitimi olarak da bir beklenti içerisindedirler. Bu fikirlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

Çocuk sosyalleşsin. Anasınıfına gelince akademik bir alt yapı oluşsun, iletişim becerileri gelişsin.1. sınıfa hazırlansın. Sadece çocuğa değil veliye de eğitim verilsin. Veli de okul kurallarını öğrensın. (İYE8)

Kaliteli bir birinci sınıf öğrencisi isterim. Sosyal yönden ve akademik yönden hazır olmalı. Sınıf ve okul kurallarını bilsin, küçük kas gelişimi oluşsun. Veli de bu aşamada okulla nasıl muhatap olacağını öğrensın. (İYE10)

Bağımsız anaokulu ve ilkokul yöneticilerinin okul öncesi eğitimden beklentileri söz konusu olduğunda iki grup yönetici arasında büyük farklılık göze çarpmaktadır. İlkokul yöneticileri öncelikle çocuklar için bir sonraki basamak olan ilkokul eğitimi odaklı düşünmektedir. Onlara göre okul öncesi eğitim öncelikle çocuğu ilkokula hazırlamalı, okul kurallarını, iletişim kurmayı, toplu yaşamayı öğretmeli; çocukta akademik alt yapı oluşturmalıdır. Oysa bağımsız anaokulu yöneticileri daha çocuk odaklı beklentiler

paylaşmaktadırlar. Örneğin çocukların gelişim alanlarını desteklemesi, onlara özgüven kazandırması, oyun ortamı oluşturması, güzel konuşma becerisi kazandırması gibi görüşler ifade etmişlerdir. Anaokulu yöneticilerince en çok paylaşılan ortak görüş okul öncesi eğitimin veli eğitimini sağlamasıdır. Onlara göre eğitime adım atılan ilk basamak olan okul öncesi eğitim kurumlarında veli de eğitim konusunda bilinçlendirilmelidir. Riskli çocukların eğitimin bu ilk basamağında tespiti veya okul öncesi eğitimin küçük kas gelişimini desteklemesi gibi görüşler ise ana okul yöneticilerine nazaran ilkökul yöneticilerince çok paylaşılmamıştır.

İki grup yönetici arasındaki bu temel farkın altında yatan başlıca etmen; anaokullarının direk alana hizmet veriyor olması, anasınıflarının ise ilkökulların sadece bir basamağını oluşturuyor olmasıdır.

4.3. İlkokulda Çalışan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri

4.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı

İlkokula bağlı anasınıflarında çalışan okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi eğitimin başlıca amaçlarını; “ilkokula hazırlamak, gelişim alanlarını desteklemek, toplu yaşam becerici kazandırmak,” fikirleri oluşturmaktadır. Daha sonra ortaya çıkan temalar; çocuğun sosyalleşmesini sağlaması ve akademik temel oluşturması, öz bakım becerilerinin kazandırılmasıdır. Aşağıdaki tabloda öğretmen görüşleri kategorize edilmiştir:

Tablo 4.28. İlk Okula Bağlı Anasınıfı Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı

Görüşler	Frekans(f)
Çocuğu ilkökula hazırlamak	5
Çocuğun gelişim alanlarını destekler	5
Çocuğa toplu yaşam becerisi kazandırır	4
Çocuğa akademik alt yapı oluşturur	3
Çocuğa Öz Bakım Becerileri Kazandırmak	3
Çocuğun sosyalleşmesini sağlamak	2
Çocuğun Akran İletişimini Sağlamak	2
Çocuğun kişilik gelişimini destekler	2
Çocuğun hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir	2
Çocuğa Değerler eğitimini öğretmek (işbirliği, paylaşma, saygı, empati vd.)	2
Çocuğa okul sevgisi kazandırır	1

İlkokulda çalışan anasınıfı öğretmenlerine göre okul öncesi eğitimin başlıca amacı çocuğu ilkokula hazırlamak ve çocuğun gelişim alanlarını desteklemektir. Bu görüşü paylaşan İÖK1, İKÖ3, İÖK2 kendilerini şöyle ifade etmişlerdir:

Öncelikle çocuğu ilkokula hazırlamak, hazır bulunuşluğunu geliştirmek, hayal gücünü artırmak başlıca amaçlardır. Ayrıca anasınıfına gelen çocuk öz bakım becerilerini de öğrenir. Kısaca okul öncesi eğitim hayata hazırlayan ilk basamak. (İÖK1)

Çocukların zihinsel, duygusal, bedensel, dilsel, sosyal gelişimlerini desteklemek ve ilkokula hazırlamaktır. (İÖK2)

Amaç ilkokula hazırlamaktır. Sosyal ve bilişsel gelişimi sağlar. Çevreye uyumu, iletişim becerilerini, öz bakım becerilerini geliştirir, temel kavramları öğretir. (İÖK3)

İÖK9, İÖK7 VE İÇK4 ise okul öncesi eğitimin öncelikli amacının ilkokula hazırlamaktan daha çok bir takım beceriler kazandırması yönünde olduğunu vurgularlar.

Bu yöndeki görüşlerini şu şekilde paylaşmışlardır:

Anasınıfına gelen çocuk bireysel olarak kendini tanır, yapabileceklerini keşfeder. Öz bakım becerileri gelişir. Toplu yaşama becerisi kazanır. Karar verme, özgür hareket etme gibi sosyal- duygusal özellikleri gelişir. Okul öncesi eğitim sosyalleşmeyi sağlar. (İÖK9)

Çocuğun kendi kimliğini bulmasını sağlar, çocuk kendini keşfeder, ilgi alanlarını keşfeder. Akran iletişimi sağlar. Anasınıfına gelen çocuk toplu yaşamayı, paylaşmayı öğrenir, yaratıcılığı gelişir. (İÖK7)

Okul öncesi eğitim çocuğu sosyal olarak hayata hazırlar. Yani çocuğa toplu yaşam kurallarını, değer yargularını, saygı, sevgi, paylaşmak gibi duyguları öğretir. Akademik başarı ise ancak bunlardan sonra gelmelidir. (İÖK4)

Okul öncesi eğitimin sadece temel eğitime hazırlık dışında da önemli işlevleri olduğunu vurgulayan diğer bir yönetici İÖK10'a göre de okul öncesi eğitim değerler eğitiminin öğretilmesi için ilk basamaktır. Düşüncelerini şöyle belirtmiştir:

Okul öncesi eğitim çocuklara toplumla birlikte hareket etmeyi öğretir, onları topluma kazandırır. İlkokula hazırlar. Çocuk bu aşamada değerler eğitimini öğrenmeye başlar. (İÖK10)

İlkokul yöneticilerinin ve ilkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerin okul öncesi eğitimin amacı söz konusu olduğunda görüşleri paralellik göstermektedir. İki grup eğitimci de çoğunluk olarak okul öncesi eğitimin amacının ilkokula hazırlamak, gelişim alanlarını desteklemek, toplu yaşam becerisi kazandırmak ve çocuğun sosyalleşmesini sağlamak olarak görmektedir.

4.3.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

İlkokulda çalışan anasınıflı öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin önemi hususunda hemfikir olduğu başlıca temalar; “okul öncesi eğitimin okul kaygısını azaltarak, okul sevgisi aşılması, okul kurallarını öğretmesi ve çocuğun ileriki yaşamı için hazır bulunuşluk oluşturmasıdır”. Aşağıdaki tabloda diğer görüşler de dâhil olmak üzere tüm görüşler kategorize edilmiştir.

Tablo 4.29. İlk Okula Bağlı Anasınıflı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Okul Kurallarını Öğretir.	6
Okul Kaygısını Azaltır.	5
Çocuğa İleriki Yaşamı İçin Hazır Bulunuşluk Sağlar	4
İlkokul Eğitiminin Kalitesini Artırır	2
Çocuğu İlkokula Hazırlar	2
Veliyi Bilinçlendirir	2
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekler	1
Çocuğa Toplu Yaşam Becerileri Kazandırır	1
Küçük Kas Gelişimini Destekler	1
Çocuğun Akran İletişimini Sağlar	1

İlkokulda çalışan anasınıflı öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim alan çocukların okul kaygısı azalmaktadır ve bu çocuklar okul kurallarını daha kolay benimsemektedirler. İÖK1, İÖK8 ve İÖK7 bu husustaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedirler:

Okul öncesi eğitim çocuğu 1. sınıfa hazırlar, ama akademik alt yapıdan önce çocuğu okul ortamına hazırlar, okul kurallarını öğretir, okul sevgisi aşılar. Bu şekilde öğrenciyi hazırladığı için de ilkokulun da eğitim kalitesini artırıyor. (İÖK1)

Eğer çocukla anasınıflına gitmeden ilkokula başlarsa okul korkusu oluşabiliyor bu da onları eğitimden soğutur, kaygı ve korku oluşurdu. Çocuk anasınıflından sonra aynı kurumdaki ilkokula devam edince çocuğun ilkokulda da takibi yapılıyor ve ana sınıfı öğretmeniyle görüş alışverişinde bulunuluyor. (İÖK8)

Çocuğa hazır bulunuşluk katıyor. Bu yüzden de 1.sınıfta da eğitimin kalitesini artırıyor. Akademik alt yapı oluşturuyor. Çocuk için okul kaygısını azaltıyor, okul kurallarını öğretiyor. (İÖK7)

İÖK2 çocuğun okul öncesi yaş dönemindeki eğitiminin önemini şu sözlerle vurguluyor:

İnsan beyninin en hızlı geliştiği dönem 0-6 yaş dönemidir. Bu yüzden okul öncesi eğitimde çocuk için hayatın temelleri atılır. (İÖK2)

İÖK5 Ve İÖK10 ise okul öncesi eğitimin sadece çocuk için değil veli için de öneminin altını çizmiş ve şöyle söylemiştir:

Okul öncesi çocuğu hem psikolojik hem de akademik olarak ilkokula hazırlar, okul sevgisi kazandırır. Aynı zamanda veliyi de okula hazırlar. Veli de çocuğuyla birlikte okula alıştır, çocuğunun kapasitesini, yeteneklerini ana okuldayken o da görür. Eğer kaynaştırma durumu söz konusuysa da bu dönemde keşfedilir. (İÖK5)

Okul öncesi sayesinde okul-çocuk-aile etkileşimi daha sağlıklı ve güçlü bir yapıya ulaşır. (İÖK10)

İÖK3 de bu dönemde kaynaştırma eğitim gerekli çocukların tespiti açısından okul öncesi eğitimin altını çizmektedir. Şöyle ki:

Okula uyum sağlama açısından, okul kurallarını öğrenme açısından, kaynaştırma öğrencisinin tespiti ve çözümü açısından okul öncesi eğitim çok önemlidir. (İÖK3)

İlkokul yöneticileri ve aynı kurumlarda çalışan anasınıfı öğretmenleri okul öncesi eğitimin önemi konusunda aynı görüşleri paylaşmaktadırlar. Yöneticilere göre okul öncesi eğitim çocukları ilkokula hazırlaması açısından önemlidir. Anasınıfı öğretmenlerince de çocukların ilkokula kolay uyumu açısından okul öncesi eğitim okul kaygısını azaltmakta ve okul kurallarını öğretmek için önemlidir.

4.3.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması

İlkokulda çalışan 9 anasınıfı öğretmeni okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sadece bir öğretmen aksi yönde düşünmektedir. Aşağıdaki tabloda ise öğretmen görüşleri kategorize edilmiştir:

Tablo 4.30. Okul Öncesinin Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler

Temalar	Öğretmen görüşleri	f
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması	Zorunlu olmalı	9
	Zorunlu olmamalı	1
Okul öncesi eğitimin zorunlu olamamasının nedenleri	Yanlış politikalar yüzünden	2
	Fiziki altyapının olmayışı	7
	Masraflı oluşu	1
Okul öncesinde okullaşma oranının düşüklüğünün nedenleri	Ailenin bilinçsiz olması	3
	Masraflı oluşu	3
Okul öncesi eğitim zorunlu olmasının velinin okula ilgisine etkisi	Veli ilgisi azalır	3
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda okul bütçelerinin durumu	Bütçe azalır bu yüzden devlet desteği olmalı	1

İlkokullara bağılı anasınıflarında çalışan öğretmenlerce okul öncesi eğitim zorunlu olmalı, ancak öğretmenler zorunlu eğitimin ilkokuldan önceki sene başlamasını savunmaktadırlar. Bu hususta İÖK7, İÖK8 ve İÖK6 şöyle söylemişlerdir:

Sadece bir sene okul öncesi zorunlu olmalı, okuldan önceki sene yani. Ancak çok masraflı olur zorunlu olması. Bu yüzden devlet desteği sağlanmalı. Masraflı oluşundan bir de veli bilinçsiz olduğundan göndermiyor okula çocuğunu. (İÖK7)

İlkokuldan önceki 1 yıl zorunlu olmalı. Ancak imkânlar dâhilinde zorunlu olabilir. Yani yardımcı personel ve okul eksikliği giderilirse zorunlu olsun. Çocuklar 36 aydan itibaren anaokuluna gelince 6 yaşına kadar 3 yıl okuldan sıkılıyorlar. Bu yüzden 36 ayda okul daha çok oyun merkezi gibi olmalı. Yaşlar böyle küçük olunca da zaten sınıflar karma oluyor bu yüzden de yardımcı personel mutlaka olmalı. (İÖK8)

İlkokuldan önceki sene zorunlu olmalı. Ancak imkânlar dâhilinde şimdiye kadar zorunlu olamadı. Ayrıca okul öncesi eğitimin ücretli oluşu da kayıtları düşürüyor. Eğer zorunlu olursa ücretsiz olur bu durumda da sorun yaşanır, okul altında kalkamaz. Ayrıca zorunlu olursa veli mecburi gönderecek, bu da veli ilgisini azaltır. (İÖK6)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının velinin okula ilgisini olumsuz yönde etkileyeceğini düşünen İÖK3 bu konudaki fikrini şu cümlelerle paylaşmaktadır.

Materyal ve bina eksikliği giderilirse zorunlu olmalı. Bu imkânlar sağlanamadığı için şimdiye kadar zorunlu olamadı. Ayrıca veli de çok bilinçsiz. Eğer zorunlu olacaksa veli de bilinçlendirilmeli. Çünkü zorunlu olduğu takdirde ücretsiz olur, veli de bilinçsiz olduğu için eğitime gerekli önemi vermez. (İÖK3)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olması fikrine farklı bir açıdan yaklaşan ve özellikle kırsal bölgelerde okul öncesi eğitim gerekliliğini vurgulayan İÖK1 düşüncesini şu şekilde açıklamaktadır:

Okul öncesi eğitim zorunlu olmalı. Özellikle de kırsal bölgelerde dil öğretimi ve öz bakım becerilerinin geliştirilmesi ve akademik alt yapının oluşturulması açısından zorunlu olmalı. İmkânlar müsait olmadığı ve fiziki koşullar olmadığı için zorunlu olamadı. Ayrıca veli de çok bilinçsiz, okul öncesini bilmiyor, bir eğitim olarak görmüyor. Tabi ücretli oluşu da etkiliyor, katılımı düşürüyor. (İÖK1)

İÖK2 ve İÖK4 okul öncesi eğitimin şimdiye kadar zorunlu olamayışının öncelikli nedeninin yanlış eğitim politikalarından kaynaklandığını savunmaktadırlar. bu konudaki görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

48-60 ay zorunlu olmalı. Yani 4-5 yaş, 2 yıl zorunlu olsun. Devlet politikaları yüzünden şimdiye kadar zorunlu olamadı. Okulların fiziki alt yapısı eksik, veli bilinçsiz. Bu yüzden de

katılım da okul öncesine düşük oluyor. Eğer zorunlu olursa mutlaka devlet desteği sağlanmalı. (İÖK2)

Okul öncesi zorunlu olmalı. Çalışan, çalışmayan herkes çocuğunu okula göndermeli. Siyasi olarak yanlış eğitim politikaları yüzünden zorunlu olamıyor zaten. Velilerin de eğitim seviyesi düşük, okul öncesinin önemini bilmiyorlar, amacını bilmiyorlar. Onun için şu an tam katılım olmuyor.(İÖK4)

Tüm bu görüşlerin aksine İÖK5 okul öncesi eğitimin zorunlu olmasından yana değildir. Bunun nedenini ise şöyle açıklamaktadır:

Okul öncesi zorunlu olmayabilir. Çünkü zorunlu olursa sınıf mevcutları artacak, veliden ücret alınamayacak. Veli mecburi gönderdiği için de iyice ilgi azalacak, veli bilinçsizleşecek. Okullar bu durumların altından kalkamaz. (İÖK5)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olmasına ilişkin görüşler söz konusu olduğunda ilkökul yöneticileri ve ilkökuldaki anasınıfı öğretmenleri ortak görüşte birleşmektedirler. İki grubun da neredeyse tamamı okul öncesi eğitimin zorunlu olmasını desteklemektedirler. Şimdiye kadar neden zorunlu olamayışındaki esas faktörü ise fiziki alt yapının olmayışı olarak görmektedirler. Bir diğer ortak görüş de eğer zorunlu olursa veli ilgisinin azalacağı yönündedir.

4.3.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi

İlkokulda çalışan anasınıfı öğretmenlerinin 4+4+4 eğitim sistemiyle ilgili temel çıkarımları, okula başlama yaşının düşmesi olmuştur. Bu durum ise anasınıflarında yaş gruplarının karma olmasına sebep olmuştur. Bu eğitim sisteminde okula başlama yaşının küçülmesiyle birlikte çocuklar ilkökula da küçük yaşta başlamışlar hatta bir kısmı da okul öncesi eğitim almadan ilkökula başlamıştır. Diğer bir önemli görüş de bu durumların ilkökulun eğitim kalitesini düşürdüğü ve aynı zamanda da çocuklarda okul kaygısına sebep olduğu yönündedir. Aşağıdaki tabloda tüm yönetici görüşleri kategorize edilmiştir:

Tablo 4.31. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler

Temalar	Öğretmen görüşleri	f
4+4+4 eğitim modelinin okul mevcuduna etkisi	Okul öncesi çağındaki çocuklar ilkökula başladıkları için okul mevcutları düştü Yaş küçüldüğü için mevcut arttı	2 1
4+4+4 eğitim modelinin eğitime etkisi	Yaşların karma olması sınıf dengesini bozdu	6

	Okula başlama yaşı küçüldü	10
4+4+4 eğitim modelinin okul ilgisine etkisi	Veli ilgisi arttı Veli ilgisi azaldı	3 1
4+4+4 eğitim modelinin çocuğa etkisi	İlkokul eğitimi için kalite düştü Okul kaygısı oluştu	3 3

Tablo 4.31. Devamı

Anasınıfı öğretmenleri, 4+4+4 sistemiyle küçük yaştaki çocukların ilkokula başlamak zorunda kaldığını ve bunun da ilkokul eğitimini olumsuz yönde etkilediğini vurgulamaktadırlar. İÖK8 ve İÖK2 bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmektedirler:

Okula başlama yaşı küçüldüğü için çocukların okula uyumları zorlaştı. Bence olumsuz bir sistem. Çocuklar ilkokula da küçük başladığı için problem yaşadılar, okul kaygısı oluştu. İlkokulun akademik başarısı düştü. (İÖK8)

Okul yaşı küçük olduğu için ilkokulun da kalitesi bozuldu. Çünkü çocuklar fiziksel ve sosyal yönden okula hazır değildi. Anasınıflarında yaş gruplarının karışık olmasıyla ve küçük yaşın artmasıyla birlikte sınıf dengesi de bozuldu. (İÖK2)

İÖK7 ve İÖK6 ilkokula başlama yaşının düşmesinin sınıf yapısını olumsuz etkilemesine rağmen velilerin okula olan ilgilerinin arttığını ileri sürmektedirler. Bu öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

Yaşın küçülmesiyle birlikte sınıflar karma oldu, yaşlara göre gruplama yapamadık. Bu da sınıfın dengesi bozdu, öğretmeni çok zorladı. Ama çocuğu okula küçük gelince veli okul konusunda bilinçlendi, okula olan ilgisi arttı. (İÖK7)

Okula başlama yaşı düştüğü için okula öncesine olan talep arttı. Okul konusunda aileler daha bilinçlendi. Ama yaşın küçülmesi sınıf dengesini bozdu. (İÖK6)

İÖK3 ve İÖK1 bu sistemin ana sınıflarının yaş grubu dengesinin bozulmasına, ilkokulun eğitim kalitesinin de olumsuz etkilenmesine neden olmasının yanı sıra olumlu bir getirisi olarak da artık velilerin, ilkokula başlama hususunda çocuklarının hazır bulunuşlukları açısından öğretmenlerin fikirlerine daha çok değer verdiğini söylemektedirler. Düşüncelerini şöyle ifade etmektedirler:

Yaşın küçülmesiyle bocalama yaşandı. Ama yaş küçülünce de okul öncesine olan talep arttı ve mevcut sayımız da arttı ama okula uyum zorlaştı. Yaş küçülünce ilkokulun eğitim kalitesi de düştü. Bu yüzden aileler okula başlama konusunda okul öncesi öğretmenine daha çok fikir sorar oldu. Okul öncesinin önemi arttı. (İÖK3)

Yaşlar küçülünce farklı yaş grupları arasında sınıf dengesini kurmak öğretmenin işini zorlaştırdı. Ana okula gelmesi gereken çocuklar ilkokula gittiği için sayı da düştü. Bu durum ilkokulun kalitesini de düşürdü. Çocuklarda okul kaygısı oluştu. Ama ilkokula başlama

yaşının küçülmesiyle veliler bu konuda okul öncesi öğretmenin fikrini daha çok sorar oldular. (İÖK1)

4+4+4 sistemiyle alakalı olarak ilkokul yöneticileri ve anasınıfı öğretmenleri okula başlama yaşının küçülmesi, bu durumun sınıfların yaş dengesini bozması, çocuklarda okul kaygısının oluşması ve ilkokul eğitiminin kalitesinin düşmesi konularında hemfikirlerdir. İki grup eğitimci de bu sistemin olumlu bir yanı olarak da veli ilgisinin artırdığını gözlemlemişlerdir. Ancak bu sistem hususunda ortak olmadıkları tek nokta; okul mevcutları olmuştur. İllkokul yöneticilerine göre bu sistemde okula başlama yaşı aşağıya çekilince ana okula gelmesi gereken çocuklar ilkokula kayıt yaptırmışlar bu durum da okul mevcutlarını düşürmüştür. Anasınıfını öğretmenleri bu görüşte, okul yöneticileriyle hemfikir değillerdir. Kimi öğretmenler okula başlama yaşının küçülmesiyle birlikte okul öncesine olan talebin arttığını söylemiştir.

4.3.5. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri

İllkokullara bağlı anasınıflarında çalışan okulöncesi öğretmenleri alanlarıyla alakalı olarak daha çok 2013 yılında güncellenen okul öncesi eğitim programının eğitim seminerine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra hiçbir eğitime katılmadığını ifade eden öğretmenler de mevcuttur. Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin eğitime katılma durumu gösterilmiştir.

Tablo 4.32. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Görüşleri

Tema	Öğretmen görüşleri	f
Hizmet içi eğitim	2013 okul öncesi programı	3
	Hiçbir şeye katılmadım	3
	Drama	2
	Diğerleri...	2
	Orf Müzik eğitimi	1

2013 yılındaki değişen okul öncesi eğitim programıyla alakalı hizmet içi eğitiminden farklı olarak başka eğitimlere de katılan İÖK3, İÖK10, İÖK5 ve İÖK8 bunları şöyle ifade etmişlerdir:

Okul öncesi kongresine katıldım, 2.dil eğitim seminerine gittim. İşaret dili eğitimi aldım. Birçok şeye katıldım ama şimdi hatırlamıyorum. (İÖK3)

Yaratıcı drama, program geliştirme, bilgisayar ve İngilizceyle alakalı seminer ve eğitimlere katıldım. (İÖK5)

Orf çalgularıyla ilgili bir eğitime katıldım. Daha bir sürü şeye katıldım ama isimlerini hatırlayamıyorum.(İÖK10)

Drama eğitimi aldım. (İÖK8)

Bunların dışında 3 öğretmen sadece 2013 program seminerine katıldıklarını; diğer 3 öğretmen de okul öncesi alanıyla alakalı olarak daha önce hiçbir eğitime katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

İlkokul yöneticileri ve ilkokullarda çalışan anasınıfı öğretmenlerinin okul öncesi eğitimle alakalı olarak hizmet içi eğitimlere katılma durumlarına bakıldığında yöneticilerde bu oranın çok düşük olduğu göze çarpmaktadır. Sadece bir yönetici eğitime katıldığına dair fikir beyan ederken, öğretmenlerde ise eğitime katılanların sayısı 7'dir. Bu durum, okul öncesi öğretmenlerinin yöneticilerine göre mesleki açıdan gelişimleri için daha fazla çaba sarf ettiklerini ortaya koymaktadır.

4.3.6. 2013'te Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı

İlkokulda çalışan anasınıfı öğretmenlerince 2013 yılında güncellenen ve hâlihazırda kullanılan okul öncesi eğitim programı hakkındaki düşünceleri sorulduğunda öğretmenlerin hemfikir oldukları hususlar; “programın çocuk merkezli oluşu, öğretmenler açısından evrak yükünü artırdığı ve programda yer alan merkezler fikrinin sınıfların fiziki koşullarıyla uyuşmadığı” yönündedir. Tüm görüşler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.33. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Anasınıfı Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Merkezler oluşturulması sınıfların koşullarına uymuyor	7
Çocuk merkezlidir	5
Evrak yükünü artırdı	4
Uygulamada sınıf koşullarına göre öğretmene esneklik tanıyor	2
Veli açısında tatmini düşük bir program	2
Çocuğun yaratıcılığını artırıyor	1
Çocuğa özgüven kazandırıyor	1
Program hakkında hiçbir fikrim yok	1

2013 yılında güncellenen ve hala uygulanmakta olan program hakkında 1 öğretmen hiçbir bilgisi olmadığını belirtirken, öğretmenlerin çoğu programın bazı özellikleri hakkında olumsuz fikir beyan etmişlerdir. Program hakkındaki olumlu görüşler ise;

programın çocuk merkezli oluşu ve öğretmene esneklik tanınmasıdır. Bu öğretmenler düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

İÖK4 programı eğitim açısından olumlu bulmaktadır. Ancak merkezler fikrinin okullar açısından uygulanabilirliğine pek de imkân olmadığını şu sözlerle vurgulamıştır:

Merkezler fikri güzel, çocukların buralara yönlendirilmesi, çocuk merkezli oluşu, sınıf işleyişinde çocuğa daha çok yer verilmesi özgüven açısından iyi. Ancak okul imkânları açısından, araç-gereç eksikliği, sınıf mevcudu, sınıf boyutu yönünden program çok uygulanabilir değil. (İÖK4)

İÖK2, İÖK5 ve İÖK8 programın özellikle çocuk açısından çok verimli olduğunu belirtmelerine rağmen öğretmen açısından olumsuz yanlarını şu şekilde paylaşmışlardır:

Programda alanlar arası geçişler rahat, öğretmen esneklik tanıyor, çocuk merkezli. Bireyselliğe önem veren bir program. Ancak evrak işleri çok zaman kaybettiriyor, ayrıca programın esnek yapısı bazen öğretmeni boşluğa itiyor. Özellikle merkezler fikri kalabalık ve küçük sınıflar için uygun değil. (İÖK2)

Bu programda çok evrak dolduruyoruz. Bence zaman kaybı. Çocuğu tanıdığımızı bildirmek için bu kadar çok belge doldurmamalıyız, kâğıt israfı oluyor. Ancak programın esnek oluşu, çocuk merkezli oluşu iyi. (İÖK8)

Program dolayısıyla çok kâğıt israfı var. Her şeyi yazıya döküyoruz, pratik değil, kullanışlı değil. Merkezler fikri güzel ama sınıflar geniş değil ve mevcutlar fazla. (İÖK5)

İÖK10 ise program konusunda diğer öğretmenlerden daha farklı bir fikir öne sürmüştür. Ona göre programları kullananlar olarak bizzat öğretmenler program yapmalılar. Bu konuda düşüncelerini şu şekilde paylaşmıştır:

Program bu güncellemeyle biraz daha iyileştirildi ama yeterli değil, biraz daha çalışılmalı. Program daha öğretmen odaklı olmalı. Eğitim kaynağı eksikimiz çok, önce bu çözülmeli. Öğretmenler için seminerler yapılmalı, öğretmenler kendi programlarını kendileri yapmalı. (İÖK10)

İÖK1 ve İÖK7 programın öğrenci ve öğretmen boyutundan ziyade veli boyutuna dikkat çekmektedirler. Onlara göre programın esnek ve çocuk merkezli oluşu velinin eğitimden beklentisini karşılayamamaktadır. Görüşlerini şöyle ifade etmektedirler:

Çocuk merkezli bir program. Çocuk açısından yaratıcılığı artırıyor. Fakat veliyi tatmin edemiyoruz. Onlar eğitimin öğretmen merkezli olmasını çocuğun her şeyi öğrenmesini istiyorlar. Merkezler fikri de güzel ama imkânlar dâhilinde uygulanması biraz güç. Ayrıca öğretmen için evrak yükü de arttı. (İÖK1)

Programın çocuk merkezli oluşu veliyi tatmin etmedi. Onlar öğretmenin etkin olmasını istiyor. Ama çocuk merkezli oluşu, merkezler fikri güzel ama sınıf şartları buna müsait değil. Program evrak yükü çıkardı, kâğıt israfı çok. (İÖK7)

2013 yılında güncellenen eğitim programı hakkında anasınıfı öğretmenleri ve fikir beyan eden ilkokul yöneticileri arasındaki ortak görüş; programın çocuk merkezli oluşudur. Çalışmaya katılan 10 öğretmenden sadece 1 tanesi hiçbir bilgiye sahip olmadığını belirtirken, bu rakam 10 yönetici için de 6 kişidir. Bu da göstermektedir ki; ilkokul yöneticileri anasınıfı öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim programı hakkında çok fazla fikir sahibi değillerdir. Yani kurumlarında verilen okul öncesi eğitimin içeriği konusunda yeterli donanımdan yoksundurlar.

4.3.7. Okul Öncesi Eğitimde Fiziki Koşullar

Anasınıfı öğretmenlerine göre ideal bir anasınıfı ortamının vazgeçilmez unsurları; büyük bir bahçeye sahip olması; sınıfların geniş olması, sınıflarda bolca ve çeşitli oyuncakların olması ve de yardımcı personelin bulunmasıdır. Diğer tüm görüşler aşağıda tablolatırılmıştır:

Tablo 4.34. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Anasınıfı Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Pedagojik eğitimi olan yardımcı personel olmalı	9
Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun	7
Sınıflar geniş olsun	7
Kum havuzu olmalı	6
Kullanılan materyaller bolca ve çeşitli olsun	5
Uygulama bahçesi olsun	4
Farklı uzmanlık alanlarında uygulama atölyeleri olmalı	4
Evcil hayvan yetiştirilebilecek alan olsun	4
Sınıflar 15 -18 kişi olsun	3
Pedagog olmalı	1
Müstakil ve bağımsız anaokulu olsun	1

Anasınıfı öğretmenlerine göre; bir okulöncesi eğitim kurumunda her şeyden önce yardımcı personel bulunmalıdır. Daha sonra bahçe ve sınıfların geniş ve donanımlı olmasını arzu etmektedirler. Kurumlarda kum havuzu bulunması da diğer bir ortak görüştür. Bu görüşleri savunan İÖK7 ve İÖK8 kendilerini şöyle ifade etmektedirler:

Bir öğretmen olarak çalıştığım kurumda oyun salonu, oyun bahçesi, kum havuzu olmasını isterim ama anasının bahçesi ayrı olmalı, okulla ortak olmamalı. Bahçede hayvan

besleme alanı, hobi bahçesi de olmalı. Sınıf içinde ise materyaller açıkta durmalı, sınıflarda teknolojik donanım olmalı. Okulun uyku odası ayrı olmalı ve de çalışan personel de eğitilmiş olmalı. (İÖK8)

Oyun alanı ve faaliyet alanı ayrı olsun. Okulun mutlaka bir deposu, yemekhanesi, oyun parkı ayrı olsun ve de okul yeşilin içinde olsun. Bahçede evcil hayvanlar, kum havuzu, su havuzu bulunsun. Sınıflar geniş ve ferah olsun, kalabalık olmasın. 15 öğrenci yeterlidir. Materyaller bol, çeşitli, olsun. Zaten zekâ oyunları bölümü ayrı olsun. Çocuk gelişimi bölümü lise mezunu biri de yardımcı personel olsun. (İÖK7)

İÖK5 ve İÖK6 okul öncesi eğitim kurumlarından bekledikleri fiziki alt yapının yanı sıra anaokullarının bağımsız olmamalarını ve bir ilkokula dâhil olarak eğitim vermelerini arzu etmektedirler. Görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Sınıflardaki materyaller çeşitli olmalı. Yani eğitici ve çocukların bakış açılarını değiştirecek nitelikte olmalı. Bahçesi olmalı kurumun. Bahçede büyük, küçük kas gelişimini destekler nitelikte oyuncaklar bulunmalı, bir hobi bahçesi ve aynı zaman da kış için kullanabileceği bir alan da olmalı. Farklı atölyeler ve farklı hocalar bulunmalı, dil eğitimi mutlaka olmalı. Çalışan yardımcı personel hizmet içi eğitim almalı. Anaokulu diğer okullara bağlı olmalı, bağımsız olmamalı. Kurumun bir pedagoğu olmalı. (İÖK5)

Okul geniş olmalı, mevcut az olmalı. 4 yaşta 15 kişiyi geçmemeli, 5 yaşta da 18 kişiyi. Okulun bahçesi bağımsız olmalı ancak okulun bir kuruma bağlı olması her zaman daha iyidir. Sınıflardaki materyaller eksiksiz olmalı ve eğitici oyuncaklar bol olmalı. Kum havuzu, hobi bahçesi, hayvan besleme alanı bulunmalı. Yardımcı personel mutlaka olmalı ancak çocukla iletişimi bilmeli an azından hizmet içi eğitim görmeli. (İÖK6)

İÖK2 ise diğer öğretmenlerin aksine okul öncesi eğitim kurumlarının bağımsız birer okul olmalarını savunmaktadır. Fikrini şu cümlelerle ifade etmektedir:

Sınıflar 60m² olmalı ve en fazla 18 çocuk bulunmalı sınıfta. Her türlü materyal bolca bulunmalı ve kesinlikle organik olmalı malzemeler. Okul öncesine ait bir depo, öğretmenler odası olmalı. Mutfak sağlıklı ve hijyenik olmalı. Sertifika eğitimi almış yardımcı personel çalışmalı buralarda. Sınıflarda parke-halı ve minder karışık olmalı. Okulun bahçesi bağımsız olmalı ve kum havuzu tırmanma alanı, park oyuncakları, bitki yetiştirme alanı hepsi olmalı. Sınıflarda lavabo da bulunmalı. Okulda farklı atölyeler olmalı. Okullar bağımsız olsun başka bir okula bağlı kalmayın. (İÖK2)

Okul öncesi kurumlardaki eğitim sisteminin “Montessori Eğitim Sistemini” benimsemesini isteyen İÖK1 ise şöyle söylemektedir

Okullarda Montessori eğitim sistemi olsun. Alına malzemeler gerçek olsun, kullanılan materyaller gerçek olsun. Oyuncak yerine görsel algıya hitap eden zekâ merkezleri olsun.

Okulun ayrı bir bahçesi, kum havuzu olmalı. Sınıflar geniş ve aydınlık olmalı. Okul öncesinde hizmet içi eğitim almış yardımcı personeller çalışmalı. (İÖK1)

İÖK3 okul öncesi eğitim kurumlarındaki fiziki şartların dışında iyi bir okul öncesi eğitim için okul yöneticilerinin de okul öncesi eğitimi hakkında bilgi sahibi olması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu konuda görüşlerini şöyle paylaşmaktadır:

Bence okul öncesi kurumların ayrı bir bahçesi, oyun parkı olmalı. Burada sadece oyuncaklar olan bir park değil, kum havuzunun da olduğu detaylı bir park olmalı. Sınıflar materyalce zengin, geniş ve aydınlık olmalı. Güvenlik açısından fiziki koşullar tehlikesiz olmalı. Yerler parke ve bazı yerlerde de eğitici halılar olmalı. Hizmet içi eğitim almış bir yardımcı personel olmalı. Ama en önemlisi okul öncesinden anlayan idareciler olmalı. (İÖK3)

İlkokul yöneticileri ile kurumlarındaki anasınıfı öğretmenlerinin bir okul öncesi kurumun fiziki şartları söz konusu olduğunda hemfikir oldukları hususlar çoktur. İki grup eğitimci de okul öncesi kurumlarında aşağıdaki hususların bulunmasını arzu etmektedirler;

- Kum havuzu
- Donanımlı ve geniş bir oyun parkı
- Uygulama bahçesi
- Evcil hayvan yetiştirilebilecek alan
- Geniş bir sınıf
- Farklı uzmanlık alanlarında uygulama atölyeleri
- Pedagojik eğitimi olan yardımcı personel
- 15 -18 kişilik sınıflar

İki eğitimci grubunun bu konuda ortak olmadıkları tek husus ise yöneticiler okul öncesi kurumların bağımsız kurumlar olmalarından yana iken anasınıfı öğretmenleri bu konuda daha çekimserdirler. 1 öğretmen bu görüşten yana iken diğer 2 öğretmen ise okul öncesi kurumların başka bir kuruma bağlı olmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

4.3.8. Okul Bütçesi

Anasınıfı öğretmenlerince okul bütçesi aidatlardan oluşmaktadır. Öğretmenlere göre, personel, temizlik, beslenme giderlerinden sonra kalan para eğitime aktarılmaktadır. Öğretmenlerin çoğu bütçenin eğitim giderleri için yeterli gelmediğini belirtmişlerdir.

İÖK4, İÖK8, İÖK1, İÖK7 ve İÖK3 bu konuda düşüncelerini şöyle paylaşmışlardır. tanesi ihtiyaçlarının karşılandığını belirtmiştir. Bu görüşlere göre anasınıfı öğretmenleri kendilerini şöyle ifade etmektedirler:

Bütçe aidatlarla oluşturuluyor. Yemek, çalışan ve sınıf ihtiyaçlarına kullanılıyor. Bizim için yetersiz. (İÖK7)

Aidatla bütçe oluşuyor. Personel, beslenme, temizlik, eğitim masrafının hepsine kullanılıyor. Hepsine birden yetmiyor. (İÖK1)

Okul aidatları ile bütçe oluşuyor. Artan ise eğitime kalıyor. (İÖK8)

Aidatlarla giderleri karşılıyoruz. Okul öncesine bir şey kalmıyor. Yetmiyor bütçe. (İÖK4)

Bütçe için aidat toplanıyor. Toplanan da temizlik malzemesi, beslenme maliyeti, çalışan ücretlerine gidiyor. Eğitim masraflarını karşılamak için yetersiz. (İÖK3)

İÖK9, İÖK5 ve İÖK6 ise oluşturulan bütçenin kendilerine yeterli geldiğini şu cümleyle belirtmektedirler:

Okul aidatları ile bütçe oluşuyor. Şimdilik ihtiyaçlarımızı karşılıyor. (İÖK9)

Bütçe aidatlarla karşılanıyor, şimdilik bize yetiyor. (İÖK6)

Toplanan aidatlarla masraflarımız karşılanıyor, onun için şu ana için bize yeterli geliyor. (İÖK5)

İlkokul yöneticileri ve anasınıfı öğretmenleri bütçenin aidatlarla oluştuğunu belirtmişlerdir. Yöneticilerden ve öğretmenlerden bütçenin yeterli ve yetersiz olduğuna ilişkin görüşlerdeki oranlar da benzerdir. Buna göre bütçe hususunda iki grup eğitimci de ortak görüşleri paylaşmaktadırlar.

4.3.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı

İlkokullara bağlı anasınıflarında görev yapan ve çalışmaya katılan 10 öğretmenden dokuzu kurumlarındaki karar alma süreçlerine katılmadıklarını söylemişlerdir.

Buna neden olan başlıca etmenin ise okul öncesi eğitimde teneffüs ve öğle arası olmaması ve anasınıflarının ilkokuldan ayrı oluşu sebebiyle mesai saatleri içinde okuldan haberdar olamayışlarını göstermektedirler. Ayrıca öğretmenler, okul yöneticilerinin okul öncesi eğitim süreci konusunda yeterince bilgi sahibi olamayışından ötürü de karar alma süreçlerine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmen görüşleri şöyledir:

İÖK2, İÖK10 ve İÖK6 okulla alakalı herhangi bir sürece katılamama nedenlerinin başında okul öncesi eğitimin çalışma şartlarını görmekteirler. Bu konudaki görüşleri şöyledir:

Hiçbir şey bilmiyoruz. Teneffüsümüz olmadığı için hiçbir şeyden haberdar olamıyoruz. (İÖK6)

Katılım okul yapısına göre değişiyor. Ancak biz kendimizi göstermesek unutuluyoruz. Zaten teneffüslerimiz olmadığı ve sınıflarımız farklı yerde olduğu için görüşemiyoruz. (İÖK2)

Süreçlere katılamıyoruz. Binamız ayrı ve teneffüsümüz olmadığı için hiçbir şeyden haberdar olamıyoruz. Toplantı saatleri bize uygun saatlerde olmalı, çalışma saatlerimiz esnetilmeli. (İÖK10)

İÖK4, İÖK5 ve İÖK3 okul idaresinin okul öncesi öğretmenleri unuttuğunu, gerekli durumlarda haberdar edilmediklerini şöyle vurgulamışlardır:

Sene başı kurul toplantılarına katılamıyoruz. Çünkü idareciler okul öncesi alanına yabancılar, işleyişi bilmiyorlar, bizi unutuyorlar. (İÖK4)

Hiçbir sürece katılmıyoruz, haberdar olamıyoruz. Eğer alanla alakalı bir durum yoksa sosyal faaliyetlerde unutuluyoruz, seminerlerden haberimiz olmuyor. (İÖK3)

Okulda unutuluyoruz. Ancak bir sorun olursa idareyle görüşüyoruz. Sene başında sonun da toplantılara gidiyoruz o kadar. (İÖK5)

İÖK9 ise okulda belli durumlarda kendileriyle iletişime geçildiğini şu sözlerle belirtmiştir:

Okuldaki genel süreçlerle ilgili bilgimiz yok. Ama 23 Nisan, özel günler gibi durumlarda süreçlere katılıyor. (İÖK9)

Diğer öğretmenlerin aksine sadece İÖK8 okuldaki karar alma sürecine katıldığını belirtmiştir ve şöyle söylemiştir:

Karar alma süreçlerine katılıyor, her şeyden haberdarım. Öğrenci kaydı, sınıf yerleştirme, ihtiyaç ve yemek listesi oluşturulurken hep fikrimizi soruyorlar. (İÖK8)

Okuldaki karar alma süreçlerine katılım konusunda ilkokul yöneticilerinin ve anasınıfı öğretmenlerinin ortak görüşü süreçlere katılamamadır. Bunda iki grup eğitimci de anasınıflarının okul binasından ayrılmış olmalarını ve okul öncesi eğitimde teneffüs ve öğle arası olmaması sebebiyle de mesai saatleri içinde öğretmenlerin okul genelinden kopuk olmalarını sebep olarak göstermektedirler.

4.3.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar

Anasınıfı öğretmenleri; sene sonu gösterileri, belirli gün ve haftalardaki törenler, alınacak materyaller ve okulla ilgili ihtiyaçlar konusunda kendileriyle işbirliği yapıldığını belirtmektedirler. Bu konuda öğretmenlerin görüşlerini belirten tablo ve öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.35. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Belirli gün ve haftalardaki törenlerde işbirliği yapıyoruz	9
Sene sonu gösterilerinde işbirliği yapıyoruz	8
Alınacak materyallerde işbirliği yapıyoruz	4
Okulla ilgili süsleme yaparken işbirliği yapıyoruz	4

İlkokulda çalışan anasınıfı öğretmenlerince okul öncesi eğitim ile alakalı mevzularda sıkça kendileriyle işbirliği yapılmaktadır. Bu konuda İÖK6, İÖK2, İÖK3, İÖK7 VE İÖK9 görüşleri paylaşmışlardır:

Belirli günlerde gelip soruyorlar fikrimizi. Anasınıfına malzeme alınırken, sene sonu etkinliklerinde işbirliği yapılıyor. (İÖK6)

23 Nisan, resmi törenler, sene sonu etkinlikleri, anaokulu ihtiyaçları, okulla alakalı pano hazırlama, okul süsleme gibi durumlarda işbirliği yapılıyor. (İÖK2)

23 Nisan'da, sene sonu gösterisinde, okul öncesi şenliklerinde, okul süsleme, durumlarında ve malzeme alınırken idare fikrimizi sorarlar. (İÖK3)

Okula materyal alımında, yemek listesi oluşturulurken, gezi ve gösteri gibi faaliyetlerde işbirliği yapıyoruz. (İÖK9)

Okul ihtiyaçları alınırken, 23 Nisan, sene sonu gösterileri, belirli gün ve haftalardaki törenlerde, sergi çalışması yapılırken bir arada oluyoruz. (İÖK7)

İÖK4 ve İÖK10 sadece belirli hususlarda kendileriyle işbirliği yapılmasından hoşnut değillerdir ve düşüncelerini şu şekilde belirtmektedirler:

Belirli gün ve haftalarda, sene sonu gösterilerinde, 23 Nisan'da bizimle iş birliği yapılıyor. Okul öncesi sadece bundan ibaret sayılıyor. Okula kazanç kaynağı olarak görülüyor. Bu yüzden okulla alakalı reklam faaliyetlerinde anasınıfı öğretmenlerine danışılıyor. (İÖK4)

23 Nisan, sene sonu etkinlikleri, bilet satışları, gibi özel durumlarda üzerimize düşen görevi veriyorlar. Okul öncesi okulda kazanç getiren birim olarak görülüyor. Başka türlü hiçbir işbirliği yok. (İÖK10)

Okulöncesi öğretmenleriyle işbirliği hususunda anasınıfı öğretmenleri ve yöneticiler hem fikirdirler. Bir başka deyişle iki grup eğitimci de belirli gün ve haftalarda, sene

sonu gösterilerinde, anasınıfına malzeme alınırken ve okulun süslenmesi gibi durumlarda işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.3.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri

Anasınıfı öğretmenleri mesleki gelişimleri için okul yöneticilerinin genellikle bir şey yapmadıklarını belirtmişlerdir ve yapılan çalışmalarını da yeterli görmemektedirler. Çoğu öğretmen sadece hizmet içi eğitim seminerlerinin duyurulduğunu ama daha farklı bir şey yapılmadığını belirtmişlerdir.

İÖK9, İÖK2, İÖK1, İÖK10, İÖK3 ve İÖK8 bu husustaki hoşnutsuzluklarını şöyle getirmişlerdir:

Hayır, hiçbir konuda yardım etmez, bizi unuturlar. Okul öncesi okulun para kaynağı olarak görülüyor. Mesleki önemimizin farkında değiller. (İÖK9)

Özel okulda çalışırken mesleki gelişimimize dikkat ediliyordu ama şimdi devlette hiçbir destek olmadı. (İÖK2)

Kişisel ihtiyaçlara göre seminerler değişebilir ama var olan seminerlere bile gönderilmiyoruz. (İÖK1)

Okul gelişmemiz için hiçbir şey yapmıyor. Seminerlere de istiyoruz ama göndermiyorlar. (İÖK10)

Şimdiye kadar sadece bir seminere gönderdi, başka hiçbir şey yapılmadı. (İÖK3)

Gelişmem için hiçbir şey yapmadılar, destek de olmadılar. (İÖK8)

İÖK4 ise diğer öğretmenlerin aksine bu konudaki memnuniyetini şu cümle ile ifade etmiştir:

İdare, hep fikrimizi sorar, bir şey yapmak isteyince bize destek verir. (İÖK4)

Mesleki gelişim hususunda, yöneticiler öğretmenleri için sadece hizmet içi eğitimleri duyurduklarını söylemişlerdir. Anasınıfı öğretmenleri de böyle olduğunu belirtmiş ancak bu durumdan hoşnut olmadıklarını da söylemişlerdir. Onlara göre yöneticiler daha destekleyici olmalı.

4.3.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması

Çalışmaya katılan anasınıfı öğretmenleri okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için daha çok; velilerle görüşmesi ve ev ziyareti yapmaktadırlar. Buna ek olarak, seminer ve bilgilendirme toplantısı düzenleme de tercih edilen bir yöntemdir. Aşağıdaki tüm görüşler tablolandırılmıştır:

Tablo 4.36. Anasınıfı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Veliyle bilgilendirme amaçlı görüşme yapıyorum	8
Ev ziyaretlerinde bulunuyorum	6
Seminer, bilgilendirme toplantısı yapıyoruz	3
Broşür, bilgi mektubu gönderiyorum	3
Yapıyoruz Sene sonu gösterileri	2
Reklam faaliyetleri, ilan, duyuru vb.	2
Aile katılım çalışmaları yapıyoruz	1
Masraflar için sponsor buluyorum	1

Tablo 4.36. Devamı

Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için öğretmenlerin bazıları veli görüşmesi yaparken bazıları da broşür ya da ilan dağıtmaktadır. Kimileri ise aile katılım çalışmaları, sergi ya da sene sonu gösterileriyle veliyi eğitime katarak okul öncesi eğitimi daha çok duyurmaya ve yamaya çalışmaktadır.

İÖK9 ve İÖK8 bu konuda yaptıkları çalışmaları şöyle anlatmaktadırlar:

Aile ziyaretleri yapıyorum, bilgi formu gönderiyorum. Okul öncesinin amacı, çocuk psikolojisi hakkında yazılar dağıtıyorum, veli toplantısı, veli görüşmesi yapıyorum. (İÖK9)
Aile ziyaretinde bulunuyorum, bilgilendirme toplantıları düzenlerim, veli görüşmesi yarım, eve bilgilendirme mektupları gönderirim. (İÖK8)

İÖK7 ve İÖK5 okul öncesi eğitimin yaygınlaşması konusunda daha çok veliye hitap eden reklama yönelik çalışmalar yaptıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Özellikle bir şeyler yapmıyorum. Daha reklamsal çalışmalar yapıyoruz. Mesela sene sonu gösterilerimizi iyi yapmaya çalışıyoruz. Velilerle de sık sık görüşürüm. (İÖK7)
Sınıf içi etkinliklere veliyi de davet ediyorum. Veli görüşmesi yapıyorum. Geziler düzenliyorum. Aileleri davet ediyorum sınıfıma. Daha çok özendirme çalışmaları yani. (İÖK5)

İÖK10 ve İÖK1 ise şehir merkezine nazaran daha kırsal bölgelerde çalıştıkları dönemde alan taraması yaparak öğrenciyi bizzat okula kazandırdıklarını belirtmişlerdir.

Bu öğretmenler düşüncelerini şu yöndedir:

Özellikle kayıt döneminde duyurular ile ilgi çekmeye çalışıyorum. Kırsal kesimde çalışırken evleri de dolaşmıştım. (İÖK10)
Kırsal bölgede çalıştığım zaman alan taraması yaptım, öğrenci topladım, ailelerle birebir görüştim. (İÖK1)

İÖK4 ise okul öncesi eğitimin ailelerin gözünde masraflı olmasını okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasının önündeki en büyük engel olarak görmektedir. Bu yüzden kendince şöyle bir çözüm bulmuştur:

Velilere dönem başında seminer verdiriyoruz. Burada okul öncesinin amacı, önemi, işleyişi hakkında bilgi veriyoruz. Aynı şekilde dönem ortasında da bilgilendirme yapıyoruz. Yeri geldi kapı kapı gezdim öğrenci de topladım. Kırtasiye masraflarını karşılamak için görüşmeler yaptım çünkü okul öncesinin tamamen masrafsız olması katılımı olumlu yönde etkiliyor. (İÖK4)

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması hususunda ilkokul yöneticilerinin ve anasınıfı öğretmenlerinin görüşleri paraleldir. İki grup eğitimcinin de en çok başvurduğu yöntem veli görüşmesi ve toplantı yapmaktır. Bunun dışında öğretmenler aile ziyaretinde bulunma, broşür ya da bilgi formu gönderme gibi yöntemler de tercih etmektedirler.

4.3.13. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi

Anasınıfı öğretmenleri denetim yapılırken iki hususun altını çizmektedirler. İlki; denetimi yapacak olanların okul öncesi eğitim temelli birileri olmaları, ikincisi ise; denetimden çok rehberlik yapılması yönündedir. Bu husustaki görüşler şöyledir:

Tablo 4.37. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personelin ve Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda İlkokulda Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Gelen müfettişlerin okul öncesi eğitim temelli olmalıdır	10
Denetimden çok rehberlik amaçlı gelmelidir.	10
Okul müdürü fiziki koşulları denetlemelidir.	2

Çalışmaya katılan anasınıfı öğretmenlerinin tamamının hemfikir olduğu nokta; gelen müfettişlerin mutlaka okul öncesi eğitim temelli olmaları ve denetimden çok rehberlik amaçlı gelmeleri yönündedir. Ayrıca kimi öğretmenler müdür teftişini yeterli görmeyip müfettişlerin personel ve bina denetimi de yapmalarını isterken kimi öğretmenler de bu konuda idare teftişini yeterli görmektedir.

İÖK8, İÖK5, İÖK4, İÖK9 denetimin yılda iki kere olmasını istemektedirler. Ancak ilk teftişte okul öncesi eğitim alanında kendilerine rehberlik yapılıp ikinci denetimde de bunun teftişinin yapılmasını şu cümlelerle ifade etmektedirler:

Denetçiler okul öncesi temelli olmalıdırlar. Bizimle 1 hafta derse girmeliler uygulamada bizi görmeliler. Yılda iki kez gelmeliler. Önce rehberlik, sonra denetim olmalı. Ayrıca

öğretmeni denetlemeden önce hizmet içi eğitime tabi tutup, sonra denetim yapmalılar. (İÖK8)

Okul öncesi temelli birileri yapmalı denetimi. İdareci değil, denetim dışarıdan olmalı. Sadece denetim için değil bir kez de rehberlik amaçlı gelsinler. Denetim için gelenlerin bakanlıktan ya da özel kurumdan gelmeleri fark etmez, yeter ki eğitimi olsun, gelince bir şeyler öğretsin. (İÖK5)

Branştan anlayan denetçiler olmalı. Çalışan personel de denetlenmeli. Denetçilerin rehberlik yönü olmalı. Denetçiler habersiz gelmeli yılda iki kez. Birincisi rehberlik, ikincisi teftiş amaçlı olmalı. Sadece müfettiş değil, idareciler de gelip öğretmenle görüş alışverişinde bulunmalılar. (İÖK4)

Denetçiler okul öncesi temelli olmalı. Sadece evrak kontrolü değil uygulamalarda kontrol edilmeli. İlk teftiş dönem başında rehberlik amaçlı olmalı. Bir sonraki gelişte teftiş olmalı. Yılda 2 kere olması yeterli. (İÖK9)

İÖK7 sene de bir kez rehberlik amaçlı bir denetleme olmasından yanadır. Farklı bir teftişle gerek olmadığını şu sözlerle ifade etmektedir:

Okul öncesi temelli biri denetim yapsın. Senede 1 kez, rehberlik amaçlı gelsin. Fiziki koşulları okul idaresi sürekli denetlemeli zaten. (İÖK7)

İÖK10 teftiş yapılırken sadece okulun fiziki denetimine ya da personelin evrak durumuna bakılmaması gerektiğinin altını çizmektedir. Ona göre;

Okul öncesi temelli müfettişler bizi denetlemeli. Evraklara bakmamalı sadece, rehberlik tarzında öğretmene yol gösterici olmalı, güvenlik açısından bina kontrolü yapmalı, çalışan personelin verimine ve de psikolojik olarak okul öncesinde çalışmaya uygun mu diye de bakmalıdır. (İÖK10)

Okul öncesi eğitimde fiziki koşullar ve personelin denetimi hususunda ilkökul yöneticileri ve anasınıfı öğretmenlerinin ortak görüşleri denetim için gelenlerin mutlaka okul öncesi temelli olmaları ve rehberlik amaçlı gelmeleridir. Ancak yöneticiler öğretmenlere oranla kurum içindeki teftişin kendilerince yapılmasını daha çok arzu etmektedirler. Oysa öğretmenler bu konuda sadece okul idaresinin teftişini yeterli görmeyip gelen denetçilerin tüm okulu, personel ve fiziki koşullarıyla birlikte tüm okulu da denetlemelerini istemektedirler.

4.3.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği

Okul ve aile arasındaki işbirliğini sağlama konusunda öğretmenlerin en çok izlediği yöntem, aile katılım çalışmalarına ve sınıf içi etkinliklere veliyi de dâhil ederek onu

okul sürecine katmaktır. Bunun dışında toplu ve bireysel görüşme de yapmaktadırlar. Aşağıda öğretmenlerin bu yöndeki çalışmaları tablolştırılmıştır ve de görüşleri sunulmuştur:

Tablo 4.38. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği Açısından Öğretmen Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Aile katılım çalışmaları ve etkinlikler yapıyoruz	10
Veliyle bilgilendirme amaçlı görüşme yapıyorum	9
Veli toplantısı yapıyoruz	7

Tablo 4.38’de de yer alan tüm çalışmalar öğretmenlerce sıklıkla uygulanmaktadır. Bu hususta bazı öğretmenler çalışmalarını şöyle paylaşmışlardır:

Veli görüşmesi, veli toplantısı yapıyorum. Ayrıca sınıf içinde yaptığım faaliyetlere aileyi de çağırıyorum. (İÖK1)

Birebir görüşme yapıyorum, veli toplantısı yapıyorum. Sınıf etkinlikleri, aile katılım çalışmalarında veliyi de çağırıyorum. (İÖK6)

Veli görüşmesi çok sık yaparım. Sınıf içi ve sınıf dışı faaliyetlere veliyi de dâhil ederim. Sorunlu öğrenciler için rehberlik servisiyle aileyi buluşturuyoruz. (İÖK8)

Veli görüşmesi ile sınıf içi etkinliklere davet ediyorum. Gezilere, etkinliklere ve toplantılar için okula sürekli geliyorlar. (İÖK9)

Çocuk faaliyetlerinde velilerden yardım alıyorum, onları da mutlaka faaliyete katıyorum. Bireysel görüşmeler yapıyorum. (İÖK10)

Piknik, gezi gibi sınıf dışı etkinliklere katılım sağlıyorum. Veli toplantıları, seminerler, bireysel görüşmeler yapıyorum. (İÖK4)

Sınıf içi faaliyetlerle aile katılımını sağlıyorum. Geziler, toplantılar, bireysel görüşmeler de yapıyorum. Telefon ağımlık sık kullanırım. (İÖK3)

İlkokul yöneticileri ve anasınıfı öğretmenlerinin okul- aile işbirliğini sağlama hususunda ortak bir görüşe sahip değillerdir. Bu konuda okul yöneticileri sorumluluğu öğretmenlerde görmektedirler. Yöneticiler çoğunlukla veli toplantıları dışında farklı bir etkinlik yapmadıklarını söylemişlerdir. Öğretmenler ise veli görüşmesi ve aile katılım çalışmaları ile daha bireysel çalışmalar yapmaktadırlar. Anaokullarına nazaran ilkokullarda okul öncesi eğitim bazında veliyle birebir muhatap olan anasınıfı öğretmenleridir. Bu durum, anaokulu yöneticilerinin bizzat okul öncesi eğitim alanında hizmet veriyor olmalarından, ilkokul yöneticilerinin ise bu alanda eğitim ve öğretim işlerini daha çok öğretmen bazında sürdürmelerinden kaynaklanmaktadır.

4.3.15. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler

İlkokulda çalışan anasınıflı öğretmenlerinin kurumlarındaki okul öncesi eğitimden beklentileri söz konusu olduğunda hemfikir oldukları görüşler; okul öncesi eğitimin öncelikle veli eğitimi de vermesi, çocuklara sosyal iletişim becerileri kazandırması ve okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesi gerektiğidir. Bu husustaki tüm görüşler aşağıda tablolatırılmıştır:

Tablo 4.39. İlkokullarda Çalışan Anasınıflı Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri

Görüşler	Frekans(f)
Okulun fiziki koşullarını iyileştirsin	6
Veli eğitimi versin	6
Sosyal iletişim becerilerini geliştirsin	5
İlkokula hazırlasın	2
Öz bakım becerileri kazandırın	2
Akademik altyapı oluştursun	2
Atatürk bilinci oluştursun	1
Okul kurallarını öğretsin	1
Okul kaygısını azaltsın, okulu sevdirtsin	1
Çocuğun motor becerilerini geliştirsin	1

Anasınıflı öğretmenlerince çocuklar için okul öncesi eğitimden ilk beklentiler, okul yöneticilerinin aksine onları ilkokula hazırlamak değil onların sosyal iletişim becerilerini geliştirmektir. İÖK1 ve İÖK4 bu konuda görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Önce veliye okulla nasıl muhatap olacağını öğretmeli. Önce anne-baba eğitimi vermeli yani. İyi bir eğitim için okulun fiziki koşullarını iyileştirmeli. Çocukların öz bakım becerilerini geliştirmeli. İlkokul için akademik alt yapı oluşturmali. En önemlisi sosyal yönden iletişim becerilerini geliştirmeli. (İÖK1)

Önce idareciler öğretmenleriyle fikir alışverişinde bulunmalı. Sınıf sayılarını eşit dağıtmalı. Materyal eksiklikleri giderilmeli. Çocuklara güzel konuşma becerisi, kibar olma, yardımlaşma, saygı duyma, kavga etmeme gibi güzel davranışlar öğretilir. (İÖK4)

Öğretmenlerin çoğu iyi bir eğitim için öncelikli beklentilerini; okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesi olarak görmektedirler. Özellikle materyal ve donanım konusundaki eksiklikleri olduğunu söylemişlerdir. İÖK10, İÖK3 ve İÖK8 bu durumu şu cümlelerle vurgulamaktadırlar:

Okuldaki her sürece anasınıflı öğretmenlerinin de tam katılımı sağlanmalı, kararlar konusunda onların görüşü alınmalıdır. Sınıfların teknolojik donanımı sağlanmalı, her

sınıfta internet olmalıdır. Materyal eksikleri giderilmelidir. Okulun bahçe düzenlemesi olmalıdır. (İÖK10)

Materyal eksiklikleri giderilmeli, kurum okul öncesine uygun hale getirilmeli. Veliler sene başında okul öncesi konusunda bilgilendirilmeli, kırtasiye malzemeleri hakkında veliye idare bilgi vermeli. Öğretmenler için rahatlama imkânı olmalı. İdare güçlü durmalı, tartışmalara imkân vermemeli. (İÖK3)

Aile eğitimi sağlamalı, okul öncesi hakkında bilgi vermeli, okul öncesinin bir eğitim kurumu olduğunun farkına varmalı. Veli okulla nasıl muhatap olacağına farkına varmalı. Okul çocuğun öz bakım becerilerini geliştirmeli. Sınıfların ferah olmasına dikkat edilmeli, okulun mutlaka bahçesi olmalı. Öğretmen de kuruma geldiğinde çalıştığı çevreye oryante edilmeli. (İÖK8)

İÖK5 ise; bulunduğu kurumdan hem çocuklara okul sevgisi hem de Atatürk bilinci kazandırılması yönünde bir beklenti içindedir. Fikirlerini şöyle ifade etmektedir:

İlkokula hazırlasın. Veliye okulla muhatap olmayı öğretsin. Veli çocuğunun eksik yönlerini, seviyesini görsün. Çocuğun sosyalleşmesini sağlasın, ona iletişim kurmayı öğretsin. Okul sevgisi aşulasın, okul kurallarını öğretsin. Atatürk bilinci kazandırsın. (İÖK5)

İlkokul yöneticilerinin ve anasınıfı öğretmenlerinin çalıştıkları kurumdan beklentileri söz konusu olduğunda farklı görüşler mevcuttur. Yöneticilerin buldukları kurumun okul öncesi eğitiminden öncelikli beklentileri, çocukları ilkokula hazırlaması ve onlara okul kurallarını öğretmesi yönündedir. Öğretmenler ise beklentiler söz konusu olduğunda; sınıfın materyaller eksikliğinin giderilmesi, veli eğitimi gibi daha çok yaşadıkları sorunların ya da eksiklerin giderilmesi yönünde beklenti içindedirler. İki grup eğitimcinin de hemfikir olduğu görüş okul öncesi eğitim kurumunun çocuğun sosyal iletişim becerilerini geliştirmesi yönündedir.

4.4. Bağımsız Anaokulunda Çalışan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitim Hakkındaki Görüşleri

4.4.1. Okul Öncesi Eğitimin Amacı

Bağımsız anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenleri için göre okul öncesi eğitim öncelikle; “çocuğu ilkokula hazırlamak, onun gelişim alanlarını desteklemek, sosyalleşmesini sağlamak ve kişilik gelişimini desteklemek” amaçlarına sahiptir. Daha sonra ise en çok ortaya konan görüşler okul öncesi eğitimin; çocuğa özgüven

kazandırması ve onun yeteneklerini keşfetmesini sağladığı yönündedir. Aşağıda öğretmen görüşleri tablolandırılmıştır:

Tablo 4.40. Bağımsız Anaokulu Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Eğitimin Amacı

Görüşler	Frekans(f)
Çocuğun gelişim alanlarını destekler	6
Çocuğun sosyalleşmesini sağlamak	4
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekler	4
Çocuğu İlkokula Hazırlamak	4
Çocuğun Yeteneklerini Keşfetmesini Sağlar	3
Çocuğa Özgüven Kazandırmak	3
Çocuğa Toplu Yaşam Becerisi Kazandırır	2
Çocuğa Akademik Alt Yapı Oluşturmak	1
Çocuğun Hayal Gücünü Ve Yaratıcılığını Geliştirmek	1
Çocukta Okul Kaygısını Azaltmak	1
Çocuğun Akran İletişimini Sağlamak	1

Tablo 4.40. Devamı

Bağımsız anaokulunda çalışan AÖE1 ve AÖK7 bir öğretmene göre okul öncesi eğitim çocukları beş gelişim alanında desteklerken, kişilik gelişimini de sağladığını şöyle ifade etmişlerdir:

Çocuğun öz bakım, motor, sosyal-duygusal alan, zihinsel alan ve dil gelişim alanlarında becerilerini geliştirir. Kişilik gelişimini desteklerken, özgüven kazanmasına yardımcı olur, sosyalleşmesini sağlar. (AÖE1)

Çocuğu hayata hazırlamak, kişilik gelişimini desteklemek, özgüven kazandırmak ve 5 gelişim alanını desteklemektir bence. (AÖK7)

AÖK6 ve AÖK9 okul öncesi eğitimin çocuğu gelişimsel açıdan desteklemesinin yanı sıra ona toplu yaşam becerileri kazandırdığını da söylemişlerdir:

Okul öncesi; çocukta özgüven gelişimini, gelişimsel alanları destekler. Toplum içinde hareket edebilmeyi, toplum kurallarını öğretir. Çocuğun sanata ve spora ilgisini artırır. Kendini ifade edebilmesini öğretir. Sorumluluk bilinci kazandırır. (AÖK6)

Sosyalleşmeyi sağlar, 5 alandaki gelişimi destekler. Çocuğun öz kimliğini oluşturmasını sağlar. Toplu yaşamı öğretir. (AÖK9)

AÖK3 ve AÖK2 okul öncesi eğitimin çocuğu hem duygusal hem de akademik açıdan ilkokula hazırladığının da altını çizmiştir. Onlara göre;

Okul öncesinin amacı; okula hazırlığı sağlamaktır. Hem akademik hem de sosyal açıdan çocuğa temel hazırlıyor. Öncelikle okul kaygısını yok ediyor. (AÖK3)

Çocukların psikososyal, fiziksel, duygusal, bilişsel, dilsel gelişimlerini desteklemek ve onarılı ilkokula hazırlamak. (AÖK2)

AÖK5 okulöncesi eğitimin amaçlarını kendince şöyle sıralamıştır:

Amaçları sıralayacak olursak; 1. ilkokula hazırlık, 2. tüm alanlarda gelişime destek olmak, 3. sosyal bir ortam hazırlamak, 4. akran iletişimini sağlamak. (AÖK5)

Diğer öğretmenlerden farklı olarak AÖK1 ise okul öncesi eğitimin değerler öğretimi için bir basamak olduğunu belirtmiştir. Bu öğretmen şöyle söylemektedir:

Bu aşamada aldığı eğitim; çocuğun potansiyelini tanınmasını sağlar. Yaratıcı düşünme becerileri kazandırır. Saygı, sevgi, empati, paylaşma, yardımlaşma gibi insani değerlere sahip bireyler yetiştirmek için okul öncesi dönem önemlidir. (AÖK1)

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin ve ilkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerin okul öncesi eğitimin amacı hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında benzerlikler görülmektedir. İki grup öğretmende okul öncesi eğitimin çocukların gelişim alanlarını desteklediği ve onları ilkokula hazırladığı hususunda hemfikirdirler. Ancak ilkokulda çalışan öğretmenlerin çoğunluğuna göre bu eğitim çocuğa toplu yaşama becerisi kazandırması açısından da önemlidir. Oysa bağımsız anaokulundaki okul öncesi öğretmenleri için diğer önemli hususlar arasında bu aşamadaki eğitimin çocuğun kişilik gelişimini desteklemesi ve onun sosyalleşmesine katkı sağlaması yer almaktadır. Bu görüşler açısından en önemli farklılık, ilkokulların anasınıflarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin daha okul odaklı düşünerek çocuğun çoğunluğa uyabilmesi açısından okul öncesi eğitimin amaçlarını sıralarken, bağımsız anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin çocuğu daha merkeze alarak onun kişisel gelişimine yönelik görüş bildirmeleridir. Bağımsız anaokulu yöneticileri ise kurumlarında çalışan öğretmenleriyle paralel düşünmektedirler.

4.4.2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Bağımsız anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin önemi hususunda hemfikir olduğu nokta; bu dönemin yani 0-6 yaşın çocuğun tüm gelişimi özellikle de zihinsel gelişimi için kritik dönem olduğudur. Ayrıca öğretmenler okul öncesi eğitimin çocukta yaşamı için bir hazır bulunuşluk oluşturduğunun da altını çizmişlerdir. Aşağıdaki tabloda diğer görüşler de dâhil olmak üzere tüm görüşler kategorize edilmiştir:

Tablo 4.41. Bağımsız Anaokullarında Çalışan Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Önemi Hakkındaki Genel Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Çocukta hazır bulunuşluk oluşturur.	5
0-6 yaş çocuk gelişimi için kritik dönemdir.	4
Çocuğu İlkokula hazırlar	3
Gelişim alanlarını destekler	3
Değerler eğitimi(paylaşma, yardımlaşma, sabır, empati...) verir.	3
Büyük – küçük kas gelişimini destekler.	2
Okul kurallarını öğretir.	1
Çocuğa toplu yaşam becerileri kazandırır	1
Çocuğun Akran İletişimini Sağlar	1
Anne- baba eğitimi sağlar	1

Çalışmaya katılan öğretmenlerin hemfikir olduğu temel husus okul öncesi eğitimin hazır bulunuşluk oluşturduğu yönündedir. Bu hususta AÖK2, AÖK5, AÖK9 görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Çocukların ilkokuldaki seviyelerinin eşitlemesi açısından bu dönemdeki eğitim önemli. Bu açıdan anaokuluna gelen çocukların hazır bulunuşluklarını artmaktadır. (AÖK2)

Okul öncesi, ilkokul için temel sağlıyor. Ailenin eksiklerini tamamlıyor, hazır bulunuşluk sağlıyor, böylece çocukların hayatta daha başarılı olmalarını sağlıyor. Dil alanında ve motor becerilerde gelişim sağlıyor, öz bakım öğretimini gerçekleştiriyor. (AÖK5)

Küçük kas gelişimini ve bilişsel alandaki gelişimi sağlar. İletişim becerileri, özgüven kazandırır. Anne – babanın eksiğini tamamlar. Bu yaştaki gelişim çok önemlidir, alınan eğitim hazır bulunuşluk oluşturur. (AÖK9)

AÖK3 ve AÖK7 okul öncesi eğitimin çocuğa değerler eğitimi için önemli bir basamak olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Büyük ve küçük kas gelişimi, dikkatini toplayabilme gibi bilişsel becerilerin kazanımı yönünden okul öncesi önemlidir. Ayrıca okul kurallarını ve toplu yaşam kurallarını öğretir.

Çocuklar anaokullarında paylaşmayı, sabretmeyi, empati göstermeyi öğrenirler. (AÖK3)

Ailenin eksiğini kapatmak için önemli. Aile artık çocukla ilgili değil, tüm eğitim- öğretim okullarda veriliyor. Günümüzde artık sosyalleşme çok zor. Okul öncesi bu eksiği kapatabilmek için de önemli. Paylaşma, yardımlaşma gibi değerleri çocuk okulda öğreniyor. (AÖK7)

Okul öncesi eğitimin yaş aralığı itibariyle önemine dikkat çekken AÖK6 ve AÖE1 ise şöyle söylemektedirler:

Okul öncesi eğitim ailelerin eksik yanlarını tamamlayarak sınıfta herkesi eşitliyor. Çocukları ilkokula hazırlıyor, onlara hazır bulunuşluk kazandırıyor. 0-6 yaş çocuğun gelişimi için çok önemli bir dönem zaten. (AÖK6)

Bu yaş kişilik ve zekâ gelişimi açısından önemli. Okul öncesi bu dönemde ileriki hayat için temeli atıyor. Akran iletişimi sağlıyor. Saygı, empati gibi duyguları çocuk sınıfta öğreniyor. (AÖE1)

Okul öncesi eğitimin önemi söz konusu olduğunda okul öncesi eğitimi; çocuğu ilkokula hazırlaması ve çocukta hazır bulunuşluk oluşturması açısından iki grup öğretmen de önemli görmektedirler. Ancak bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler; 0-6 yaş dönemini kritik dönem olarak adlandırmakta ve bu dönemde çocuğun gelişimsel olarak anaokullarında desteklendiğini belirtmektedirler. Ayrıca değerler eğitiminin de bu dönemde çocuklara kazandırılmasının önemini vurgulamaktadırlar. İlkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerse okul öncesi eğitimi daha çok okul kaygısını azaltması ve okul kurallarını öğretmesi açısından önemli görmektedirler. Bağımsız anaokulu yöneticileri ise okul öncesinin önemi konusunda kurumlarında çalışan öğretmenlerle aynı fikirdedirler.

4.4.3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması

Çalışmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bir öğretmen ise verilen eğitimin kalitesinin bozulmaması adına okul öncesi eğitimin zorunlu olmasına karşıdır ancak okul öncesi eğitime katılımın artırılması yönünde fikir beyan etmiştir. Aşağıdaki tabloda ise tüm görüşler yer almaktadır:

Tablo 4.42. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması İle İlgili Görüşler

Temalar	Öğretmen görüşleri	f
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması	Zorunlu olmalı	9
	Zorunlu olmamalı	1
Okul öncesi eğitimin zorunlu olamamasının nedenleri	Yanlış politikalar yüzünden	7
	Fiziki altyapının olmayışı	4
	Masraflı oluşu	1
Okul öncesinde okullaşma oranının düşüklüğünün nedenleri	Ailenin bilinçsiz olması	6
	Masraflı oluşu	7

Okul öncesi eğitim zorunlu olmasının velinin okula ilgisine etkisi	Veli ilgisi azalır	2
	Veli ilgisi artar	2
Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda okul bütçelerinin durumu	Bütçe azalır bu yüzden devlet desteği olmalı	7

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler okul öncesi eğitimin zorunlu olması yönünde hemfikirdirler. Fakat hangi yaş aralığında zorunlu olması konusunda farklı görüşlere sahiptirler. Öğretmenlerin çoğu, çocuğun ilkokula başlamadan önceki senenin zorunlu olması gerektiğini söylerken kimi öğretmenler de 2 ya da 3 yaştan itibaren zorunlu olması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu hususta AÖK2, AÖK3, AÖK9 ve AÖE1 şöyle görüş paylaşmışlardır:

Bence ilkokuldan önceki 1 sene zorunlu olmalı. Ama okul öncesi masraflı, fiziki yetersizlikler zaten aile de bilinçsiz olduğu için okul öncesine katılım az. Bu yüzden zorunlu ve ücretsiz olmalı. Bu durumda devlet de desteklemeli. Ayrıca dezavantajlı çocuklar için okul öncesi tamamen ücretsiz olmalı, bu eğitimden yararlanmalı. (AÖK2)

2 yaştan itibaren okul öncesi zorunlu olsun. Veli bilinçsiz çünkü okula göndermiyor. Ancak zorunlu olursa devlet okulları desteklemeli. (AÖK3)

36-48 ayda yarım gün, sonrasında ise tam gün zorunlu olmalı. Okul öncesinin masraflı oluşu, katılımı düşürüyor, aile göndermek istemiyor. Devletin de okul öncesi bilinci olmadığı için zorunlu değil. (AÖE1)

4 yaştan itibaren zorunlu olmalı. Çocuk önce oyun grubu olarak gelsin, sonra tam gün olsun. Okul öncesi bilinci olmadığı için devlet de veli de önemsiz görüyor, zorunlu olamıyor. Masraflı oluşu çok önemli değil, devlet desteği olmalı zaten. (AÖK9)

AÖK1 ise okul öncesi eğitimin zorunlu olması fikrine karşıdır. Ona göre zorunlu olması durumunda sayısal olarak okul binaları artacaktır fakat bu durum eğitimin niteliğini bozacaktır bu da veli ilgisini de azaltacaktır. Görüşünü şu şekilde ifade etmektedir:

Okul öncesi zorunlu olmamalı bence. Bu, eğitimin niteliğini bozar, sadece nicelik olarak sayı artar. Onun yerine okul öncesi bilinci artırarak okul öncesine katılım artırılmalıdır. Devletin okul öncesine önem vermemesinden zaten okul öncesi de zorunlu olamıyor. Olursa eğer veli ilgisi azalır. Bu durumda eğitim ücretsiz olur ve okullar bunun altından kalkamaz. (AÖK1)

AÖK7 ve AÖK8 ise okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda aile ilgisinin mecburen artacağını savunmaktadır. Onlara göre:

6 yaşta zorunlu olmalı. Devlette okul öncesi bilinci yok ve maddi imkânlar yetersiz zaten. Zorunlu olursa ücretsiz olur, bu durumda nitelik ve nicelik desteği verilmeli. Okul öncesi masraflı görülüyor, o yüzden aileler katılmıyor. Ama zorunlu olursa ailenin ilgisi de artar. (AÖK7)

3 yaştan itibaren okul öncesi başlamalı. 3-6 yaş zorunlu olmalı. Okul öncesi masraflı olduğundan devlet desteklemiyor ve bu yüzden aile de göndermiyor. Ayrıca aile de okul öncesinde bilinçsiz. Zorunlu olması aile eğitimini de sağlar, bu yüzden ailenin okul öncesine olan ilgisi de artar. (AÖK8)

Okul öncesi eğitimin zorunlu olması konusunda ilkokulların anasınıfında çalışan öğretmenler ile bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenler aynı fikirdedir. İki grup öğretmen de bu eğitimin zorunlu olmasını istemektedir. Ancak okul öncesi eğitimin zorunlu olamayışının nedeni söz konusu olduğunda; ilkokulda çalışan öğretmenler fiziki alt yapının olmayışını, ana okulda çalışan öğretmenler ise devletin bu hususta yanlış politikalar izlemesini sebep göstermektedirler. Ayrıca zorunlu olması durumunda ilkokulda çalışan öğretmenler velinin okula olan ilgisinin azalacağını; ana okulda çalışan öğretmenlerden bazıları ise bu durumun veli ilgisini artıracığını düşünmektedirler. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda ana okulda çalışan öğretmenlerin en büyük endişesi okul bütçelerinin bunu kaldıramayacağı ve devletçe okulların desteklenmesi yönündedir. Oysa ilkokullarda çalışan okul öncesi öğretmenleri böyle bir endişe duymamaktadır.

Bağımsız anaokulu yöneticileri ise bu konuda öğretmenleriyle tamamen aynı görüşlere sahiptirler.

4.4.4. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Etkisi

Bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemiyle ilgili temel çıkarımları okula başlama yaşının düşmesi ve bunun anaokullarının mevcutlarına olan etkisidir. Öğretmenler okula başlama yaşının geriye çekilmesiyle birlikte anaokuluna gelmesi gereken çocukların ilkokula gittiğini, bu durumun da okullardaki mevcudu düşürdüğünü belirtmektedirler. Ayrıca okula başlama yaşının küçülmesinin bir başka etkisi de anaokuluna gelen çocukların küçük yaşta olması nedeniyle eğitimin daha çok öz bakıma kaydığı yönündedir. Aşağıdaki tabloda tüm öğretmen görüşleri kategorize edilmiştir.

Tablo 4.43. 4+4+4 Eğitim Modelinin Okul Öncesi Eğitime Olan Etkisiyle İlgili Görüşler

Temalar	Yönetici görüşleri	F
4+4+4 eğitim modelinin okul mevcuduna etkisi	Okul öncesi çağındaki çocuklar ilkokula başladıkları için okul mevcutları düştü Yaş küçüldüğü için mevcut arttı	5 1
4+4+4 eğitim modelinin eğitime etkisi	Yaşların karma olması sınıf dengesini bozdu Okula başlama yaşı küçüldü Yaşın küçülmesiyle birlikte eğitim öz bakıma yöneldi	4 10 5
4+4+4 eğitim modelinin okul ilgisine etkisi	Veli ilgisi arttı	4
4+4+4 eğitim modelinin çocuğa etkisi	İlkokul eğitimi için kalite düştü Okul kaygısı oluştu	3 1

4+4+4 eğitim sistemiyle alakalı olarak öğretmenlerin çoğu olumsuz bir görüşe sahiptir. Öncelikle çocukların okula başlama yaşlarının küçülmesinin okul mevcutlarını azalttığını belirtmektedirler. AÖK3, AÖK7 ve AÖE1 bu konuda görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Bu sistemle birlikte okullarda çocuk sayısı düştü, çünkü bize gelmesi gereken çocuk ilkokula gitti. Okullarda sınıflarındaki yaş dengesi bozuldu, çok küçükler ve büyükler aynı sınıfta olunca eğitimin verimini düşürdü. Yaş küçülünce çocuklarda okul kaygısı oluştu, eğitim kalitesizleşti. (AÖK3)

Mevcut ilkokullara kaydı. 6 yaşta ana okul yerine çocuk ilkokula gitti. Anaokullarındaki yaş 36 aya düştü, eğitim öz bakıma yönelik oldu. Okul imkânları da bu duruma müsait değildi. Ancak yaşın 36 aya düşmesiyle birlikte ailelere okullar maddi olarak daha cazip geldiği için okul öncesini tercih etmeye başladılar, bu yaşta özele gidenler devlete kaydı. (AÖK7)

Bence bu sistem bizi olumsuz etkiledi. Yaşın küçülmesi konusunda öğretmenin uzmanlık alanı tam değildi. Ayrıca küçük çocuklar okulu çok tercih etmezken bize gelecek çocuk da ilkokula gittiği için öğrenci sayısı düştü. İlkokulda da yaşın küçülmesiyle birlikte ilkokulun da seviyesi düştü. (AÖE1)

AÖK4, AÖK9 ve AÖK6'nın bu eğitim sistemiyle alakalı olarak bir diğer olumsuz görüşleri ise sınıflarda yaş gruplarının karma olmasıyla birlikte, eğitim açısından sınıf dengesinin bozulduğu yönündedir. Onlara göre:

Yaşın küçülmesi sınıfların dengesini bozdu. Hem bizde hem ilkokulda. Bu yüzden çocuk ilkokula temelsiz gidiyor. Ancak küçük yaşta ilkokula gitmesinin tek olumlu yanı veli ilgisini

biraz artırdı. Çünkü veli ilkokula başlamadan önce eğitim alması için artık çocuğunu anaokuluna göndermeye başladı. (AÖK4)

Bağımsız anaokulu olduğumuz için okul mevcudumuz bu durumdan çok etkilenmedi bence bu sistem daha çok ilkokulun kalitesini bozdu. Fakat yaşın küçülmesi bizde de eğitimi daha çok öz bakıma çevirdi. Ayrıca yaş gruplarının karışık olması sınıf dengesi için dezavantaj yarattı. Yaş küçülünce velilerde ekstra bir ilgi ya da bilinçlenme görmedik. (AÖK9)

Bu sistem okula başlama yaşını düşürdü. Çocuklar hazır olmadan birinci sınıfa başladı. 1'in de kalitesi düştü. Bağımsız anaokulları için yaş grupları bölündü ama anasınıflarında bu sorun yarattı, sınıflar bölünemedi, denge bozuldu. Ancak yaş küçülünce veli ilgisi arttı. 36 ayda anaokuluna başlatırken ve ilkokula başlarken anasınıfı öğretmeninin fikrini daha çok sorara oldular. (AÖK6)

4+4+4 eğitim sistemiyle alakalı olarak AÖK5 ve AÖK8'in olumlu gördüğü nokta veli ilgisinin eskisine nazaran arttığı yönündedir. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler.

Çocukların ilkokula gitmesi küçük yaşta mevcutları düşürdü. Yaşın küçüldü ama okulların niteliği buna uygun değil. Ancak yaşın küçülmesi velinin ilgisini artırdı, okul öncesine olan ilgi arttı. Çocuk ilkokula başlarken öğretmene daha çok danışıyorlar. (AÖK5)

Çocuklar 1. Sınıfa başladığı için çocuk sayısı azaldı. Yaşın küçülmesi anaokullarındaki eğitimi öz bakıma çevirdi. Ancak yaşın küçülmesi ailenin okul öncesine ilgisini artırdı. Aile artık okul öncesinin gerekliliğini anladı. (AÖK8)

4+4+4 eğitim sisteminin okul öncesi eğitime etkisi söz konusu olduğunda bağımsız anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenler hemfikirdirler. Ancak ilkokuldaki öğretmenler bu sistemle birlikte yaşın küçülmesinin etkisiyle mevcutların bozulmasından ve sınıf gruplarının karma olmasından ötürü sınıf dengesinin bozulmasından daha çok etkilendiklerini ifade etmektedirler.

Bağımsız anaokulu yöneticileri ise kurumlarındaki öğretmenlerle aynı görüşleri paylaşmaktadırlar.

4.4.5. Okul Öncesi Eğitimle Alakalı Hizmet İçi Eğitim Görüşleri

Bağımsız anaokullarında çalışan okulöncesi öğretmenlerinin çoğu alanlarıyla alakalı olarak bir eğitime katılmışlardır. Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin eğitime katılma durumu gösterilmiştir.

Tablo 4.44. Okul Öncesi Eğitimle İlgili Hizmet İçi Eğitim Seminerleri

Tema	Öğretmen görüşleri	F
Hizmet içi eğitim	Drama	4
	Orf Müzik eğitimi	3
	Ekolojik okuryazarlık	2
	Farklı okul öncesi eğitim yaklaşımları	2
	İş güvenliği	2
	Stratejik planlama ve kalite yönetimi	2
	Diğerleri...	5
	Hiçbir şeye katılmadım	1

Anaokulunda çalışan öğretmenler daha çok drama ve orf müzik eğitimlerine katılmışlardır. Daha sonra ilgi alanlarına göre farklı türdeki eğitimlere katılan öğretmenler mevcuttur. Eğitim alan öğretmenlerden bazıları kendini şöyle ifade etmişlerdir:

Okul öncesi eğitimde farklı yaklaşımlar seminerine katılmıştım. Orf ve dramaya da gitmiştim. En son da iletişimle ilgili bir eğitime gittim. (AÖK2)

High scoope yaklaşımıyla alakalı bir eğitim görmüştüm. Sonra sağlıklı beslenme, ilk yardım, iş güvenliği gibi hizmet içi eğitimlere de gittim. Bir de iyi öğretmen olma diye bir seminere de katılmıştım. (AÖK3)

Özel yetenekler diye bir eğitim seminerine gitmiştim. Diksiyon ve benzeri hizmet içi eğitimleri de aldım. Ayrıca alanla alakalı olarak anne baba eğitimine de gittim. (AÖK9)

Ekolojik okuryazarlık, stratejik plan hazırlama, yaratıcı drama ile ilgili eğitimler aldım. Daha bir sürü şey de var ama hatırlamıyorum. (AÖK4)

AÖK6 ise bu eğitimler dışında okul bünyesinde yönetici ve öğretmenler olarak yaptıkları düzenli toplantıları da eğitici bulduğunu belirtmiş ve şöyle söylemiştir:

Şimdiye kadar katıldığım hizmet içi eğitimler; program geliştirme, ekolojik okuryazarlık, iş güvenliği, kalite yönetimi üzerine. Ama bunların dışında zaten okulumuzda 2 haftada bir eğitim toplantıları yapıyoruz. O da çok faydalı oluyor. (AÖK6)

AÖK8 ise 2013 yılında güncellenen okul öncesi eğitim programının mecburi olan hizmet içi eğitimi dışında başka bir eğitime katılmadığını şu şekilde belirtmiştir:

Yeni program dışında başka bir şeye katılmadım. (AÖK8)

AÖK5 de hiçbir eğitime katılmadığını ve bunun katılmama nedenini şöyle ifade etmiştir:

Meslekte yeniyim. Bu yüzden henüz bir eğitime katılmadım. Daha önce aldığım sertifikaları da hatırlamıyorum. (AÖK5)

İlkokulların anasınıflarında çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitimle alakalı olarak katılımlarına bakılacak olursak en çok alınan hizmet içi eğitim güncellenen okul öncesi

programının eğitimi olmuştur. Hizmet içi eğitimlere katılım sayısı ve eğitim çeşitliliği açısından bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenler daha aktiftirler. Yine aynı şekilde anaokulu yöneticileri de bu konu da aktiftirler. Çalışmaya katılan bağımsız anaokulu yöneticilerinin tamamı en az bir eğitime katılmışlardır, hiçbir eğitime katılmadım diyen yönetici yoktur.

4.4.6. 2013'te Güncellenen Eğitim Okul Öncesi Eğitim Programı

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler okul öncesi eğitim programı hakkında olumlu ve olumsuz yönde fikir beyan etmişlerdir. Ancak çoğu öğretmenin ortak görüşü programda yer alan merkezler fikrinin sınıfların fiziki yapısıyla uyuşmamasıdır. Aşağıda tüm görüşler tablolştırılmıştır:

Tablo 4.45. 2013'te Güncellenen Eğitim Programı Hakkında Bağımsız Anaokulu Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Evrak yükünü artırdı	5
Çocuk merkezlidir	4
Öğretmen aktif gözlemci konumdadır	2
Merkezler oluşturulması sınıfların koşullarına uymuyor	7
Program kullanışlı değil, uygulamada boşluk yaratıyor	3
Uygulamada sınıf koşullarına göre öğretmene esneklik tanıyor	2
Programın niteliği değil öğretmenin niteliği önemlidir	3

Öğretmenler, programın esnek yapıda ve çocuk merkezli oluşunu olumlu bir özellik olarak görürken, aksine merkezler fikrinin sınıflarda uygulanamadığını ve öğretmenin evrak yükünün arttığını da belirtmişlerdir. AÖK1, AÖK8 ve AÖE1 bu hususta görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Merkezler planlı bir öğrenme yaşıyor çocuğa, ama sınıfın imkânsızlığı yüzünden yapılamadı. Öğretmenin evrak yükü arttı, her etkinliğin planını ayrı yazmak kâğıt israfı doğurdu. Ancak planların değerlendirme kısmında sorular olması çok iyi. Çocuk merkezli olması, öğretmenin aktif gözlemci olması da iyi. Sınıfın fiziksel koşullarının uymaması yüzünden, programı çok uygulayamıyoruz. (AÖE1)

Merkezleri öğrenme açısından, bilişsel eğitim açısından olumlu buluyorum. Programın esnek oluşu ve çocuk merkezli oluşu da iyi ancak program boş. Gözlem formları, etkinlik planları, günlük ve aylık planlar, evrak yükünü artırdı. (AÖK8)

Programın öğretmene ve öğrenciye esneklik sağlaması güzel, çocuğun yaratıcılığını artırıyor ancak etkinlik planları ve aylık planlar hem kırtasiye yükünü artırıyor hem de uygulamada boşluk yaratıyor. (AÖK1)

AÖK4, AÖK5 ve AÖK6 program hakkında görüş bildirmişlerdir ancak sınıfta uygulanan programın değil, programın uygulayıcısı olan öğretmenin daha önemli olduğunun altını çizmişlerdir. Görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Etkinlik planı olması daha kullanışlı olmuş. Merkezleri oluşturmak için fiziksel altyapı yetersiz. Zaten programın değişmesi sorun değil, her şey öğretmene bağlı. (AÖK4)

Programla birlikte evrak yükünün çok olması öğretmenin zamanını alıyor. Eğitim setlerinin kullanılmaması da öğretmen için kötü bir uygulama. Merkezler sınıf yapısına uymuyor. Program boş. Her şey öğretmene bağlı. Çocuk merkezli oluşu da öğretmene bağlı. (AÖK5)

Programda yer alan kazanımlar çocuklar için hafif kalıyor. Günlük akış oluşturmak tamamen evrak yükü. Zaten ev ziyaretleri bulunduğum bölge için gereksiz olur. Merkezler fikri de her sınıfa uygun değil. Her zaman program değil, öğretmenin vasfı önemli. (AÖK6)

AÖK7 ise diğer öğretmenlerin tam aksi yönde düşünerek programın öğretmene esneklik tanımadığını şöyle ifade etmiştir:

Merkezler fikri saçma, çocuk özgürce istediği yerde oynamalı bence. Planlar is gereksiz fazla. Öğretmenin gününü kendi planlaması daha iyi. Programdaki planlama çok boş. (AÖK7)

2013 yılında güncellenen program hakkında hem ilkokulların anasınıflarında hem de hem de bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenler ortak görüşlere sahiptirler. İki grup öğretmen de programın, çocuk merkezli olduğunu, öğretmene esneklik tanıdığını ancak evrak yükünü artırdığını ve merkezleri uygulamasını sınıflarında yapamadıklarını belirtmişlerdir. Anaokulunda çalışan öğretmenler programı uygulama açısından boş bulurken, ilkokulda çalışan öğretmenlerde bu görüşe paralel olarak programın boşluğunun eğitim açısından veliyi tatmin etmediğini söylemişlerdir.

İlkokullarda çalışan öğretmenlerin aksine bağımsız anaokulu yönetici ve öğretmenlerinin ortak görüşü ise programın değil öğretmenin niteliğinin önemli olduğu yönündedir.

4.4.7.Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziki Koşullar Fiziki Koşullar

Anaokulunda çalışan öğretmenler kurumlarındaki fiziki koşullar söz konusu olduğunda çeşitli beklentiler içindedirler. Çoğunluk olarak ortak görüşleri; okul öncesi kurumunun müstakil ve bağımsız olması, uygulama bahçesine, oyun parkına ve farklı atölyelere sahip olması, kurumda mutlaka yardımcı personelin bulunması ile sınıfların çokça ve çeşitli materyallerle donatılması yönündedir. Aşağıda tüm görüşler tablolaştırılmıştır:

Tablo 4.46. Ana Sınıflarındaki Fiziki Koşullar Hakkında Bağımsız Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Müstakil ve bağımsız anaokulu olsun	9
Pedagojik eğitimi olan yardımcı personel olmalı	8
Uygulama bahçesi olsun	8
Farklı uzmanlık alanlarında uygulama atölyeleri olmalı	8
Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun	7
Kullanılan materyaller bol ve çeşitli olsun	7
Sınıflar geniş olsun	6
Evcil hayvan yetiştirilebilecek alan olsun	5
Sınıflar 12-15 kişi olsun	5
Kum havuzu olmalı	5
Teknolojik donanım olmalı	3
Depo olmalı	3
Kullanılan materyaller ahşap ve organik olmalıdır	2
Yemekhane olmalı	2
Okul içinde trafik alanı olmalı	1

Tablo 4.46'ya göre öğretmenler genellikle bu konuda ortak görüşlere sahiptirler. Bu görüşleri özetler nitelikteki AÖK3 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedir:

Okuldaki materyaller ahşap ve organik olmalı hem de çocuğun boyunda olmalı. Okulda geniş koridorlar ve her konuda hazırlanmış panolar olmalı. Teknolojik donanıma sahip olmalı. Sınıflar geniş ve aydınlık olmalı, duvarları da açık renk olsun. Mutlaka bağımsız bir bahçesi olsun ve burada da tırmanma, zıplama gibi tüm bahçe oyuncakları olsun. Okulun ayrı bir yemekhanesi ve sahnesi olmalı, tuvaletler kapılı değil, bölmeli olsun. Çocukların bireysel kullanabilecekleri ayrı birer dolapları bulunsun. Mutlaka eğitilmiş yardımcı personel olsun. (AKÖ3)

AÖE1 bir okul öncesi kurumunun fiziki şartları söz konusu olduğunda diğer öğretmenlere göre okulun yapısı için farklı bir görüşe sahiptir. Ona göre:

Okul doğanın içinde olmalı, doğayla bütünleşmeli. Okuldaki tüm materyaller ahşap ve organik olmalı. Okulda duvarlar olmamalı. Çocuklar yaş gruplarına ayrılmamalı, akran eğitimi olmalı. Ortamlar doğal olmalı, çocuklar deneyerek öğrenmeli. Teknolojik donanım olmalı. Öğretmenlere etkinliklere göre farklılaşmalı. Kız meslek çıkışlı yardımcı personel olmalı. Okul bağımsız olmalı. (AÖE1)

AÖK9, AÖK7 ve AÖK5 çocukların farklı etkinlikler yapabilecekleri atölyeler olmasını arzu etmektedirler ancak bu atölyelerde farklı öğretmenlerin ders vermesini istememektedirler. Görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öncelikle okul tek katlı, müstakil ve sınıfların bahçeye açılacağı şekilde yapılmalı, bağımsız olmalı. Sınıf da en fazla 15 kişilik, yerler parke, ayrı bir dinlenme alanı mevcut, materyaller antibakteriyel ve çeşitli olacak şekilde donatılmalı. Bahçede trafik pisti, hobi bahçesi, minderler olmalı. Okulun kendi deposu, salonu, hayvan yetiştirme alanı olsun. Çocukların farklı atölyeleri olsun ama dışarıdan öğretmen gelmesine karşıyım. Çocuk iletişimi açısından okul öncesi öğretmeni gelmeli. (AÖK9)

Sınıflar geniş olmalı ve tüm merkezler yer almalı. Okulun mutfak, tuvaletler gibi fiziki koşulları tam olmalı. Materyaller bolca ve çeşitli olmalı. Sınıf sayısı 15'i geçmemeli. Sınıfların mutlaka eğitilmiş yardımcı personeli olmalı. Yerler de parke ya da halı kaplama olabilir. Bahçede kum havuzu, motor gelişimi destekleyecek oyuncaklar, botanik alanı, hayvan yetiştirme alanı olmalı bence. Zaten okullar müstakil ve bağımsız olsun. Çocukların ilgi alanlarına göre sanat atölyeleri, oyun odası, farklı atölyeler olsun ama bunlara dışarıdan hoca gelmesin.”. sınıfın kendi öğretmeni yeterlidir. (AÖK5)

Bence anaokulları kampüs sistemi olsun. Mesela bahçede bir fen laboratuvarı, uygulama alanı, hayvanat bahçesi, botanik alanı, kum havuzu olsun. Okulda kil atölyesi, müzik odası, farklı sanat atölyeleri bulunsun. Ama bu atölyelere dışarıdan farklı öğretmen gelmesin, okulun kendi hocası olsun. Sınıflar büyük olmalı, materyaller çeşitli ve bolca olmalı, her sınıfın yardımcı eğitilmiş personeli olmalı. Okullar müstakil ve bağımsız olmalı. (AÖK7)

AÖK4 ise bu öğretmenlerden farklı olarak çocukların farklı atölyelerde farklı öğretmenlerden ders almaları isteğini şöyle belirtmektedir:

Sınıflar geniş olsun, mobilyalar yaşa uygun olsun, materyaller çok çeşitli olsun, sınıf ta12 kişi bulunsun. Eğer çocuklar küçük yaş grubuysa okul müstakil ve bağımsız olmalı ama yaş grubu büyükse okul ilkokula da bağlı olabilir. Bahçe doğayla iç içe olmalı, ağaçlar, çiçekler, spor aletleri, tırmanma oyuncakları olsun. Yardımcı eğitilmiş personel bulunmalı

mutlaka. Sınıflarda güzel bir kütüphane de olmalı. Çocukların yeteneklerine göre farklı ders atölyeleri olmalı, bu derslerin kendi öğretmenleri olmalı. (AÖK4)

AÖK1 ve AÖK2 kurumların sahip olmasının arzu ettikleri fiziki koşulların yanı sıra sınıfların mevcutlarına da dikkat çekmişlerdir. Onlara göre sınıftaki çocuk sayısı 15'i geçmemelidir. Görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Sınıflar geniş olmalı ama yine de 15 kişiyi geçmemeli. Farklı etkinlik atölyeleri olmalı, eğitilmiş bir yardımcı personel olmalı, bahçede sadece park oyuncakları değil, uygulama alanları da olmalı. Mesela tırmanma, zıplama, hayvan bakma, bitki yetiştirme alanı, kum havuzu da olmalı. Okul kesinlikle müstakil ve bağımsız olmalı. (AÖK1)

Büyük bir sınıf olmalı, zengin materyallerle donatılmalı. Bahçenin zemini yumuşak olmalı ve bir bölüm kapalı botanik alanı ve kum havuzu olmalı. Her sınıfta eğitilmiş yardımcı personel olmalı. Okul bağımsız olmalı ve oyun alanları ayrı olmalı. Sınıflar 15 kişi olmalı. (AÖK2)

Kurumlardaki fiziki koşulların nasıl olması gerektiği yönünde anaokulunda çalışan öğretmenlerin ilkokulda çalışan meslektaşlarıyla hemfikir olmadığı nokta; okulların bağımsız ve müstakil olmalarını istemeleridir. Ayrıca anaokulundaki öğretmenler okul bünyesinde depo, yemekhane, farklı atölyeler, uygulama bahçesi, organik ve ahşap materyaller olmasını da arzu etmektedirler.

Bağımsız anaokulu yöneticileri ise kurumların fiziki şartları söz konusu olduğunda yukarıdaki tabloda yer alan tüm görüşlerde kurumlarındaki öğretmenlerle hemfikirdirler.

4.4.8. Okul Bütçesi

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler, çalıştıkları kurumların bütçesinin aida-
çocuk kulübü ücretleri ve bağışlardan oluştuğunu söylemektedirler. Öğretmenler bütçenin yetersiz olduğunu da belirtmişlerdir. Bu husustaki görüşlerini şöyle paylaşmışlardır:

Aidatlar, kulüp ücreti ve bağışlarla bütçe oluşuyor. Ama giderler fazla bu yüzden bütçe yetersiz kalıyor. (AÖE1)

Okul aidatları ve bağışlarla bütçe oluşuyor. Bütçe daha fazla olursa daha çok şey yapılabilir. İhtiyaçlarımız için yeterli gelmiyor. (AÖK3)

Aidat, kulüp ücreti, bağışlarla bütçe oluşuyor. Personel ve temizlik masrafları için kullanılıyor. Daha çok paramız olsa daha güzel şeyler yaparız. (AÖK5)

Bütçeyi aida- kulüp ve bağışlar oluşturuyor. Çalışanlar ve okul giderlerine harcıyor. Sadece aida- hiçbir şeye yetmiyor. Onun için bazı masrafları veliden alıyoruz. (AÖK6)

Aidat topluyoruz. Bağışlar geliyor. Bütçe yetmiyor ama. Daha çok para gelirse daha güzel şeyler olur. (AÖK7)

Bütçe aidatlarla oluşuyor ancak yetmiyor. (AÖK1)

Aidat topluyoruz. Bütçe çok yetersiz, ihtiyaçlara yetmiyor. (AÖK4)

Tüm bu öğretmenlerin aksine AÖK9 okul bütçesinin yeterli geldiğini şu cümleyle ifade etmiştir:

Aidat ve bağışlar geliyor. Bütçe yetiyor bize. (AÖK9)

İlkokulda çalışan okul öncesi öğretmenleri ve anaokulunda çalışan öğretmenler bütçenin yetersizliği hakkında ortak görüşe sahiptir. Anaokulu yöneticileri de kurumlarındaki öğretmenler gibi okul bütçesinin yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

4.4.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul İçinde Karar Alma Süreçlerine Katılımı

Bağımsız anaokullarında görev yapan ve çalışmaya katılan 10 öğretmenden dokuzu yönetici ve öğretmenler olarak toplantı yapıp hep birlikte karar aldıklarını söylemişlerdir.

Birlikte karar aldıklarını ifade eden öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

Birlikte karar alıyoruz. Notlar aracılığıyla görüşlerimizi yazıyoruz. Rutin toplantılar yapıyoruz. (AÖK4)

Birlikte karar alıyoruz. Düzenli toplantı yapıyoruz. Her şeye konuşup kara veriyoruz. (AÖK5)

Tüm kararları toplantı yaparak beraber veriyoruz. Komisyonlar kuruyoruz. (AÖK7)

Toplantı yapıp fikirlerimiz söylüyoruz. Tüm kararları birlikte alıyoruz. (AÖK8)

Kararları birlikte alıyoruz ama ilkokulda çalıştığım dönemde hiçbir şeyden haberimiz olmuyordu. (AÖK6)

Kararları birlikte alıyoruz. Toplantılar yapıyoruz, bireysel fikirlerimizi paylaşıyoruz, beraberce karar alıyoruz. (AÖK9)

Toplantılar yaparak kuralları hep birlikte alıyoruz. (AÖK1)

AÖE1 diğer tüm öğretmenlerin aksine fikir beyan etmiş ve karar alma sürecinde fikirlerinin sorulduğunu ama uygulanmadığını söylemiştir. AÖK1 kendini şöyle ifade etmiştir:

Her zaman sürece katıldığımız söylenemez. Çünkü idare fikrimizi soruyor ama pratikte karşılığını yapmıyorlar. (AÖE1)

Karar alma süreci söz konusu olduğunda bağımsız anaokulunda ve ilkokulda çalışan öğretmenlerin görüşleri arasında önemli bir farklılık vardır. İlkokulda çalışan öğretmenler karar alma süreçlerine katılmadıklarını söylerken, anaokulunda çalışan öğretmenler tüm sürece katıldıklarını belirtmişlerdir. İlkokulda çalışan anasınıfı öğretmenleri bu duruma neden olarak okul öncesi eğitimde tenefüs ve öğle arası olmaması ve anasınıflarının ilkokuldan ayrı oluşu sebebiyle mesai saatleri içinde okuldan haberdar olamayışlarını göstermektedirler. Ayrıca öğretmenler, okul yöneticilerinin okul öncesi eğitim süreci konusunda yeterince bilgi sahibi olamayışından ötürü de karar alma süreçlerine katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Bağımsız anaokulu yöneticileri ise bu hususta öğretmenlerine paralel olarak toplantılar yaparak kararları birlikte aldıklarını söylemişlerdir.

4.4.10. Okul Öncesi Öğretmenleriyle İş Birliği Yapılan Durumlar

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler; okulla alakalı her mevzuda okul idaresiyle hep birlikte hareket ettiklerini belirtmektedirler. Bu konuda öğretmenlerin görüşlerini belirten tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.47. İlkokul Yöneticilerinin Öğretmenlerle İşbirliği Yapma Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Sınıf içi- sınıf dışı etkinliklerde işbirliği yapıyoruz	10
Sene sonu gösterilerinde işbirliği yapıyoruz	8
Alınacak materyallerde işbirliği yapıyoruz	8
Belirli gün ve haftalardaki törenlerde işbirliği yapıyoruz	3

Öğretmenler kendileriyle işbirliği yapılan hususları; sene sonu gösterileri, alınacak materyaller ve sınıf içinde ve dışındaki tüm faaliyetler olarak ifade etmişlerdir. Görüşlerini şöyle paylaşmaktadırlar:

Okulla ilgili tüm faaliyetle, alınacaklar, eğitim faaliyetleri, sosyal aktiviteler. Hepsinde işbirliği içinde çalışıyoruz. (AÖK1)

Etkinlikler, alınacaklar, gösteriler. Yani okulda her alanda bir işbirliği var. (AÖK2)

Sınıf içi-sınıf dışı etkinlikler, okul yapısıyla alakalı durumlar, veli iletişimi, gösteriler.

Bunların hepsinde beraberiz. (AÖK5)

Belirli günler, sene sonu gösterileri, aile katılım çalışmaları, sınıf içi ve sınıf dışı faaliyetler, alınacak malzemelerde işbirliği içindeyiz. (AÖK8)

Sınıf içi eğitim sosyal etkinlikler, yemek listesinin oluşturulması, materyal alımı ve organizasyonlarda işbirliği yapıyoruz. (AÖK6)

Gezi, sene sonu etkinlikleri, belirli günler, aile katılım çalışmaları, sosyal faaliyetler gibi tüm işlerde işbirliği içinde çalışıyoruz. (AÖE1)

Gösterilerde, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde, alınacak malzemelerde, sosyal faaliyetlerde yani her şeyde iş birliği içindeyiz. (AÖK9)

Okul aktiviteleri, sene sonu gösterileri, özel günlerde, törenlerde hep beraber hareket ederiz. (AÖK3)

İlkokulda çalışan öğretmenler kısmen anaokulunda çalışan meslektaşlarıyla aynı fikirdedirler. Yani belirli gün ve haftalar, alınacak materyaller ve sene sonu gösterilerinde okul yöneticilerinin kendileriyle işbirliği yaptığını belirtmektedirler. Ancak sınıf içi ve dışı eğitim faaliyetlerinde anaokullarındaki öğretmenlerin aksine kendileriyle işbirliği yapılmadığını belirtmişlerdir.

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bu konudaki fikirleri ise öğretmenleriyle birebir örtüşmektedir, görüşleri ortaktır. İki grup eğitimci de neredeyse her zaman iş birliği içinde çalıştıklarını belirtmişlerdir.

4.4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri

Mesleki gelişim konusunda anaokulunda çalışan öğretmenler genellikle okullarının tutumundan memnundurlar. Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler yöneticilerinin seminerleri duyurduğunu ve bunlara gitmeleri için destek olduğunu ayrıca okul bünyesinde de seminerler, bilgilendirme toplantıları yaptıklarını söylemişlerdir. Bu husustaki öğretmen görüşleri şöyledir:

Seminerleri duyuruyorlar hem de gönderiyorlar. Okul bu tür faaliyetlere katılmama destek oluyor. Ayrıca yüksek lisansı da destekliyor. (AKÖ9)

Mesleki gelişimimde çalıştığım okullar çok bir şey yapmadı. Ama bu okulda seminere gitmek istesem ya da yüksek lisans yapsam destek olurlar. (AKÖ8)

Okul uzman toplantılarını ve seminerleri duyuruyor. Hatta birlikte gidiyoruz. (AÖK4)

Hizmet içi eğitimleri bildiriyorlar. Kendi aramızda da seminerler, bilgilendirme toplantıları yapıyoruz. (AÖK1)

Seminerlere davet ediliyorum, bildiriyorlar. Ayrıca okula uzman da çağrıldı. (AÖK3)

Mesleki gelişim konusunda diğer öğretmenlerin aksine AÖK5 ve AÖK7 okullarının yaptığı çalışmalardan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir ve kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Hayır, gelişmem için hiçbir katkı sağlamadı. (AÖK7)

Okulun bana hiçbir katkısı olmadı. (AÖK5)

İlkokullarda bulunan anasınıfı öğretmenleri mesleki gelişimleri konusunda genellikle bir çaba sarf edilmediğini ve de yapılan çalışmaların sadece hizmet içi eğitim seminerlerinin duyurulması olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler mesleki gelişimleri için bu durumu yeterli görmemektedirler.

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin ise öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için yaptıkları çalışmalar, kurumlarındaki öğretmenlerinin fikirleriyle örtüşmektedir. Yani yöneticiler bu konuda çaba harcadıklarını ifade ederlerken öğretmenler de bu durumu onaylamışlardır.

4.4.12. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler; okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için daha çok; velilerle bireysel ve toplu görüşme, ev ziyareti ile broşür, bülten hazırlama gibi yöntemler kullanmaktadırlar. Tüm görüşler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 4.48. Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Veliyle bilgilendirme amaçlı görüşme yapıyorum	10
Seminer, bilgilendirme toplantısı yapıyoruz	8
Broşür, bilgi mektubu, bülten, pankart vb. gönderiyorum	5
Ev ziyaretlerinde bulunuyorum	5
Aile katılım çalışmaları yapıyoruz	4
Sosyal medyayı kullanarak reklam yapıyoruz	3
Sene sonu gösterileri	1
Alan taraması yapıyorum	1

Öğretmenlerin istisnasız olarak bu konuda başvurduğu ilk yöntem bireysel görüşmedir. Daha sonra ise sıkça toplu görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu konu da AÖK7, AÖE1, AÖK8, AÖK4, AÖK1 görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

Seminer çalışmaları, bireysel görüşmeler yapıyorum. Evlere gidip kadın günlerinde ziyarette bulunuyorum, onlara anlatıyorum. Toplu görüşmeler yapıyorum. El ilanı dağıtıyorum, şenlikler düzenliyoruz. (AÖK7)

Alan taramasına çıktım, bireysel görüşmeler yaptım, ailelerle görüştim. Okul olarak seminerler düzenliyoruz kendi aramızda.(AÖE1)

Aile katılımı yapıyorum. Toplu görüşme, bilgilendirme toplantısı yapıyorum. Sosyal faaliyetlere, gezilere veliyi de dâhil ediyorum. Her zaman bireysel görüşme yapıyorum. (AÖK8)

Veli görüşmesi, aile katılımı çalışmaları yapıyorum. Ev ziyaretlerinde bulunuyorum. Sık sık toplantılar düzenliyoruz.(AÖK4)

Bilgilendirme seminerleri yapıyoruz. Aile katılım çalışmaları düzenliyorum. Veli görüşmeleri yapıyorum.(AÖK1)

AÖK3, AÖK6 ve AÖK9 ise okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için artık sosyal medyayı kullandıklarını, sosyal medya üzerinden tanıtım ve reklam yaptıklarını bildirmişlerdir. Fikirlerini şu şekilde paylaşmışlardır:

Aile görüşmesi, bireysel görüşme, aile katılım çalışmaları yapıyorum. Veli toplantısı rutin yapılıyor zaten. Ayrıca sosyal medyayı da kullanıyorum. (AÖK3)

Veli görüşmesi, veli katılım çalışmaları, toplantı yapıyorum. Sosyal medyayı kullanarak ya da broşür, afiş, şenlik hazırlayarak reklam yapıyorum. Ev ziyaretinde bulunuyorum. (AÖK9)

Sosyal medya ile reklam yapıyorum. Dergi çıkarttım. Sene sonu gösterisi, şenlikler düzenliyorum. Bire bir veli görüşmeleri yapıyorum, onlara anlatıyorum. (AÖK6)

Bu konuda anasınıfı öğretmenleri ve anaokullarında çalışan öğretmenler genellikle benzer faaliyetler yapmaktadırlar. İlkokullarda çalışan anasınıfı öğretmenlerinin en çok başvurduğu yöntemler bireysel veli görüşmeleri ve ev ziyaretleridir. Anaokulu öğretmenleri ise ev ziyaretlerine çok rağbet etmemekte, bireysel görüşmelerin yanı sıra toplu görüşmeler, aile katılım çalışmaları ve reklamsal çalışmalara da ağırlık vermektedirler.

Bağımsız anaokulu yöneticilerinin ise kurumlarındaki öğretmenlerle yaptıkları çalışmalar bir farklılık arz etmemektedir. Aynı görüşleri paylaşmaktadırlar.

4.4.13.Okul Öncesi Kurumlarında Fiziki Koşullar Ve Personelin Denetimi

Anaokulunda çalışan öğretmenlerin denetim hususunda hemfikir oldukları nokta; denetimi okul yöneticisinin yapması ve gelen müfettişlerin öncelikle okul öncesi eğitim

alanına hâkim olmaları ve rehberlik amaçlı gelmelidirler. Tüm görüşler aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 4.49. Okul Öncesi Kurumlarında Personelin Fiziki Koşulların Denetimi Konusunda Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Gelen müfettişler mutlaka okul öncesi temelli olmalıdır	8
Müfettişler rehberlik amaçlı gelmelidir	7
Okul müdürü denetim yapmalı, iç denetim olmalıdır.	6
Öğretmenler birbirini denetlemelidir	1

AÖE1, AÖK3, AÖK5 ve AÖK6 denetim sürecinde dışarıdan bir denetçi gelmesi yerine idarenin ve personelin iç denetim yapmasının yeterli olacağını söylemiştir. Onlara göre:

İdareci elindeki bir şablona göre denetim yapmalı, iç denetim sağlanmalı. Müfettiş olarak gelecek olan rehberlik ve önderlik amaçlı gelmeli, okul öncesi temelli biri olmalı. Senede 2-3 kez gelmeli o zaman. (AÖE1)

Okul idaresi 15'te bir gelip sınıf düzenine, okul koşullarına bakmalıdır. Bir koordinatör ya da yine idareci ayda bir kez de ders denetimi yapmalıdır. (AÖK3)

Okul müdürü denetim yapmalıdır. Denetimler tek günlük olmalıdır ve dönem başlarında olmalıdır. Bakanlıktan gelen müfettişler ise öncelikle okul öncesi temelli olsun, rehberlik yapsın. Tüm okula, fiziki koşullara müdür sürekli bakmalı. (AÖK5)

Okul öncesini bilen biri senede bir kez rehberlik amaçlı gelsin. Zaten idare sürekli denetim yapmalı. (AÖK6)

AÖK4'e göre ise yöneticilerin okulu, öğretmenlerin de birbirini denetlemesi ve okul yönetimini denetlemesi yerinde olacaktır. Görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

Öğretmenlerin birbirini denetlemesi yeterli olur. Dönem başında kurum müdürü sınıflara gelip gözlem ve rehberlik yapsın. Öğretmenler de şablona göre idareyi denetlesin. Gelen müfettiş de mutlaka okul öncesi temelli olsun, denetim değil rehberlik yapsın, her dönem gelsin. (AÖK4)

AÖK1 ise okulların okul öncesi eğitim formatına uygun yapıldığı takdirde denetime de gerek kalmayacağını vurgulamıştır. Görüşünü şu şekilde belirtmiştir:

Okul öncesini bilen biri denetime gelmeli. Daha çok rehberlik yapmalı. Zaten okullar kalite standartlarına uygun yapılırsa bu sayede denetime çok ihtiyaç kalmaz, okul idaresinin bakması yeterli olur. (AÖK1)

AÖK9 ise müfettişlerin denetim konusunda farklı bir yöntem izlemesini söylemiştir. Ona göre;

Kesinlikle okul öncesini bilen biri olmalı. Denetim rehberlik amaçlı olmalı. Denetim sayısı da okulun tecrübesine göre değişmeli. Bir okulu hep aynı kişi denetlemeli ki değişimden haberdar olabilsin. İdari denetim için farklı biri de gelebilir. Okulun fiziki yapısını ise zaten müdür sürekli denetlemeli. Ayrıca dışarıdan gelen biri de okul koşullarına bakabilir. (AÖK9)

Okul öncesi kurumlarındaki personel ve fiziki koşulların denetimi konusunda hem ilkokulda çalışan hem de anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenleri hem fikirdir. İki grup eğitimciye göre de gelen denetimciler okul öncesi eğitim alanına hâkim olmalılar ve öncelikle rehberlik yapmalılar. Ancak anaokullarında çalışan öğretmenler denetimin okul yöneticisi tarafından iç denetim şeklinde yapılmasını arzu etmektedirler.

Bağımsız anaokulu yöneticileri de öğretmenlerle denetim hususunda aynı fikirleri paylaşmaktadır. Fakat öğretmenlerle hemfikir olmadığı tek nokta denetimcilerin rehberliğin yanı sıra denetim de yapmalarını arzu etmeleridir.

4.4.14. Okul Öncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenler okul ve aile arasında işbirliğini sağlama konusunda en çok aile katılımı, toplantı, bireysel görüşme ve sosyal etkinlikler yapmaktadırlar. Bu durum aşağıdaki tabloda kategorize edilmiştir.

Tablo 4.50. Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği Konusunda Bağımsız Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri

Görüşler	Frekans(f)
Aile katılımı çalışmaları yapıyorum	10
Veli toplantısı yapıyorum	9
Bireysel görüşme yapıyorum	8
Sosyal etkinlikler düzenliyorum	7
Seminerler düzenliyorum	3
Sosyal medyayı kullanıyorum	3
Bilgi mektubu, iletişim defteri kullanıyorum	2
Ev ziyaretinde bulunuyorum	1

Tablo 4.50’de yer alan tüm çalışmalarla alakalı olarak öğretmen görüşleri şöyledir:

Toplantı, seminerler düzenliyorum. Veliyle birebir görüşüyorum. Gezi, piknik gibi sosyal faaliyetlere veliyi de davet ediyorum. Sınıf içi etkinliklere çağırıyorum. (AÖE1)

Veli katılımı çalışmaları yapıyorum. Bireysel ve toplu olarak ailelerle görüşüyorum. Sosyal medyayı aktif olarak kullanıyorum, artık velilerle böyle sürekli iletişim halindeyiz. Sınıf içi-sınıf dışı etkinliklerde veliden yardım alıyorum. Okulla alakalı olarak bilgi mektubu da gönderiyorum sürekli. (AÖK4)

Projeler yapıyorum, aile katılımına davet ediyorum. Sınıf içi-sınıf dışı tüm faaliyetlerde onlar da var. Ev ziyaretlerine de gidiyorum. Geziler, sosyal faaliyetler yapıyoruz birlikte. (AÖK7)

Aile katılım çalışmaları yapıyorum. Bireysel görüşmeler ve toplantılar düzenliyorum. İletişim defteri kullanıyoruz karşılıklı olarak. (AÖK3)

Bir iletişim ağı oluşturduk, sürekli görüşüyoruz. Toplantılar mecburi bir uygulama zaten. Sanat geceleri, sosyal faaliyetler, aile katılım çalışmaları gibi etkinliklere sürekli veliyi de dâhil ediyorum. (AÖK6)

Aile katılımı çalışmaları, seminer ve toplantılar, bireysel görüşmeler. Hepsini yapıyoruz. Sosyal etkinliklere mutlaka veliyi de katıyoruz. (AÖK9)

Aile katılımına çağırıyoruz velileri. Birebir veli görüşmesi, toplantı, bireysel görüşme yapıyoruz. İletişim ağı kurduk, aktif bir şekilde kullanıyoruz. (AÖK2)

Okul- aile işbirliğini sağlama konusunda ilkokulların anasınıfında ve de anaokullarında çalışan öğretmenler aynı yöntemlere başvurmaktadırlar. Öğretmenler; toplantı, bireysel görüşme ve de aile katılım çalışmaları yapmaktadırlar.

Bağımsız anaokulu yöneticileri de bu yöntemleri izlemektedirler. Ancak ilkokulda çalışan öğretmenlerden tek fark olarak hem anaokulu öğretmenleri hem de yöneticileri sosyal etkinlikler ve de seminerler düzenlemektedirler.

4.4.15.Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Eğitimden Beklentiler

Bağımsız anaokulunda çalışan öğretmenlerin kurumlarındaki okul öncesi eğitimden beklentileri söz konusu olduğunda hemfikir oldukları görüşler; okul öncesi eğitimin öncelikle veli eğitimi de vermesi, çocuklara sosyal- iletişim becerileri kazandırması ve okulların fiziki koşullarını iyileştirmesi gerektiğidir. Bu husustaki tüm görüşler aşağıda tablolatırılmıştır:

Tablo 4.51. Anaokulunda Çalışan Öğretmenlerin Buldukları Kurumdaki Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri

Görüşler	Frekans(f)
Veli eğitimi versin	7
Sosyal iletişim becerilerini geliştirsın	5
Okulun fiziki koşullarını iyileştirsın	4
İlkokula hazırlasın	2
Öz bakım becerileri kazandırsın	2
Çocuğa özgüven kazandırsın	2
Akademik altyapı oluştursun	1
Çocuğun bedensel gelişimini desteklesin	1
Çocukta hazır bulunuşluk oluştursun	1
Okul kurallarını öğretsin	1
Çocuğun potansiyelini ortaya çıkarsın	1

Öğretmenler; okul öncesi eğitim döneminde, kurumlarında bulunan çocukların; sosyal iletişim becerilerinin geliştirilmesi beklentisi içindedirler. Bu görüşü paylaşan AÖK9 özellikle günümüz çocukları için şu noktanın da önemini vurgulamaktadır:

Okul öncesinde; önce veli eğitimi yapmalı, veliyi bilinçlendirmeliyiz. Okul, çocuklar için günümüzde teknoloji bağımlılığını azaltsın, iyi ve düzgün iletişim kurmayı öğretsin. (AÖK9)

AÖK5 ve AÖE1 ise çocukların bu dönemde ilkokula hazırlık için gerekli becerileri kazanmaları gerektiğini söylemişlerdir. Buna göre;

Okul bu dönemde veliye okul öncesinin önemini öğretmeli. Velinin bilinçlenmesi gerekli. Çocuğu ilkokula hazırlamalı. Bu yüzden öz bakım öğretmeli, özgüven vermeli anaokulu. İletişim becerileri kazandırmalı. (AÖK5)

Ana okul önce ilkokula hazırlamalı. Bu yüzden sınıf kurallarını, toplum kurallarını öğretmeli. Özgüvenli, iletişimi iyi çocuklar yetiştirmeli ki hazır olsunlar. (AÖE1)

Okul öncesi eğitim döneminde öğretmenlerin iki öneli beklentisi de veli eğitiminin sağlanması ve kurumların fiziki şartlarını iyileştirilmesidir. AÖK6 ve AÖK2'nin bu husustaki görüşler şöyledir:

Okulun fiziki koşulları iyileşsin. Projeler gerçekleştirilebilir, velilere okul öncesinde eğitim verilebilir. Ayrıca çocukların bu dönemde okullarda bedensel gelişimleri de desteklenmeli. (AÖK6)

Bu dönemde çocukların var olan ilgileri geliştirilmeli, potansiyelleri ortaya çıkarılmalı. Çocuk sosyalleşmeli. Fiziki yapı, özellikle bahçe eğitim için kullanılabilir hale getirilmeli. Velinin, bu dönemde okul öncesi eğitim hakkında eğitilmesi de çok önemli. (AÖK2)

AÖK8 ve AÖK3'ün çalıştıkları kurumdan beklentisi ise "okul öncesi öğretmenlerinin eğitim kalitelerini iyileştirmesi" yönündedir. Görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

Öğretmenlerin eğitimi iyi olmalı. Öğretmenler uzmanlaşmalı. Mesleki yeterliliklerini kazanmış olmalı. (AÖK8)

Öğretmen denetimi çok olmalı. Öğretmen sınıfta daha aktif davranmalı, çocuğu merkeze koymalı. Okulların fiziki şartları da iyileştirilmeli. (AÖK3)

Öğretmenlerin çalıştıkları kurumlardan okul öncesi eğitim konusundaki beklentileri söz konusu olduğunda, hem ilkokulda hem de anaokulunda çalışan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin beklentileri ortaktır. Bunlar; okul öncesi eğitimin öncelikle veli eğitimi de verilmesi, çocuklara sosyal- iletişim becerileri kazandırılması ve okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesi yönündedir.

Bağımsız anaokulu yöneticileri de kurumlarındaki öğretmenlerle aynı görüşleri paylaşmaktadır.

BÖLÜM 5

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre varılan yargılar yer almaktadır.

Yapılan araştırmada oluşturulan görüşme formuna dayalı olarak ilkokul yöneticileri ve ilkokullarda çalışan anasınıfı öğretmenleri ile bağımsız anaokulu yöneticileri ve bu okullarda çalışan anasınıfı öğretmenlerinin okul öncesi eğitimle alakalı yönetimsel sorunlar hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

Okul öncesi eğitimle alakalı olarak karşılaşılan yönetimsel sorunlar; genel hizmetler; iş gören hizmetleri, eğitim programı, öğrenci hizmetleri, bütçe hizmetlerini ve denetimi de kapsayan eğitim yönetimi işlevleri açısından ele alınmıştır.

İlkokul yöneticileri ve ilkokullarda çalışan anasınıfı öğretmenleri ile bağımsız anaokulu yöneticileri ve bu okullarda çalışan anasınıfı öğretmenlerinin okul öncesi eğitimle alakalı olarak karşılaşılan yönetimsel sorunlar kapsamında hazırlanan 15 soruya verdikleri ortak cevaplar aşağıda tablolaştırılmıştır:

Tablo 5.1. Görüşme Formu İle Elde Edilen Sonuçlar

SORULAR	İLKOKUL		ANAOKUL	
	YÖNETİCİ	ÖĞRETMEN	YÖNETİCİ	ÖĞRETMEN
1.Okul Öncesi Eğitimin Amacı	-Gelişim alanlarını desteklemek -İlkokula hazırlamak -Toplu yaşam becerisi kazandırmak	-Gelişim alanlarını desteklemek -İlkokula hazırlamak -Toplu yaşam becerisi kazandırmak	-Gelişim alanlarını desteklemek -İlkokula hazırlamak -Kişilik gelişimini desteklemek	-Gelişim alanlarını desteklemek -İlkokula hazırlamak -Kişilik gelişimini desteklemek
2. Okul Öncesi Eğitimin Önemi	-İlkokula hazırlamak -Toplu yaşam becerisi kazandırmak -Gelişim	İlkokula hazırlamak -Toplu yaşam becerisi kazandırmak -Gelişim alanlarını	Hazır bulunuşluk oluşturur -Gelişim için kritik dönem -Değerler eğitiminin	-Hazır bulunuşluk oluşturur -Gelişim için kritik dönem -Değerler

	alanlarını desteklemek	desteklemek	öğretimini sağlamak	eğitiminin öğretimini sağlamak
3. Okul Öncesi Eğitimin Zorunlu Olması	-Zorunlu olmalı -Olmama nedeni fiziki altyapının yetersizliği	-Zorunlu olmalı -Olmama nedeni fiziki altyapının yetersizliği	-Zorunlu olmalı -Olmama nedeni yanlış eğitim politikaları	-Zorunlu olmalı -Olmama nedeni yanlış eğitim politikaları
4. 4+4+4 Eğitim Sisteminin Okul Öncesi Eğitime Etkisi	-Okula başlama yaşı küçüldü -Sınıfların yaş dengesi bozuldu -Veli ilgisi arttı - İlkokulun eğitim kalitesi düştü - Okul mevcudu azaldı	-Okula başlama yaşı küçüldü -Sınıfların yaş dengesi bozuldu -Veli ilgisi arttı - İlkokulun eğitim kalitesi düştü - Okul mevcudu azaldı	-Okula başlama yaşı küçüldü -Sınıfların yaş dengesi bozuldu -Veli ilgisi arttı - İlkokulun eğitim kalitesi düştü - Okul mevcudu azaldı	-Okula başlama yaşı küçüldü -Sınıfların yaş dengesi bozuldu -Veli ilgisi arttı - İlkokulun eğitim kalitesi düştü -Okul mevcudu azaldı
5. Alınan hizmet içi eğitimler	-Hiçbir eğitime katılmayan 9 kişidir.	-Hiçbir eğitime katılmayan 3 kişidir. -Çoğunluk güncellenen okul öncesi eğitim programı seminerini almıştır.	-Herkes en az bir eğitime katılmıştır. -Çoğunluk drama eğitimi almıştır.	- Hiçbir eğitime katılmayan 1 kişidir. -Çoğunluk drama ve Orf müzik eğitimi almıştır
6. 2013'te güncellenen yeni eğitim programı	-Yönetici program hakkında bilgi sahibi değildir. -Çocuk merkezlidir	-Öğretmen program hakkında bilgi sahibi değildir. -Çocuk merkezlidir -Evrak yükü arttı -Merkezler fikri sınıfla uyuşmadı	-Yönetici program hakkında bilgi sahibi değildir. -Çocuk merkezlidir -Evrak yükü arttı -Merkezler fikri sınıfla uyuşmadı	-Tüm öğretmenler program hakkında bilgi sahibidir. -Çocuk merkezlidir -Evrak yükü arttı - Merkezler fikri sınıfla uyuşmadı
7. Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziki koşullar	-Eğitimli personel olmalı -Kum havuzu olsun - Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun - Müstakil ve bağımsız olsun	-Eğitimli personel olmalı - Kum havuzu olsun -Donanımlı ve geniş bir oyun parkı olsun - Sınıflar geniş olsun	-Eğitimli personel olmalı - Müstakil ve bağımsız olsun -Uygulama bahçesi ve oyun parkı olsun -Farklı uzmanlık atölyeleri olsun	-Eğitimli personel olmalı -Müstakil ve bağımsız olsun -Uygulama bahçesi ve oyun parkı olsun -Farklı uzmanlık atölyeleri olsun
8. Okul Bütçesi	-Bütçe aidatlardan oluşmaktadır -Bütçe yetersizdir	-Bütçe aidatlardan oluşmaktadır -Bütçe yetersizdir	-Bütçe aidat, veli bağıışı ve kulüp ücretlerinden oluşmaktadır -Bütçe yetersizdir	- Bütçe aidat, veli bağıışı ve kulüp ücretlerinden oluşmaktadır -Bütçe yetersizdir
9. Öğretmenlerin	-Öğretmenler	- Karar alma	-Kararları birlikte	- Kararları birlikte

karar alma süreçlerine katılımı	karar alma süreçlerine katılmazlar	süreçlerine katılmıyoruz	alırız.	alırız
10. Öğretmenlerle yapılan işbirliği durumları	- Belirli gün ve haftalardaki törenler - Sene sonu gösterileri	- Belirli gün ve haftalardaki törenler -Sene sonu gösterileri	-Okula alınacak materyaller - Belirli gün ve haftalardaki törenler -Aile katılım çalışmaları	-Okula alınacak materyaller -Okul etkinlikleri - Sene sonu gösterileri
11. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri	-Hizmet içi eğitim seminerleri duyurulmaktadır	-Mesleki gelişim için bir çalışma yapılmamaktadır.	-Tüm seminerler Duyurulmaktadır -Okul bünyesinde seminer düzenlenmektedir.	-Tüm seminerler Duyurulmaktadır -Okul bünyesinde seminer düzenlenmektedir
12.Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için yapılan çalışmalar	-Bireysel görüşme	-Bireysel görüşme -Ev ziyareti	-Bireysel görüşme - Bilgilendirme toplantıları -Aile katılım çalışmaları	-Bireysel görüşme -Bilgilendirme toplantıları - Aile katılım çalışmaları
13.Okul öncesi eğitim kurumlarında denetim	-Müfettişler okul öncesi eğitim temelli olmalı -Müfettişler rehberlik yapmalı -Okul müdürü denetim yapmalıdır	-Müfettişler okul öncesi eğitim temelli olmalı -Müfettişler rehberlik yapmalı	-Müfettişler okul öncesi eğitim temelli olmalı -Müfettişler rehberlik yapmalı -Okul müdürü öğretmenleri, müfettiş okulu denetlemeli	-Müfettişler okul öncesi eğitim temelli olmalı -Müfettişler rehberlik yapmalı - Denetimi okul müdürü yapmalı
14.Okul aile işbirliği	-Veli toplantıları	-Aile katılım çalışmaları -Bireysel görüşmesi	-Aile katılım çalışmaları -Veli toplantısı -Bireysel görüşme	-Aile katılım çalışmaları -Veli toplantısı -Bireysel görüşme
15. Okul öncesi eğitimden beklentiler	-Çocukları ilkokula hazırlasın -Çocuklara okul kurallarını öğretsin -Çocukların sosyal iletişim becerilerini geliştiresin	-Veli eğitimi sağlasın -Kurumun fiziki şartları iyileşsin -Çocukların sosyal iletişim becerilerini geliştiresin	-Veli eğitimi sağlasın -Çocukların sosyal iletişim becerilerini geliştiresin -Kurumun fiziki şartları iyileşsin	Veli eğitimi sağlasın -Çocukların sosyal iletişim becerilerini geliştiresin -Kurumun fiziki şartları iyileşsin

Tablo 5.1. Devamı

Yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bulgular açısından ve tablo 5.51’de de yer alan ortak görüşler bakımından sonuçlar şöyle maddeleştirilmiştir:

1. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması fikrine ilkokulların ve bağımsız anaokulların yönetici ve öğretmenleri olumlu yaklaşmaktadırlar. Ancak bu konuda yaşanan en büyük endişe okul öncesi eğitimin zorunlu olması durumunda ücretsiz

hale geleceği ve bu durumda okulların masrafların altından kalkamayacağı, eğitimin niteliğinin bozulacağı yönünde bir kaygı mevcuttur.

2. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemiyle alakalı olarak ortak görüşleri bu sistemle birlikte okula başlama yaşının küçüldüğü ve buna bağlı olarak da sınıftaki yaş gruplarının dengesinin karma olmasıyla birlikte sınıf dengesinin bozulduğu yönündedir.

3. Öğretmen ve yöneticilerin büyük bir kısmı okul bütçelerinin yetersizliğinden şikâyet etmektedirler. Giderler dışında kalan bütçenin eğitim için yetersiz olduğunu belirtmektedirler.

4. Okul öncesi eğitim kurumlarında olması gereken fiziki koşullar söz konusu olduğunda tüm yönetici ve öğretmenlerin altını çizdiği husus sınıflar için çocuk pedagojisi konusunda eğitimli bir yardımcı personelin bulunması gerektiğidir.

5. Okul öncesi eğitim kurumları için çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin vurguladığı diğer bir nokta da okul öncesi eğitim kurumlarının bağımsız ve müstakil olmasını istemeleridir.

6. İlkokulda çalışan okul öncesi öğretmenleri okuldaki karar alma süreçlerine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu duruma bina olarak anasınıfı bölümünün ilkokuldan ayrı olmasının ve çalışma saatleri içinde teneffüs arasının olmamasının etken olduğunu belirtmişlerdir.

7. Okul öncesi eğitimde denetim konusunda ilkokulların ve bağımsız anaokulların yönetici ve öğretmenlerin hemfikir olduğu husus denetim için gelen kişinin okul öncesi eğitim temeli olan yani okul öncesi eğitimi bilen biri olması gerektiğidir. 2. ortak düşünce ise gelen denetçinin teftiş değil rehberlik amaçlı gelmesi gerektiği yönündedir.

8. Araştırmaya katılan tüm yönetici ve öğretmenlerin kurumlarında verilen okul öncesi eğitimden öncelikli beklentileri arasındaki ortak nokta “veli eğitimi” yapılması yönündedir.

Sonuç olarak; tüm bu bulgular doğrultusunda öncelikle okul öncesi eğitim kurumları müstakil, donanımlı bir bahçeye sahip ve işleyiş olarak da bağımsız olmalıdırlar. Kurumlarda çalışan öğretmenlerin mesai saatleri düşünülürse kurum içi iletişim ve işbirliğinin sağlanması açısından çocukla iletişim konusunda eğitim görmüş yardımcı

personeller olmalıdır. Okul öncesi eğitim ilk okuldan önceki sene zorunlu olmalıdır ve özellikle kırtasiye masrafları konusunda devlet desteği sağlanmalıdır. En önemli husus ise denetimin okul yönetimince titizlikle yapılması gerektiğidir. Mutlaka alanda eğitimli olan müfettişlerin ise sene başında eğitimdeki gelişmeler konusunda öğretmenlere rehberlik yapmaları yönetici ve öğretmenler açısından aydınlatıcı olacaktır.

5.2. Tartışma

Birer eğitim örgütü olan okullarda karşımıza çıkan yönetsel, öğretimsel ya da eğitimsel sorunların çözümü için öncelikle bu sorunların ne olduğunun bilinmesi gereklidir. Sorunun ne olduğunu tanımlanmadan çözümü mümkün değildir. Karşılaşılan bu sorunlar; öğretmenlerden, öğrencilerden, bütçeden, yöneticilerin yönetim becerilerinden veya okulun fiziksel koşullarından kaynaklanabilir.

Ortaöğretim, ilköğretim ve okul öncesi eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin ya da yöneticilerin benzer ya da benzer olmayan sonuçlarla karşılaştıkları gözükmektedir.

Demirtaş, Üstüner ve Özer'in (2007) yapmış olduğu araştırmada okul türü, öğretmen, okulların fiziki yapısı, öğrenci gibi birçok etmen açısından bakıldığında anaokulları örgün eğitim sistemi içerisinde en az, genel liseler ise en çok sorun yaşayan okullar olarak gözükmektedirler. Bu araştırmadan elde edilen bulguya göre; okul yöneticileri yaşanan sıkıntılarda kendilerini bir sorun kaynağı olarak algılamamaktadırlar, bir başka deyişle yönetim becerilerini bu konuda yeterli görmektedirler. Oysa Özcan ve Şeren'in yönetim sürecinin işlevlerinden olan karar alma sürecine yönelik araştırmalarında öğretmenlerin geneli, kararlara düşük seviyelerde katıldıklarını, yüksek seviyelerde katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler öğretimsel boyuttaki kararlara yönetsel boyuttaki kararlardan daha çok katılmakta ve daha çok katılmayı istemektedirler. Yine benzer bir sonuç da yaptığım bu araştırmada ortaya çıkmıştır. İlkokullara bağlı anasınıflarında çalışan okul öncesi öğretmenleri kararlara katılım, işbirliği konularında okul yöneticilerinin kendileriyle yeterince verimli çalışmadığını belirtmişlerdir.

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, tüm eğitim sistemini etkilemektedir. Eğitim sistemindeki bu gelişmeler sebebiyle okul yönetimi giderek

daha karmaşık hale gelmiştir. Çinkır bu konuda yapmış olduğu araştırmada okul müdürlerinin yaşadıkları sorunların başlıcalarının okul bütçesi, genel hizmetlerin yönetimine ilişkin sorunlardan oluştuğu diğerlerinin ise okul dışı kaynaklı konular, personel hizmetleri ve son olarak da öğrenci hizmetleri ile ilgili yaşanan sorunlardan kaynaklandığını belirtmektedir. Benzer sonuçların ortaya çıktığı Gümüşeli (2001) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre ilköğretim okulu müdürlerinin karşılaştıkları başlıca sorunlar incelendiğinde; en önde gelen ilk dört sorununun; “maddi kaynak yetersizliği, araç-gereç ve teknoloji yetersizliği, derslik sayısındaki yetersizlik ve maaş yetersizliği” olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan okul müdürlerine göre eğitim ve öğretimin yönetimi konusunda en sık karşılaştıkları sorun “özel eğitime muhtaç öğrencilere yönelik programların yetersizliğidir. Öğrenci yönetimi alanında en sık karşılaşılan sorunun “devamsızlık”, personel yönetimi alanında en sık karşılaşılan sorunun ise “personel sayısındaki yetersizlik, bütçe ve genel hizmetlerin yönetimi alanında en sık karşılaşılan sorunun ise “bakım, onarım, güncelleme vb destek hizmetlerin yetersizliği” olduğu vurgulanmıştır

Tüm bu ilköğretim kademesindeki okullarda ortaya çıkan en temel sorun maddi sıkıntıdır. Yani okul bütçelerinin yetersizliğidir. Benzer şekilde yapılan bu çalışmada da gerek ana okullar gerek ilkokulların anasınıflarının temel sıkıntısını da bütçeden okul giderleri çıkarıldığında eğitim için gerekli payın ayrılamamasıdır.

Sarice (2006) ise araştırmasından elde ettiği bulgulara göre ilköğretim okulu müdürleri, okullarındaki fiziki durumdan, ders araç ve gereçlerinin yetersizliğinden ve de maddi yetersizlikten kaynaklanan sorunlarla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Ayrıca araştırmaya katılan müdürlerin yönetim konusundaki mesleki bilgi ve beceriler açısından yetersiz olmalarından ötürü sorunlar yaşadıkları da ortaya çıkan bir bulgudur. Aynı araştırmada müdürlerin, personel işleriyle ilgili konularda öğretmenlerden kaynaklı sorunlardan daha çok hizmetli ve memurlardan kaynaklı sorunlar yaşadığı da belirtilmiştir. Müdürlerin en çok üzerinde durduğu sorun devletin ilköğretime ayırdığı parasal kaynakların yetersiz olmasıdır. Bu sorun, velilerden toplanan katkı payları ile çözümlenmeye çalışılmaktadır. Bunun sonucunda okul yönetimleri ve veliler karşı karşıya gelmektedir. Bu araştırmada da okul bütçesinin yetersizliği dışında dikkat çeken bir diğer bulgu da müdürlerin mesleki bilgi ve beceriler açısından yetersiz oluşlarının tespitidir. Yaptığım çalışmada da ilkokul müdürlerinde benzer şekilde bir bulgu ortaya

çıkmiştir. Buna göre; ilkokul müdürleri okul öncesi eğitim konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip değillerdir bu da yönetsel açıdan sorunlar oluşturmaktadır.

Bayrak'ın 2009 yılında yatığı yüksek lisans çalışmasında okul müdürlerinin yeni ilköğretim programının uygulanması ile ilgili planlama yaparken ve bu süreçte gerekli iletişimi sağlarken, öğretmenleri güdüleme ve değerlendirmede bulunurken sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Aynı okul müdürlerinin öğretmenleri arasında gerekli görev dağılımını yapma, örgütleme ve ekip çalışması yapma konusunda önemli derecede sorun yaşamadıkları belirtilmiştir. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin çoğunun yeni ilköğretim programının uygulanması ile birlikte bu hususta müfettiş ve okul velileriyle ilgili sorunlar yaşamadıkları ancak bu program dâhilinde hizmet içi eğitime, fiziki imkânlara ve materyal teminine ilişkin çeşitli sorunlar yaşadıkları vurgulanmıştır. Yapılan bu araştırmada da okul müdürü ve okul öncesi öğretmenlerinin paylaştığı temel sıkıntılar da fiziki koşulların iyileştirilmesi gerektiğidir. Aynı şekilde önemle üzerinde durulan bir diğer husus da özellikle ilokulda görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerden yeterince faydalanamadığı ve bu konuda sorun yaşamasıdır.

Yapılan bu karşılaştırmalar sonucunda eğitimin tüm kademelerinde ortaya çıkan temel sorunun finansal olduğu ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu çalışmada da finansal kaynak sorunu hem okul öncesi eğitimin zorunlu olmasındaki hem de okul öncesi eğitime katılım oranının düşük olmasındaki başlıca neden olarak ortaya çıkmaktadır.

5.3. Öneriler

Bu çalışma Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul ili içerisindeki devlet okullarında yapılmıştır. Bu okullar; ilkokulların anasınıflarını ve bağımsız anaokullarını kapsamaktadır. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı özel kreş ve gündüz bakım evleri ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel okullar bu araştırma dâhilinde değildir. Bu sebeple araştırmacılar bu çalışmayı bu kurumlarda da tekrar edip, farklı sonuçlar elde edilebilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir. Ayrıca araştırmacılar, çalışmayı başka illerde yaparak sonuçları karşılaştırılabilirler.

Araştırmanın sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alanında hizmet veren tüm kurum ve çalışanlar için oluşturulan öneriler ise aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır:

1. Araştırmaya katılan ilkokul yöneticilerinin kimlik bilgilerine bakıldığında hepsinin mesleki branşının okul öncesi eğitim alanın dışında olduğu göze çarpmaktadır. Bu açıdan alan dışındaki yöneticilere hizmet içi eğitimlerle okul öncesi eğitimi alanında gerekli alan bilgisi verilmelidir.
2. Okulöncesi eğitimi zorunlu olması durumunda Milli Eğitim Bakanlığı maddi olarak okul öncesi eğitim kurumlarına destek sağlamalıdır.
3. 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte okula başlama yaşı küçülmüştür. Bu sebeple çocukların yaşları karma olarak sınıf oluşturulmak yerine yaşlarına göre gruplanarak sınıf oluşturulabilir.
4. Okul öncesi eğitim alanında hizmet veren tüm okullara maddi olarak destek sağlanmalıdır, okul bütçeleri desteklenmelidir.
5. Okullarda her sınıf için yardımcı personel bulunmalıdır. Bu personelin okul öncesi eğitim ve çocuk pedagojisi konusunda eğitim almış olmasına dikkat edilmelidir.
6. Okul öncesi eğitim alanında hizmet veren kurumların müstakil ve bahçeli binalar olmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumları başka bir okul ya da kurum bünyesinde değil, bağımsız olarak hizmet verecek şekilde yapılandırılmalıdır.
7. İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında çalışan öğretmenlerin okuldaki karar alma süreçlerine katılımı için yöneticileri daha özenli olmalı ve belirli aralıklarla anasınıfındaki öğretmenlerle görüşmeler yaparak her konuda onların da fikirlerini almalıdırlar.
8. Okul öncesi eğitim alanında denetim yapanlara ya bu alanda hizmet içi eğitimlerle alan bilgisi verilmeli ya da okul öncesi eğitim alanından denetçiler yetiştirilmelidir. Yapılan denetimler tüm personel için eğitici olmalı ve rehberlik amacı taşımalıdır.
9. Eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitim döneminde veli eğitiminin sağlanması için okul öncesi öğretmenlerine, hizmet içi eğitimlerle “anne- baba eğitimi” verilmelidir. Eğitim süreci içinde çocukların yanı sıra veliler için de bir eğitim planı hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- 1) Ada, Ş. vd., (2014), Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları, Middle Eastern & African Journal of Educational Research, 12, 32-48.
- 2) Aktan,O., Akkutay, Ü, (2014), OECD Ülkelerinde ve Türkiye’de Okulöncesi Eğitim , Asya Öğretim dergisi, 2(1), 64-79.
- 3) Altay, S vd., (2011), Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Milli Eğitim Şuralarında Okul Öncesi Eğitim Ve Bugünkü Durumu, E-Journal Of New World Sciences Academy, 6(1) 660-672.
- 4) Akınrotımı, A., Olowe, P., (2016), Challenges in Implementation of Early Childhood Education in Nigeria: The Way Forward, Journal of Education and Practice, 7(7), 35
- 5) Altun, D., Erden, D, (2011), Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretime Geçiş Süreci Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, 10th National Primary Teaching Congress, Sivas, 5-7.
- 6) Aslanargun, E., Tapan, F, (2015), Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 11,2, 219-238.
- 7) Aydın, M, (2014), Eğitim Yönetimi, Gazi Kitabevi, Türkiye, 139-155.
- 8) Başal,H., Taner M, (2005), Farklı Sosyoekonomik Düzeylerde Okulöncesi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XVIII (2), 395-420.
- 9) Başaran, İ, (1996). Eğitim Yönetimi, Yargıcı Matbaası, Ankara, Türkiye.
- 10) Bayrak,A., (2009),Yeni İlköğretim Programının Uygulanması Sürecinde Yaşanan Yönetimsel Sorunlar Hakkında Yönetici Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Türkiye.
- 11) Can, N, (2013), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Pegem Akademi, Ankara, Türkiye, 83-128- 141.
- 12) Cömert, D., Güleç, H, (2004), Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen- Aile - Çocuk ve Kurum, Sosyal Bilimler Dergisi, 6,1, 131-145.
- 13) Çalışandemir, F, (2002), Burdur İli Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulama Yeterlik Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Türkiye, 2-5.
- 14) Çelik, M., Gündoğdu, K, (2007), Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,16, 172-190.
- 15) Çingir, Ş., (2010), İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sorunları: Sorun Kaynakları ve Destek Stratejileri, Elementary Education Online, 9(3), 1027-1036.
- 16) Demirtaş vd., (2007), Okul Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Öğrenci ve Okul ile İlgili Değişkenler Açısından İncelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 51,421-455.
- 17) Derman, M. ve Başal, H, (2010), Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,3(11), 561.

- 18)** Dođan, T, (2012), Būnyesinde Ana Sınıfı Bulunan İlkōđretim Okulu Yōneticilerinin Okul Őncesi Eđitim İle İlgili Gōrūřleri, Yūksək Lisans Tezi, Ankara Őniversitesi Eđitim Bilimleri Enstitūřu, Ankara, Tūrkiye, 26- 41.
- 19)** Erdođan, İ, (2014), Eđitim ve Okul Yōnetimi, Alfa Yayınları, İstanbul, Tūrkiye, 8-96.
- 20)** Gūl, E, (2008), Meřrutiyetten Gūnūmūze okul Őncesi Eđitim, Őukurova Őniversitesi Sosyal Bilimler Enstitūřu Dergisi, 17, 269-278.
- 21)** Gūmūřeli, A. İ. (2001), 2001 Yılında İlkōđretim Okulu Mūdirleri Őalıřma Ortam ve Kořulları, Sorunları, Bireysel ve Mesleki Őzellikleri. İstanbul Yıldız Teknik Őniversitesi Vakfı Yayın No: YTŪVAK.FE.DK-2002-2003.
- 22)** Halavuk, F, (2013), Okul Őncesi Őđretmenlerinin Yōnetim alanında Yařadıkları Sorunlar, Yūksək Lisans Bitirme Projesi, Okan Őniversitesi Sosyal Bilimler Enstitūřu, İstanbul, Tūrkiye, 10-11
- 23)** İlgar, Z., İlgar,S, (2013), Tūrkiye’de Erken Őocukluk Eđitimine Genel Bir Bakıř, Sabahattin Őniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2)
- 24)** Kaytaz, M. (2005), Tūrkiye’de Okul Őncesi Eđitimin Fayda-Maliyet Analizi. Arařtırma Raporu, Anne-Őocuk Eđitim Vakfı.
- 25)** Keskinılıĉ, K, (2007), Tūrk Eđitim Sistemi ve Okul Yōnetimi, Ankara, Tūrkiye, Pegem A Yayıncılık, 69
- 26)** Kıldan, O, (2010), Okul Őncesi Eđitim Bađlamında; "Eđitim Hizmetlerinde Kalite", Sūleyman Demirel Őniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakūltesi Dergisi, 15, 111-130.
- 27)** Koĉak, N, (2001), Erken Őocukluk Dōneminde Eđitim Ve Tūrkiye’de Erken Őocukluk Eđitiminin Durumu, Milli Eđitim Dergisi, 151, 74-80
- 28)** Kūmbetođlu, Belkıs, (2005), Sosyolojide Ve Antropolojide Niteliksel Yōntem Ve Arařtırma, Bađlam Yayıncılık, İstanbul, Tūrkiye, 72
- 29)** Meriĉ, E., Memduhđolu H, (2012), Okul Mūdirlerinin Eđitim Yōnetiminin İřlevleri Bađlamında Yōnetim Sūrecinde Karřılařtıkları Temel Sorunlar, Uluslararası Sosyal Arařtırmalar Dergisi, 7(33), 653-666.
- 30)** Ntumi, S., (2016), Challenges Pre-School Teachers Face in the Implementation of the Early Childhood Curriculum in the Cape Coast Metropolis, Journal of Education and Practice, 7(1), 61.
- 31)** Oktay,A, (1999), Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dōnem, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 194-200.
- 32)** Oral, I vd., (2016), Tūrkiye’de Erken Őocukluk Eđitiminin Durumu Ve Őneriler, Eđitim Reformu Giriřimi Raporu, İstanbul.
- 33)** Özdemir, M, (2011), Kamu Yōnetimi ve İşletme Yōnetimi Arakesitinde Bir Bilim: Eğitim Yōnetimi, Amme idaresi Dergisi, 44(2), 29-42.
- 34)** Özdemir, M, (2010), Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yōntembilim Sorunsalı Őzerine Bir Őalıřma, Eskişehir Osmangazi Őniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,11(1), 323-343.
- 35)** Őzdemir, S vd., (2007), Tūrkiye’de Okul Őncesi Eđitim Ve İlkōđretim Sistemi Temel Sorunlar Ve Őōzūm Őnerileri, Tūrk Eđitim Derneđi, 17-19.
- 36)** Őzdemir Topalođlu, A, (2009), Okul Őncesi Eđitim Kurumlarında Őalıřan Yōneticilerin Őrgūtsel Amaĉları Gerĉekleřtirmedeki Yeterlilikleri, Yūksək Lisans Tezi, Trakya Őniversitesi Sosyal Bilimler Enstitūřu, Edirne, Tūrkiye, 98.

- 37)** Özcan, E., Şeren, M., (2010), Ortaöğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Okul Yönetiminin Karar Verme Sürecine Katılımlarının İncelenmesi (Beypazarı Örneği), V. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, 01-02 Mayıs, Antalya.
- 38)** Sağlam, A., (2013), Türk eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Maya Akademi, Ankara, Türkiye, 114-120.
- 39)** Sarıca, S., (2006), İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Yönetimsel Sorunlar (Esenler İlçesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- 40)** Sarpkaya, R., (2014), Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Anı yayıncılık, Ankara, Türkiye, 119-199.
- 41)** Seven, S., (2014), Okul Öncesi Eğitime Giriş, Pegem Akademi, Ankara, Türkiye, 7.
- 42)** Tok, E., (2002), Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2-18.
- 43)** Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, (2005), "Doğru Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim" Özet Bulgular, İstanbul.
- 44)** Türnüklü, A., (2000), Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24, 543-559.
- 45)** Vatanartıran, S., Şirin, S., (2014), "PISA 2012 Değerlendirmesi: Türkiye İçin Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri", Türk İşadamları Ve Sanayicileri Derneği ve Tüm Özel Öğretim Kurumları Derneği Raporu , İstanbul.
- 46)** WEB_1, (2016), Temel eğitim Genel Müdürlüğü Web Sitesi, <http://tegm.meb.gov.tr> , 27.01.2016.
- 47)** WEB_2; (2016), Eğitim Reformu Girişimi sabancı Üniversitesi Web Sitesi, <http://erg.sabanciuniv.edu> , 28.01.2016.
- 48)** Yaşar, M., Aral, N., (2010), Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi, Kurumsal Eğitimbilim Dergisi, 3(2), 201-209.
- 49)** Yıldırım, A., Şimşek, H., (2005), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara, Türkiye, 39-40 .
- 50)** Yıldırım, K., (2010), Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma, Elementary Education Online, 9(1), 79-92.
- 51)** Zembat, R., (1994). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetici Özellikleri, Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 6, 313-323

EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıdaki sorulara cevap verirken uygun yerlere (x) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz: a. Kadın () b. Erkek ()

2. Görev Ünvanınız: a. Müdür ()
b. Müdür Yardımcısı ()
c. Öğretmen ()

3. Meslekte hizmet süreniz: a. 1-5 yıl ()
b. 6-10 yıl ()
c. 11-15 yıl ()
d. 15-20 yıl ()
e. 20 ve üstü ()

4. Mesleki branşınız:

5. Öğrenim düzeyiniz: a. Lisans ()
b. Yüksek lisans ()
c. Doktora ()
e. Diğer ()

EK 2: GÖRÜŞME SORULARI

1. Okul öncesi eğitimin amacı hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. Okul öncesi eğitimin önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?
3. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması fikrini nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Sizce 4+4+4 eğitim modeli okul öncesi eğitimi nasıl etkiledi?
5. Okul öncesi eğitimle ilgili bir hizmet içi eğitime katıldınız mı? (İsimlerini söyleyiniz)
6. 2013'te güncellenen okul öncesi eğitim hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
7. Sizce okul öncesi eğitim kurumlarında sınıflardaki fiziki koşullar (sınıf yapısı-materyal-yardımcı personel) nasıl olmalıdır?
8. Okul bütçesinden okul öncesi eğitime nasıl ve ne oranda pay ayırıyorsunuz?
9. Okul öncesi öğretmenlerini okuldaki karar alma süreçlerine ne oranda katıyorsunuz?
10. Okul öncesi öğretmenleriyle hangi durumlarda iş birliği yapıyorsunuz?
11. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için neler yapıyorsunuz?
12. Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için neler yapıyorsunuz?
13. Okul öncesi eğitimde fiziki koşulların ve personelin denetimi nasıl olmalıdır?
14. Okul öncesi eğitimde okul-aile işbirliğini nasıl sağlıyorsunuz?
15. Bulduğunuz kurumdaki okul öncesi eğitimden öncelikli beklentiniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Zeynep DEMİRCAN AYDIN

Doğum Yeri : Erzurum

Doğum Yılı : 12.06.1986

Medeni Hali : Evli

Eğitim ve Akademik Durumu:

İlköğretim : Karabekir İlkokulu

Ortaöğretim : Oltu Anadolu Lisesi

Lisans : Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Programı

Mesleki Deneyim:

- 2008- 2011 Özel Bilge Yuva Kreş ve Çocuk Bakımevi (Ankara)
- 2011-2012 Oltu Bağımsız Devlet Anaokulu (Erzurum)
- 2012- 2013 Oltu Kız Meslek ve Teknik Lisesi Uygulama Anasınıfı (Erzurum)
- 2013- 2017 Celalettin Buluş İlkokulu Anasınıfı (İstanbul)